

مرکز آموزش های تخصصی باقرالعلوم علیه السلام ۱۴۸۴

ره توشه راهیان نور

و پرده بوستان نماز

(نوجوانان)

تابستان ۱۳۸۲

و فرهنگیات اسلامی حوزه علمیت قم

معاونت آموزش

مرکز آموزش های تخصصی باقرالعلوم علیه السلام

بوستان کتب

۱۳۸۲

ره‌توشۀ راهیان نور: وزیره‌بوستان نماز (نوچوانان)، تابستان ۱۳۸۲ / دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم، معاونت آموزش، مرکز آموزش‌های تخصصی باقرالعلوم طیف... قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم)، ۱۳۸۲.

۱۰، ۲۸۲، ص: جدول، نمودار... (بوستان کتاب قم: ۱۲۴۶، مرکز آموزش‌های تخصصی باقرالعلوم طیف: ۴۸) (۱۳۸۲)

ISBN 964-371-397-0 / ۹۰۰۰

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Rahtushe-ye Rāheyāne Nūr

پشت جلد لاتینی شده:

کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. اسلام- مسائل متفرقه. ۲. اسلام- به زبان ساده. ۳. جوانان و اسلام. ۴. اخلاق اسلامی- به زبان ساده. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم. معاونت آموزش. مرکز آموزش‌های تخصصی باقرالعلوم طیف. ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم. بوستان کتاب قم.

۲۹۷/۰۲

BP ۸/ ر ۹۶۷۴

۱۳۸۲

شابک: ۰-۳۹۷-۳۷۱-۴۶۴ / ۰-۳۹۷-۳۷۱-۰

ISBN: 964-371-397-0 / ۹۰۰۰

بوستان کتاب

ره‌توشۀ راهیان نور (تابستان ۱۳۸۲)
وزیره‌بوستان نماز (نوچوانان)

تهیه، ویرایش، حروف نگاری، صفحه‌آرایی و نمونه خوانی:

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم

معاونت آموزش / مرکز آموزش‌های تخصصی باقرالعلوم طیف

ناشر: مؤسسه بوستان کتاب قم

(انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی

نوبت چاپ: اوّل / ۱۳۸۲

شمارگان: ۵۰۰۰

بهای: ۹۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

دفتر مرکزی: قم، خیابان شهداد (صفاییه) بوستان کتاب قم، ص: ۹۱۷، تلفن: ۷۷۴۲۱۵۴

فروشگاه مرکزی (شماره ۱): قم، جهاره شهداد محل عرضه ۱۲۰۰ عنوان کتاب با مکاری پیش از ۷۷۴۲۱۵۵-۷، تلفن: ۷۷۴۲۲۴۴

فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انتساب، خیابان ناصریه جنوبی، کوچه چهارم، پلاک ۲، تلفن: ۶۶۴۰-۷۲۵-۷۲۰۷، تلفن: ۶۶۴۰-۷۲۵-۷۲۰۷

فروشگاه شماره ۳: مشهد، خیابان آیه اللہ شریعتی، کوچه چهارم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان، تلفن: ۰۵۱-۱۱۳۹

فروشگاه شماره ۴: اصفهان، خیابان حافظ، چهارراه کرمانی، گلستان کتاب (دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان)، تلفن: ۰۳۵۱-۳۷۵

نامه الکترونیک: <http://www.bustanektab.com>

E-mail: bustan@bustanektab.com

پست الکترونیک: bustan@bustanektab.com

Printed in the Islamic Republic of Iran

سید علی

حضرت امام خمینی

فرهنگ یک ملت در رأس تمدن بزرگ واقع شده، فرهنگ باید یک فرهنگی باشد موافق با تمدن.

راه اصلاح یک مملکتی فرهنگ آن مملکت است. اصلاح باید از فرهنگ شروع بشود.

مسئله فرهنگ و آموزش و پرورش در رأس مسائل کشور است. اگر مشکلات فرهنگی و آموزش به صورتی که مصالح کشور اقتضا کند حل شود، دیگر مسائل به آسانی حل می گردد.

* * * * *

مقام معظم رهبری مذهبی العالی

پیام من به جوانان عزیز این است که با تقویت عزم و اراده، خود را برای حضور شجاعانه در میدان های گوناگون آماده کنند. این انقلاب، اولین سخنش این بود که دوران حاکمیت ارزش های معنوی آغاز شده است.

حضرت امام خمینی

تریبیت باید از اول باشد. انسان از همان کودکی تحت تربیت انسان قرار بگیرد و بعد هم در هر جا که هست، مرتبی‌هایی باشند که تربیت کنند. تا آخر عمر هم انسان محتاج به این است که تربیت بشود.

فرهنگ مبدأ همه خوبی‌های و بدیختی‌های ملت است.

* * * * *

مقام معظم رهبری

در «نهضت خدمت‌رسانی به مردم» باید کارهای عمیق، ماندگار و زودبازد که آثار آن بیشتر متوجه قشرهای مستضعف و محروم می‌شود، مورد توجه کامل قرار گیرد.

فهرست مطالب

۱	مسابقات قرآنی
۵	شهر امن
۱۹	نوید رحمت
۲۹	شهادت در راه خدا
۴۱	نهضت خدمت رسانی
۵۵	تشکر
۶۵	عامل وفاق
۷۰	عقاید
۷۷	خالق هدایتگر
۸۹	چلچراغ درخشان
۹۹	معلم نمونه
۱۰۹	پیشوایان
۱۲۱	خورشید پنهان
۱۳۱	پل

۱۴۱	احکام
۱۴۳	رجوع به متخصص
۱۵۱	انس با محبوب
۱۶۵	تجلى اخلاص
۱۷۹	حریم و مرز
۱۸۹	اخلاق
۱۹۱	همنشینی با نیکان
۱۹۹	گرمای محبت
۲۰۹	زیان
۲۱۷	امانتداری
۲۲۵	کلید زشتهایا
۲۳۷	ورزش
۲۴۷	مناسبتها
۲۴۹	شقایق بهشتی
۲۵۹	لاله خونین
۲۷۱	مادر شقایق

بسم الله الرحمن الرحيم

تابستان فصل تلاش‌های سازمان یافته برای بهره بردن بیشتر از ساعت‌های فراغت است.

تابستان، زمان برنامه ریزی برای جبران کاستی‌های تربیتی و درسی دوران تحصیل سالیانه و هنگام زمینه سازی برای ارتقای فکر و معلومات در سال آینده تحصیلی است.

در این فصل به جهت آن که کودکان و نوجوانان جنب و جوش ویژه سنی خود را دارند بازی و تفریح، سرگرمی و تنوع، از نیازهای جدی این قشر است، لازم است مریبان عزیز و روحانیان وارسته که گام در راه تعلیم و تربیت این نسل برداشته‌اند، مناسب با استعدادها، سلیقه‌ها، نیازهای حقیقی، و زیبایی پسندی آنان، برنامه‌های درخور و جذاب تهیّه و به خوبی اجرا نمایند.

مرکز تربیت مریّی کودکان و نوجوانان که بحمد الله خود را از این موهبت الهی بهره‌مند می‌داند، افتخار دارد که امسال نیز «ره توشه» تابستان را هر چند مختصر، به این وارثان پیامبر تقدیم دارد.^۱

در این راستا شایسته است موارد زیر رعایت شود:

الف. با مطالعه دقیق آن، هم دانش‌آموزان را از معارف سرشار قرآن و اهل بیت ﷺ

۱. العلماء ورثة الانبياء.

بهره‌مند ساخته و هم ما را از نظریه‌ها و پیشنهادهای سازنده خود آگاه سازید.
ب. با به کارگیری روش‌های زیبا، نو و جذاب در جذب این فرزندان انقلاب اسلامی بکوشید تا توطئه‌های دشمنان برای ریودن ایمان و معنویت آنان ناکام بماند.

ج. طرح مناسب همراه با مطالعه قبلی عزیزان مریّ و «ابداع» و «نوآوری روش‌های تازه» همه در تحقق این آرمان تأثیر زیادی دارند.
د. «ارزیابی» آموخته‌ها هم به صورت «مشاهده آثار» آن در رفتار، گفتار و برخوردهای دانش‌آموزان، و هم در «مسابقه‌ها» و روش‌های «ابتکاری» و... قدرت تأثیر یا عدم توفیق شما را در تمام یا بخشی از برنامه‌ها به خود شما نشان خواهد داد.

ه. ارتباط مناسب با اولیای دانش‌آموزان و آگاهی از نظریه‌های آنان و کارشناسان محترم منطقه، در زمینه‌های گوناگون برای تکمیل و ارتقای سطح برنامه‌ها توصیه می‌شود.

لازم به ذکر است کتاب حاضر، به جهت گذشت زمان مناسب از آموخته‌های سال‌های قبل، از کتب ره‌توشه سال‌های ۱۳۷۴ به بعد انتخاب و ضمن بازنگری و بازسازی دروس گذشته درس‌هایی در موضوع قرآن که مربوط به جزء ۲ قرآن (در ادامه سال گذشته) است، اضافه گردیده است.

در خاتمه ضمن آرزوی اخلاص بیشتر و توفیق روز افزون از پروردگار متعال، برای کلیه عزیزان طرح هجرت، مرکز تربیت مریّ کودکان و نوجوانان آمادگی هرگونه نقد، پیشنهاد و طرح‌های ابتکاری شما عزیزان را دارد.

مرکز تربیت مریّ کودکان و نوجوانان

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

مسابقات قرآنی

طرح مسابقات قرآنی

مربی گرامی! در آغاز هر جلسه از کلاس‌های تابستانی آیه‌های جزء دوم قرآن به ترتیب (از آیه ۱۴۲ تا آیه ۲۵۱) تلاوت می‌شود تا در پایان دوره کلاس‌های تابستانی جزء دوم، قرائت شده باشد.

مسابقات قرآنی در پایان هر هفته، برگزار می‌شود. در هر مسابقه بیست آیه محور مسابقه است که در هر جلسه یک پیام اساسی مذکور می‌باشد و از سایر آیه‌ها گذرا سؤال طرح شده است که در بردارنده معارف قرآنی است.

مربی گرامی قبل از اجرای متن درسی، مسابقات قرآنی را به طور دقیق مطالعه نماید تا با نحوه صحیح اجرای مسابقه آشنا گردد.

مربی با توجه به فضای کلاس و تعداد دانش‌آموزان جهت مسابقه دو گروه دو یا سه نفره انتخاب کند و سؤال‌های اختصاصی و اشتراکی را از آنان بپرسد و امتیاز لازم را بدهد و از سایر دانش‌آموزان بخواهد تا گروه‌ها را تشویق نمایند. در صورت امکان برای گروه برنده، جایزه‌ای را در نظر بگیرد.

نام درس

شهر امن

موضوع

قرآن

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با استفاده از آیه های ۱۶۰-۱۴۲ سوره بقره با مفاهیم قرآنی و نقش سازنده قرآن در زندگی آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. ویژگی شهر مکه؛

۲. علت تغییر قبله؛

۳. روش برخورد با سختیهای زندگی.

هدف رفتاری (خروچی)

انتظار می رود دانش آموزان در پایان درس اطلاعاتی درباره شهر مکه ارائه دهند و علت تغییر قبله را توضیح دهند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، جدول و مسابقه و

رسانه های آموزشی

تخته.

شهر آمن

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان سلام، حالتان چطور است؟

امیدوارم مثل همیشه شاداب و سرحال، و آماده برای شنیدن مطالب جلسه قرآنی باشید. کلاس ما هیجان خاصی دارد. هر گروه همراه یا دوستان خود با گروه دیگر رقابت خواهند کرد. ابتدا قبل از اجرای برنامه یک آیه می‌خوانم که روزهای گذشته در کلاس قرائت شده است. آیه‌ای که می‌خوانم، آیه ۱۵۶ سوره بقره است:

توجه کنید: «الذین اذا اصابتهم مصيبة قالوا انا لله و انا اليه راجعون».^۱

حالا با توجه به ترجمه آیه بگویید صابران وقتی به مصیبی گرفتار می‌شوند، چه

می‌گویند؟

□ الف) خدایا به ما صبر عنایت فرما؛

□ ب) خدایا ما تسلیم تو هستیم؛

□ ج) ما را در این امتحان موفق گردان؛

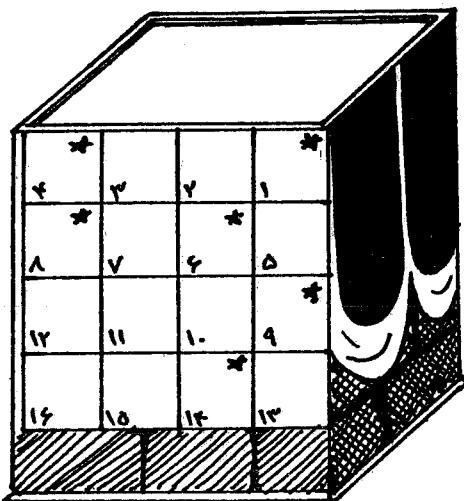
□ د) ما همه از خداییم و به سوی او برمی‌گردیم.

چه کسی می‌تواند پاسخ دهد؟

۱. در صورتی که وقت و شرایط عمومی کلاس اجازه دهد، درباره کلمه «استرجاع» توضیح دهید.

مسابقه ما دو گروه شرکت کننده دارد.^۱ تا دو گروه در جای خودشان قرار بگیرند.

شکل زیر را روی تخته رسم می‌کنیم.

در شکل جدولی داریم که شانزده خانه دارد؛ یعنی شانزده سؤال که با انتخاب گروه‌ها برای آنان مطرح می‌کنیم تا پاسخ بدهند.^۲ در جدول شش خانه ستاره دار^۳

۱. اعضای گروه‌ها به گونه‌ای انتخاب شوند که موازنی سنی در آنها برقرار باشد؛ مثلاً یک گروه سوم راهنمایی نباشد و یک گروه اول راهنمایی، تعداد افراد هر گروه به تناسب شاگردان کلاس از حداقل دو نفر تا حداقل چهار نفر می‌تواند باشد.

۲. برای نشاط ونظم بیشتر کلاس، مناسب است مربی سؤالات را در پاکتهای جداگانه که روی آن شماره نوشته شده، قرار دهد و پس از انتخاب، پاکت را خود یا یکی از دانش‌آموزان بازکند و سؤال مربوط را قرائت کند.

۳. این خانه‌ها به ترتیب عبارت است از: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵.

وجود دارد که سؤال‌های ویژه هستند. برای پاسخ‌گویی به سؤال‌های ویژه باید به قرآن مراجعه کنند و آیه مربوط و ترجمه آن را به دقت و سریع مطالعه کنند و پاسخ را پیدا نمایند هر سؤال حداکثر در دو دقیقه باید پاسخ داده شود.

هر گروه هشت سؤال دارد که سه سؤال آن ستاره دار است.^۱ باید دقت کنید و دو سؤال ستاره دار را پشت سر هم انتخاب نکنید.

هر سؤال ستاره دار پانزده امتیاز دارد.^۲ اگر گروه انتخاب کننده نتواند جواب بدهد و گروه مقابل جواب بدهد، ده امتیاز خواهد گرفت. سؤال‌های دیگر هر کدام هفت امتیاز دارد.

وقتی یک شماره را انتخاب می‌کنید، ما سؤال مربوط به آن را قرائت می‌کنیم و حرف اول پاسخ آن را در جدول به جای شماره آن سؤال قرار می‌دهیم. بدین ترتیب با تمام شدن سؤال‌ها، جدول کامل خواهد شد.

هر دو گروه حداکثر سه دقیقه فرصت دارند تا با رمز (۳) حروف جدول را کنار هم بگذارند^۳ و پیام جدول را به دست آورند. این کار هم بیست امتیاز دارد. اگر گروهی همه سؤال‌ها را پاسخ دهد و پیام جدول را هم پیدا کند، صد امتیاز

۱. سؤال ویژه چهار جوابی است که هر چهار جواب را مربی می‌خواند.

۲. هر گروه حق دارد سه سؤال ستاره دار انتخاب کند.

۳. با رمز (۳) حرف اول را انتخاب کرده؛ سپس سه خانه سه خانه حروف را کنار هم قرار می‌دهند. با دقت در حروف کنار هم قرار گرفته، جمله رمز جدول به دست می‌آید.

کامل را به دست خواهد آورد. در طول مسابقه سه سؤال برای دیگر دانشآموزان مطرح خواهیم کرد و به پاسخ دهنده امتیاز خواهیم داد.^۱

ابتدا گروه اول و بعد از آن گروه دوم سؤالی را انتخاب می‌کند؛ سؤالات به شرح زیر می‌باشند.

۱. آیه شریفه ۱۵۴ بقره: «و لا تقولوا...» چه توصیفی از شهیدان دارد؟*

- الف) برترین آفریده خدایند؛
 - ب) مرده نیستند، بلکه زنده هستند؛
 - ج) گناهی ندارند؛
 - د) شهادت، سعادت آنان است.^۲
۲. به فرموده قرآن هیچ انسانی نمی‌تواند از آن فرار کند؛ حتی اگر در قلعه‌های محکم باشد؟^۳
- مرگ مسلم
۳. نام اولین سفیر امام حسین علیه السلام در کوفه؟

۱. سؤال‌ها، بعد از سؤال‌های مسابقه آمده است. مربی دو ستون در دو طرف جدول رسم می‌کند تا امتیازات گروه‌ها در آن ثبت شود.
۲. ستاره‌هایی که در کنار شماره سؤال قرار دارد نشان دهنده ویژه بودن سؤال است. مربی به این نکته توجه کامل داشته باشد. در آدرس آیه‌ها، ابتدای آیه مورد نظر به جهت سرعت در پیدا شدن آیه و دور شدن از اشتباه ذکر گردیده است.
۳. حرف اول جواب «م» است.
۴. اگر وقت کلاس ضيق باشد، سؤال‌های بدون ستاره سریع‌تر مطرح می‌شود.

۴۴. طبق آیه شریفه ۱۶۰ سوره بقره «الا الذين...» چه کسانی بهرمندان از رحمت

الله هستند؟

الف) کسانی که توبه نمایند و خود را اصلاح کنند؟

ب) افرادی که خود را اصلاح کنند و عمل نیک انجام دهند؟

ج) مسلمانانی که زکات مال خود را پراخت کنند؟

د) آنها بی که امر به معروف و نهی از منکر کنند.^۱

۵. آخرین حرف از نام مسجدی معروف در قم که هر هفته یک شب، از سراسر

جمکران

ایران مهمان دارد؟

۴۵. کدام یک از آثار یاد خدا در آیه ۱۵۲ بقره: «فاذکروني...» آمده است؟

الف) رستگاری ؟

ب) زیادی ایمان ؟

ج) دوری از گناه ؟

د) یادکردن خدا از انسان.^۲

هفت

۷. تعداد آیات سوره حمد چند تاست؟

۱. حرف اول جواب «ک» است.

۲. حرف اول جواب «ی» است.

۸. خداوند متعال در آیه شریفه ۱۴۸ سوره بقره: «و لکل...» درباره خوبی‌ها چه

فرمانی داده است؟

الف) زیاد انجام دهید؛

ب) با عجله انجام دهید؛

ج) به اندازه انجام دهید؛

د) از یکدیگر سبقت بگیرید.^۱

۹. خداوند متعال در آیه ۱۵۳ بقره: «یا ایها...» دستور می‌دهد که از چه کمک

بگیریم؟

الف) پیامبر ﷺ و امامان معصوم علیهم السلام؛

ب) نمازو صبر؛

ج) ایمان و عمل صالح؛

د) قرآن و جهاد.^۲

۱۰. کشوری است که حدود هفت هزار سال پیش در جنوب بین النهرین قرار داشت؟

سومر

۱. حرف اول جواب «ا» است.

۲. حرف اول جواب «ن» است.

۱۱. کشوری که حرف اولش «س» است و یکی از زیارتگاههای مهم در آن قرار دارد؟

سوریه

۱۲. پیامبری که با وجود بی مهری برادران به او، عزیز مصر شد؟

۱۳. قبل از فراغت تجوید، باید به این گونه خواندن مسلط باشیم؟

روخانی و روانخوانی

۱۴. با توجه به آیه ۱۴۴ بقره: «قد نری...» چه چیزی باعث خشنودی و رضایت

پیامبر ﷺ شده؟

الف) پیروزی در جنگ بدر؟

ب) نزول قرآن؟

ج) تغییر قبله؟

د) معراج.^۱

تغییر قبله در سال دوم هجری از بیت المقدس به سوی کعبه انجام گرفت. پیامبر

گرامی اسلام سیزده سال تمام در مکه به سوی بیت المقدس نماز می‌گزارد و پس از

هجرت، دستور الهی این بود که قبله به وضع سابق باشد؛ یعنی مثل یهود به سمت

۱. حرف اول جواب «ت» است.

بیت المقدس نماز بخوانند. یهود که از گسترش روز افزون اسلام به هراس افتاده بود، کارشکنی را آغاز کرد و از راههای گوناگون مسلمانان و پیامبر ﷺ را آزار می دادند. از آن جمله مسئله نماز به سوی بیت المقدس بود. آنها می گفتند: محمد مدعی است که دین مستقلی آورده که ناسخ آیین های گذشته است؛ در حالی که او هنوز قبله مستقلی ندارد و به قبله یهود نماز می گذارد و برای پیامبر ﷺ خیلی سخت بود. شب ها بیرون می آمد و به آسمان نگاه می کرد و در انتظار وحی بود. آیه ۱۴۴ سوره بقره نازل شد: «قد نری تقلب...؛ نگاه های معنادار تو را به آسمان می بینم. تو را به سوی قبله ای که رضایت تو را جلب کند می گردانیم». تبدیل قبله دو هدف عمدی داشت:

الف) جواب اعتراض یهود

ب) امتحان مؤمنان در تبعیت از پیامبر ﷺ که نشان ایمان و اخلاص آنها بود و عدم تبعیت، که نشانه دو دولی و نفاق.

به این مطلب در آیه ۱۴۳ سوره بقره: «و ما جعلنا القبلة...» اشاره شده است.

«ارأيت الذي يكذب بالدين»

۱۵. اولین آیه سوره ماعون چیست؟

زینب ؓ

۱۶. پرچمدار اسیران کربلا؟

اکنون که سؤال‌ها پایان یافت به یک قطعه شعر درباره «خانه خدا» گوش کنید:

پیش از اینها فکر می‌کردم خدا
خانه‌ای دارد کنار ابرها
مثل قصر پادشاه قصه‌ها
خشستی از الماس و خشستی از طلا
پایه‌های پرچش از عاج و پلور
پر سر تختی نشسته پا غرور
ماه، پدق کوچکی از تاج او
هر ستاره پولکی از تاج او
اطلس پیراهن او آسمان
نقش روی دامن او کهکشان
رعد و برق شب طینین خنده‌اش
سیل و طوفان نعده توقده اش
دکمه پیراهن او آفتاب

پرق تیر و خنجر او ماهتاب
هیچ کس از چای او آگاه نیست
هیچ کس را در حضورش راه نیست
پیش از اینها حاطم دلگیر بود
از خدا در دهنم این تصویر بود

.....
تا که یک شب دست در دست پدر

راه اقتادم به قصد یک سفر

در میان راه در یک روستا

خانه‌ای دیدم خوب و آشنا

زود پرسیدم پدر اینچه کجاست

گفت اینچه خانه خوب خداست

گفت اینچه می‌شود یک لحظه ماند

گوش‌های خلوت نماری ساده خواند

با وضوی دست و رویی تازه کرد

با دل خود گفتگویی تازه کرد^۱

قیصر امین پور

سؤال مربوط به دانش آموزان^۲:

۱. این روزها در محفل‌های علمی مطرح است که شکاف برداشتن آن، باعث گرم‌تر

شدن زمین شده است؟
لایه اُرْزَن

۲. داستان معراج پیامبر ﷺ در کدام سوره قرآن آمده است؟
اسراء

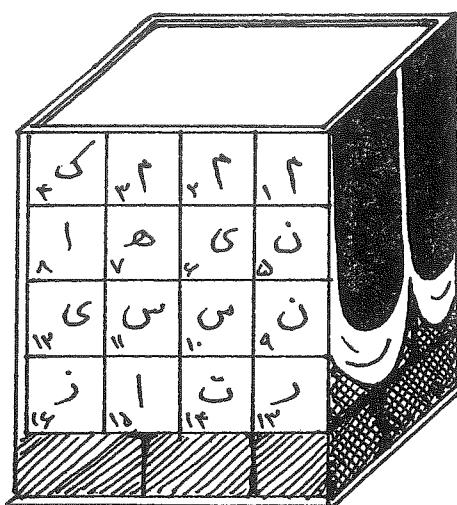
۳. محل نگهداری اشیاء قدیمی؟
مزه

۱. حداد، حسین، نان و پروانه، هفتاد سال شعر مذهبی کودک و نوجوان.

۲. در حین مسابقه از آنان پرسیده می‌شود.

حالا که جدول کامل شد؛ دو گروه، سه دقیقه فرصت دارند تا با رمز (۳)، حروف

جدول را کنار هم قرار دهند تا پیام جدول به دست آید.^۱

پیام جدول ما چه شد؟ بله! پیام جدول: «مکه سرزمینی امن است» می‌باشد.^۲

۱. در صورتی که گروه‌ها نتوانند، از بجهه‌های کلاس می‌خواهیم این کار را انجام دهند.

۲. گروه یا شخصی که جدول را پیدا کرده این جمله را می‌خواند. مرتب مقداری راجع به سرزمین مکه و

امن بودن آن توضیح می‌دهد.

در دلش نور نسبوت خفته است

اولین نقطه مکانش مکه است

با وجود او دلالت رسته است

مطلع نور وجودش مکه است

چون که قرآن این کلام را گفته است

در دل مکه وجود کعبه است

کروجود او امامت زنده است

جای مولود ولایت اندرون کعبه است

مکه، نزد خداوند متعال گرامی است. پیامبر ﷺ هم آنجا را دوست می‌داشت و هنگامی که به شهر مدینه رفت، یکی از دعاها یش این بود:

«خدایا! مدینه را مورد محبت ما قرار ده؛ همان طور که مکه را قرار دادی، بلکه محبوب‌تر از آن.»^۱

مکه سرزمینی بی آب و علف و پراز سنگ سوزان بود؛ خالی از انسان و تمدن؛ اما بعدها خداوند به وسیله قرار دادن خانه خود در آنجا و انتخاب عده‌ای از پیامبران؛ به ویژه پیامبر اسلام ﷺ و انتخاب وصی بلافصل او، آنجا را به جایگاه نزول وحی تبدیل کرد. اهمیت این شهر به اندازه‌ای است که خداوند در قرآن به این شهر قسم می‌خورد.^۲

سرزمین مکه حتی در عصر جاهلیت به عنوان منطقه امن و حرم خدا شُهره شد و کسی در آنجا حق تعرض به دیگری را نداشت؛ حتی مجرمان و قاتلان وقتی به آن سرزمین می‌رسیدند، در امنیت بودند.

۱. «حبب الينا المدينة كما حبب الينا مكة او اشد». (فيض كاشاني، ملام محسن؛ محجة البيضاء؛ ج ۲، ص ۱۵۲).

۲. «لا اقسم بهذا البلد» (بلد).

«والتيْن و الزيْتون و طور سينين و هذا البلد الامين». (تبین).

نام درس

نوید رحمت

موضوع

قرآن

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با استفاده از آیه‌های ۱۶۰-۱۸۰ سوره بقره؛
با برخی از معارف قرآنی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. وفای به عهد و آثار آن؛
۲. توبه یکی از شرایط رسیدن به رحمت خدا؛
۳. محبت خداوند و اسامی برخی از بهره‌مندان از محبت الهی؛
۴. اسامی برخی از محرومان از محبت الهی.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس با پیدا کردن آمادگی روحی از معاصی توبه کنند، دائم خود را در محضر خدا ببینند و به ضعف و عجز خود در مقابل خداوند اقرار داشته باشند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، مسابقه و ...

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

نوید رحمت

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان سلام،

ان شاء الله که حال همه شما خوب است. با مسابقه قرآنی که آشنا هستید.

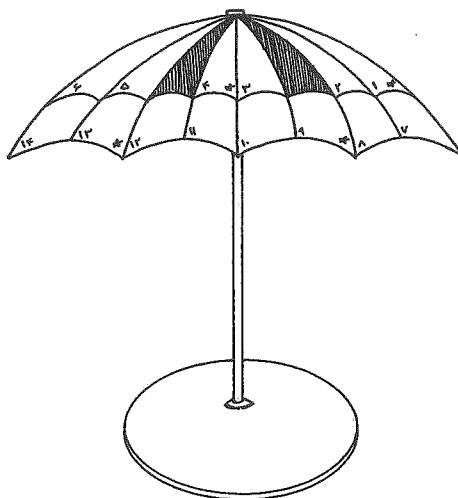
حواس‌ها هم که جمع است؟

برای اینکه دریچه فکرها باز شود، یک سؤال می‌کنم:

قارون سرمایه دار بی‌ایمان زمان حضرت موسی طیلۀ چه کسی بود؟

آیا می‌توانید داستان او را به طور مختصر بگویید؟^۱

چهار نفر را برای تشکیل دو گروه انتخاب می‌کنیم. تا گروه‌ها آماده شوند. جدول را که شکل خاصی دارد، روی تابلو رسم می‌کنیم.

۱. یکی از دانش‌آموزان داستان قارون را مختصرأً بیان می‌کند. داستان قارون در آیه ۷۶ سوره قصص آمده است.

هنگام حل کردن جدول، آیه‌ای از قرآن را در پای چتر خواهیم نوشت. کیفیت اجرای مسابقه را همه می‌دانید؛ هر گروه، هفت سؤال انتخاب خواهد کرد، چهار سؤال ستاره دارد که سؤال ویژه هستند و باید با مراجعه به ترجمه قرآن پاسخ داده شوند هر کدام پائزده امتیاز دارد؛ باقی سؤالها هر کدام ده امتیاز؛ حل جدول ببینست امتیاز و مجموع امتیازها هم صد می‌باشد.

*۱. نام کدام یک از کارهای پسندیده در آیه ۱۷۷ بقره: «لیس...» آمده است؟

(الف) وفای به عهد و بخشش مال؛

(ب) جهاد در راه خدا و روزه؛

(ج) احترام به پدر و مادر و نماز؛

(د) الف و ج. ۱

۲. به حضرت عز رائیل گفته می‌شود؟

۳. در حدیث غدیر به معنی سرپرستی است؟

*۲. نام کدام یک از اصول دین در آیه ۱۶۳ بقره: «و الهمک...» آمده است؟

(الف) توحید؛

(ب) عدل؛

(ج) نبوت؛

(د) معاد. ۲

۱. حرف اول جواب «و» است.

۲. حرف اول جواب «ت» است.

۵. ظالم و مزدور آمریکا که در دی ماه ۱۳۵۷ ملت قهرمان ایران او را از کشور
شاه بیرون گرد؟
۶. نام دیگر روزی خدا؟
۷. برای گرامی تر شدن نزد خداوند، باید این صفت را بیشتر از همه داشته
باشیم؟
۸. بیماری خطرناکی که خاور دور را در نگرانی فرو برد؟
- ۹.* با توجه به آیه ۱۶۰ بقره: «الا...» چه کسانی از رحمت الهی بهره‌مند هستند؟
- الف) کسانی که توبه نمایند و خود را اصلاح کنند؟
 - ب) افرادی که خود را اصلاح کنند و عمل نیک انجام دهند؟
 - ج) اشخاصی که زکات مال خود را بپردازند؟
 - د) مسلمانانی که امر به معروف و نهی از منکر کنند.^۳

۱. یکی از اسمای الهی «رزاق» است.

۲. بیماری سارس، شبیه سرماخوردگی با آنفلوزا است و تنها علامتی که این دو را از هم جدا می‌کند، تنگی نفس می‌باشد. این بیماری یک عارضه ریوی بسیار حاد است که ابتدا با تب آغاز می‌شود و سپس درجه تب بالا رفته و سرفه و تنگی نفس هم به آن اضافه می‌شود.

۳. حرف اول جواب (ک) است در حدیث شریف که در کتاب اخلاق شیر، ص ۲۰۸ آمده است، پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید:

«التائب حبيب الله والتائب من الذنب كمن لا ذنب له؛ توبه كمنده، محبوب خداست و تائب از گناه، مانند کسی است که اصلاً گناهی نکرده».

قرآن کریم در آیه ۲۲۲ سوره بقره می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَابِينَ»، مرحوم کلینی در حدیثی در اصول کافی؛ ح ۲، ص ۴۳۲ می‌فرماید: «فَمَنْ أَحْبَبَ اللَّهَ لَمْ يَعْذِبْهُ»*.

* مریم محترم، آیه شریفه و حدیث شریف را در دو طرف پایه چتر جدول می‌نویسد.

۱۰. فعل عربی به معنی می‌بینند؟

بری

۱۱. نام مرد جنگجوی با ایمانی که در جنگ احمد شهید شد و همسر ابوسفیان

دستور داد جگر او را بیرون آوردند و آنگاه جگوش را به دندان گرفت؟

حمزه-سیدالشہدا

۱۲. حرفی که به اول فعل ماضی اضافه می‌شود تا صیغه اول مضارع ساخته شود؟ ی

۱۳*. با توجه به آیه ۱۶۴ بقره: «إِنَّ...» شگفتی‌های مطرح شده در آیه، نشانه برای

کدام گروه است؟

الف) عاقلان؛

ب) اهل علم؛

ج) اهل عبادت؛

د) مردم.^۱

۱۴. بیست و چهارمین حرف از حروف الفبای عربی؟

۱. حرف اول جواب «ع» است.

حالا که به همه سؤال‌های جدول پاسخ دادید، دو گروه سه دقیقه فرصت دارید تا با رمز (۵) عبارتی را که بخشی از آیه قرآن است به دست آورید.

پیام عبارت است از: «و رحمتی وسعت کل شی»^۱

^۱. اعراف (۷)، ۱۵۶.

با توجه به روایتی که ذیل سؤال (۹) آمده است، اگر بخواهیم زیر چتر رحمت حضرت حق قرار بگیریم، لازم است: در درجه اول توبه کنیم. توبه را با تفکر در آثار سوء گناه و عجز و ناتوانی خود از تحمل عذاب الهی انجام دهیم؛ و گرنه توبه کورکورانه، موقّت و کم دوام است.

در این زمینه به یک داستان گوش کنید:

شخصی به حضور امام حسین علیه السلام آمد و عرض کرد: من گناه کارم و توان خویشتن داری از گناه را ندارم؛ پس مرا موعظه‌ای کن و اندرزی ده.

امام حسین علیه السلام فرمود: ابتدا پنج کار انجام بده؛ بعد هر چه خواستی گناه کن:

اول: از رزق ۱ خدا استفاده نکن؛ هر چه خواستی گناه کن؛

دوم: از ولایت و سرپرستی خدا بیرون رو؛ هر چه خواستی گناه کن؛

سوم: جایی را انتخاب کن که خدا تو را نبیند؛ هر چه خواستی گناه کن؛

چهارم: اگر ملک الموت آمد تا تو را قبض روح کند، او را بران و هر چه

می خواهی گناه کن؛

پنجم: وقتی هم مالک آتش خواست تو را در آتش جهنم، بیندازد، داخل آتش نشو.

فکر و اندیشه به این کلام امام حسین علیه السلام عجز و ناتوانی ما را اثبات می‌کند؛

۱. مردی از کارت استفاده کند.

چگونه با این همه ضعف، انسان گستاخ می‌شود و گناه می‌کند.

آن مرد گفت: کافی است ای نواحی پیامبر! من توبه می‌کنم و خداوند بعد از امروز

هرگز مرا در گناه نخواهد دید.^۱

خوب، الان وقت چیست؟... وقت جمع زدن امتیازها تا بینیم گروه برنده کدام

است.

دو سؤال برای بچه‌های کلاس^۲

۱. یکی از اسمای روز قیامت «یوم الفصل» است؛ چه کسی می‌تواند توضیح دهد؟^۳

۲. الآن خواندیم که: «ان الله يحب التوابين» آیا می‌شود به جای «توبین» کلمات دیگر

بگذاریم که در قرآن آمده باشد؟^۴

آل عمران (۳)، ۱۴۶

والله يحب الصابرين^۵

بقره (۲)، ۲۲۲

ان الله... يحب المتطهرين

۱. فی ظلال الصحیفہ السجادیہ، ص ۵۴۴، نقل از چهره‌های محبوب در قرآن.

۲. این دو سؤال در ضمن مسابقه پرسیده شود.

۳. در سوره مرسلاط آیات ۱۳ و ۱۴ می‌فرماید: «لیوم الفصل و ما ادریک ما یوم الفصل» روز جدایی صفوف مؤمنان از کافران و نیکوکاران از بدکاران و روز داوری مطلق حق درباره همگان. خداوند به پیامبر ﷺ می‌فرماید تو نمی‌دانی یوم فصل چه روزی است؟ سخن کوتاه این است که طبیعت این دنیا، اختلاط حق و باطل است و طبیعت روز قیامت جدایی این دو از یکدیگر می‌باشد.

۴. برای کمک به دانش آموزان مربی ترجمه کلمه را می‌گوید مثلاً صبر کنندگان.

۵. برای کمک به دانش آموزان مربی، ترجمه کلمه را می‌گوید مثلاً صبر کنندگان.

آل عمران (۳)، ۷۶	فان الله يحب المتقين
آل عمران (۳)، ۱۵۹	ان الله يحب المتكلمين
مائده (۵)، ۱۳	ان الله يحب المحسنين
در قرآن «لا يحب» هم آمده است؛ آیا کسی می‌تواند بگوید؟	
آل عمران (۳)، ۳۲	فان الله لا يحب الكافرين
مائده (۵)، ۶۴	والله لا يحب المفسدين
اعراف (۷)، ۳۱	انه لا يحب المسرفين
انفال (۸)، ۱۵۸	ان الله لا يحب الخائبين

۱. شاید دانش آموزان کلمات دیگری را بگویند که مریب محترم روی مواردی که در قرآن آمده است تأکید می‌کنند. همچنین در صورت اقتضای وقت جلسه، روی کلماتی مثل مسرفين، خائين، صابرين و... توضيحاتي داده می‌شود.

نام درس

شهادت در راه خدا

موضوع

قرآن

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با استفاده از آیه‌های ۱۸۰ - ۳۰۰ سوره بقره، با برخی از معارف قرآنی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. اهمیت نبرد در راه خدا و آثار آن؛

۲. ماههای حرام و جنگ در آن؛

۳. آثار «وصیت»، «روزه»، «دعا» و ...؛

۴. حدیثی درباره مقام شهید در اسلام.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان این درس بتوانند اهمیت جهاد در راه خدا و همچنین ارزش شهادت را بیان کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ و ...

رسانه‌های آموزشی

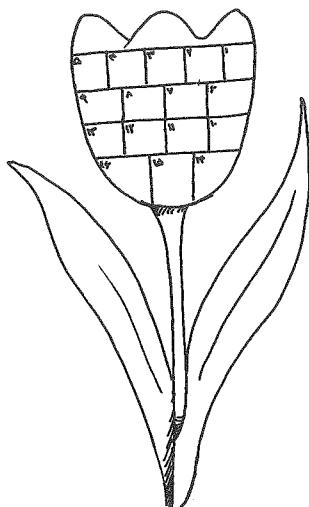
تخته و کارت.

شهادت در راه خدا

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان خوبیم سلام، امیدوارم که حالتان خوب و حواسستان جمع باشد.

شما تاکنون گل‌های زیادی دیده‌اید یا اسمشان را شنیده‌اید. نام چند تا از آنها را بگویید!... برنامه ما هم یک گل دارد، این گل به جای «عطر»، مسابقه دارد. مسابقه‌ای که در آن دو گروه از شما دانش‌آموزان با هم رقابت می‌کنند تا پیام آن را به دست آورند. شکل گُل مسابقه ما، گل لاله است. به طرحی که می‌کشم توجه کنید. داخل این گُل لاله، ۱۶ خانه قرار دارد که درون آن حرف اول پاسخ‌ها قرار می‌گیرد.

۱. نام گلهایی را که بجدها می‌گویند، می‌شنویم و تأیید می‌کنیم.

مسابقه با حضور دو گروه از دانش آموزان به همان صورتی است که تاکنون اجرا شده است.

سؤالات مسابقه ما، از آیات ۱۸۰ - ۲۰۰ سوره مبارکه بقره است: تا دوستان شما آماده می شوند، چه کسی می تواند آیه‌ای را که ترجمه آن را زیر گل می نویسم از میان آیات مسابقه (۱۸۵-۱۹۰) پیدا کند؟

بسازید در راه الله چنگ نمایید پر دشمنان عرصه تنگ^۱
بله! آیه ۱۹۰، حالا این آیه را دوست شما تلاوت می کند. بفرمایید... .

اما مسابقه:

- ۱. با توجه به آیه ۱۹۵، بخشش مال در راه خدا را چه می گویند؟
انفاق
- ۲. با توجه به آیه فوق، خداوند چه کسانی را دوست دارد؟
نیکوکاران
- * ۳. با توجه به آیه ۱۸۴، چنانکه کسی نتواند روزه بگیرد (مانند بیماران، پیرمردان، پیرزنان) چه باید بکند؟

□ الف) کارهای خوب انجام دهد؛

□ ب) طعام به فقرا بدهد؛

□ ج) پول بدهد تا کس دیگری به جای او روزه بگیرد؛

□ د) هیچکدام.^۲

-
- ۱. مریٰ توجه داشته باشد که این سؤال‌ها (سوال‌های ستاره دار) از سؤال‌های ویژه هستند که در جدول هم مشخص شده‌اند. این خانه‌ها به ترتیب عبارت است از: ۱۶، ۱۴، ۸، ۶، ۴، ۳ و ۱۶.
 - ۲. حرف اول جواب «ط» است.

*۴. با توجه به آیه ۱۸۰، سوره بقره مسلمانان بهتر است قبل از مرگ چه عملی انجام

دهند؟

الف) نمازهای قضایشان را بخوانند؟

ب) وصیت کنند؟

ج) به حج بروند؟

د) اموالشان را وقف کنند.^۱

چه کسی می‌داند وصیت یعنی چه؟... وصیت. یعنی سفارش کردن. مسلمان بهتر

است قبل از مرگش، تکلیف اموال و دارایی هایش مشخص شود.

۵. با توجه به آیه ۱۸۵، وظیفه ما در مقابل نعمت بزرگ هدایت

شکرگذاری چیست؟

*۵. با توجه به آیه ۱۸۳، بهترین راه کسب تقوا چیست؟

الف) نماز خوانند؟

ب) وصیت کردن؟

ج) امر به معروف و نهی از منکر؟

د) روزه گرفتن.^۲

۱. حرف اول جواب «واؤ» است.

۲. حرف اول جواب «ر» است.

خوب است بدانید یکی از کارهایی که باعث می‌شود ما از نظر روحی و جسمی تصفیه شویم و به خدا نزدیک‌تر شویم، روزه است. روزه بسیاری از بیماری‌ها را درمان می‌کند. از طرفی وقتی انسان روزه می‌گیرد، کمتر به فکر گناه می‌افتد و بیشتر عبادت می‌کند. خداوند هم آن قدر به بندگانش لطف کرده که حتی خواب روزه دار را در ماه رمضان عبادت به حساب می‌آورد.

۷. آنچه که تن را می‌پوشاند؟

لباس

دوستان عزیزاً لباس، بدن انسان را از سرما و گرمای و گزند حشرات و جانوران و همین طور نگاههای آلوده حفظ می‌کند؛ همچنین به انسان، زیبایی، وقار و شخصیت می‌دهد؛ اما برای حفظ شدن از گزند و سوسه‌های شیطان، باید لباس دیگری بر تن کنیم؛ نام آن لباس چیست؟
لباس تقوا^۱، بهترین لباسی است که ما را از گمراهی نجات می‌دهد و به سعادت می‌رساند.

* ۸. با توجه به آیه فوق اولین ویژگی که در آیه برای قرآن ذکر شده، چیست؟

- الف) هدایت مردم ؟
- ب) جدا کردن حق از باطل ؟
- ج) راهنمایی کننده به بهترین راهها ؟
- د) بشارت دهنده به سعادت مؤمنان.^۲

۱. کلمه «تقوا» یا خط فانتزی نوشته می‌شود.

۲. حرف اول جواب «ه» است.

هلال

۹. به شکل ماه در سه شب اول... می‌گویند؟

۱۰. کلمه «آسان» به عربی چه می‌شود؟ می‌توانید از آیه ۱۸۵ کمک بگیرد. «یُسْرٌ»

یکسان

۱۱. برابر و مساوی؟

۱۲. با توجه به آیه ۱۹۰، این جمله را کامل کنید: «در راه... با آنان که به جنگ و دشمنی شما برخیزند، جهاد کنید؛ ولی ستمکار نباشید که... ستمگر را دوست خدا ندارد».^۱

نادان

۱۳. به آدم جاھل چه می‌گویند؟

۱۴*. با توجه به آیه ۱۸۶، خداوند دعای چه کسانی را اجابت می‌کند؟ دعاکننده

 الف) مؤمنین؟ ب) انسانهای گرفتار؟ ج) دعاکننده؟ د) هر سه مورد.^۲

حالا شاید برای بعضی‌ها این سؤال پیش بیايد که پس چرا ما هر چه دعا می‌کنیم، خداوند دعا یمان را مستجاب نمی‌کند؟^۳ علت‌ش این است که اولاً دعا کردن (آداب دارد و انسان باید ابتدا آداب دعا کردن را یاد بگیرد و رعایت کند، بعد دعا کند. مثلًاً دانش آموزی که درس نخوانده، با دعا کردن قبول نمی‌شود؛ ثانیاً

۱. حرف اول پاسخ را در خانه شماره (۱۲) قرار دهید.

۲. حرف اول جواب «د» است.

۳. مربی از قبل کارتهای مورد نظر را آماده کند.

بعضی وقت‌ها مصلحت شود؛ چون مستجاب نیست که دعای انسان ممکن است به ضرر او باشد. به این داستان توجه کنید.

می‌گویند، مردی برای دیدن دخترانش از خانه خارج شد. اول به خانه دختر بزرگش رفت. شوهر دختر سفالگر بود، دختر از پدرش خواست دعا کند باران نبارد، تا کوزه‌هایی را که شوهرش ساخته، خشک شود و او بتواند آنها را بفروشد؛ سپس پیرمرد به دیدن دختر دومش رفت. شوهر دختر دوم کشاورز بود. او از پدرش خواست دعا کند باران ببارد تا گندم هایشان خوب رشد کند و شوهرش با فروش آنها وضع خوبی پیدا کند. پیرمرد وقتی از خانه دخترش بیرون آمد، نگاهی به آسمان کرد و گفت: خدا یا تو خود بهتر می‌دانی که چه کار کنی؟

۱۵. با توجه به آیه ۱۸۰، انسان بهتر است دارایی‌هایش را برای چه کسانی وصیت کند؟
والدین

*۱۶. با توجه به آیه ۱۸۵، در ماه مبارک رمضان چه چیزی نازل شده است؟

الف) قرآن؛

ب) برکات آسمانی؛

ج) فرشتگان؛

د. خیر و نیکی.^۱

۱. حرف اول جواب «ق» است.

قبل از به دست آوردن رمز جدول چند سؤال برای شما مطرح می‌کنم. آفرین بر شما که تا به حال خوب گوش کرده و دوستانتان را تشویق کردید.

با توجه به آیات ۱۹۱ و ۱۹۴، جنگیدن در چه مکان و زمانی حرام است؟... بله، در مسجد الحرام و در ماه‌های حرام. حالا چه کسی می‌تواند ماه‌های حرام را نام ببرد؟... من نام این ماه‌ها را می‌گوییم تا شما یاد بگیرید: رجب، ذی القعده، ذی الحجه و محرم. جنگیدن در این ماه‌ها قبل از اسلام حرام بوده. پس از اسلام نیز خداوند این حکم را تأیید کرد و جنگ کردن در آن‌ها حرام اعلام شد.

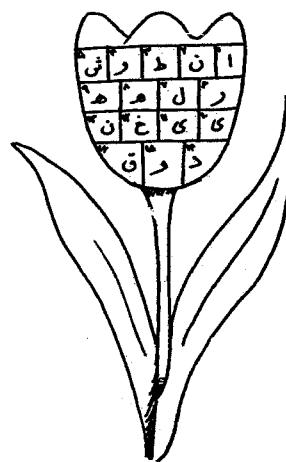
اگر جنگ در این ماه‌ها حرام است، پس چرا امام حسین علیه السلام در ماه محرم جنگید؟ پاسخ این سؤال را در آیه‌ی ۱۹۴ سوره بقره پیدا کنید؟

در این آیه خداوند می‌فرماید: «ماه‌های حرام را در مقابل ماه‌های حرام قرار دهید که اگر حرمت آن رانگاه نداشته و با شما قتال کنند، شما نیز قصاص کنید؛ پس هر که به جور و ستمکاری به شما دست دراز کند، او را به مقاومت از پای درآورید؛ به قدر ستمی که به شما رسیده (یعنی به عدل با ظلم کافران مقاومت کنید) و از خدا بترسید و بدانید که خدا با پرهیزکارانست.^۲

حالا برای پیدا کردن رمز جدول، خانه‌ها را سه به سه می‌شماریم و حروف را کنار هم قرار می‌دهیم تا رمز جدول به دست آید.

۱. صبر می‌کنیم تا دانش آموزان پاسخ هایشان را بدهند.

۲. مری می‌تواند ترجمه این آیه را به صورت سلیس‌تر و با توضیح بیشتر بیان کند تا دانش آموزان بهتر متوجه شوند.

رمز جدول، «اولین قطره» خون شهید است.

يعنى چه؟... اين جمله قسمتى از حدیث پیامبر گرامی اسلام ﷺ است که فرموده‌اند: «شهید هفت خصلت دارد اولین آن اين است اولین قطره‌اي که از خون او بر زمين بريزد، تمام گناهانش، آمرزиде می‌شود.^۱

چرا شهید اين همه ارزش دارد؟^۲ ... چون شهید به وسیله با ارزش‌ترین دارایی خود، يعنی جان با خدا معامله می‌کند.

خداوند در مقابل اهدای جان با ارزش، چه چيزی به شهید می‌دهد؟^۳ ... پاسخ اين سؤال را در آيه ۱۱۱ سوره توبه پيدا کنيد. خداوند می‌فرماید: «خداوند از مؤمنان،

۱. التهذیب؛ ج ۶، باب ۲۲، روایت ۳، ص ۱۲۱.

۲. مربي صير مي‌کند تا پاسخ دانش آموزان را بشنود.

۳. مربي صير مي‌کند تا پاسخ دانش آموزان را بشنود.

جان‌ها و اموالشان را خریداری کرده که (در برابرش) بهشت برای آنان باشد». پس جهاد در راه خدا، از با ارزش‌ترین و بهترین کارهای است؛ به همین دلیل است که جزء فروع دین ما قرار گرفته است و آیات و روایات زیادی در این باره وارد شده است.

حالا با هم به شعر زیبایی که در مورد شهید سروده شده، گوش می‌کنیم.^۱

کاروان شهداء

یک کاروان گل آمده از دور دست چاده‌ها
 مردم رُیارت می‌کنند این کاروان ساده را
 هونین شقایق‌های عشق پرگشته‌اند از راه دور
 پا صد پیام آشنا از سرزمین شعر و نور
 پر دستهای مردمان آنها گل آله‌اند
 پر گونه‌های شهر ما آنها شبیه رژله‌اند
 این کاروان در این سفر تا مرقد پاک رضا طیلا
 همراه چاده می‌رود ای خوش به حال چاده‌ها

علی رضا روحانی

۱. چنانچه برای مربی امکان داشته باشد، می‌تواند از قبل گروه سروdi را آماده کند تا این شعر را به صورت گروهی اجرا کنند.

نام درس

نهضت خدمت رسانی

موضوع

قرآن

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با استفاده از آیه‌های ۲۰۰ - ۲۲۰ سوره بقراه با معارفی از قرآن و آثار انفاق و خدمت رسانی در زندگی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. انواع انفاق؛

۲. آگاهی خداوند از انفاق؛

۳. پاداش مجاهدان سخت کوش در راه خدا.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس نسبت به امداد و خدمت به مردم رغبت پیدا کرده و در این زمینه آیه‌ای از قرآن را توضیح دهند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، مسابقه، داستان.

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

نهضت خدمت رسانی

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان عزیز سلام عليکم، ان شاء الله که حال همگی خوب است! خوب،

الحمد لله.

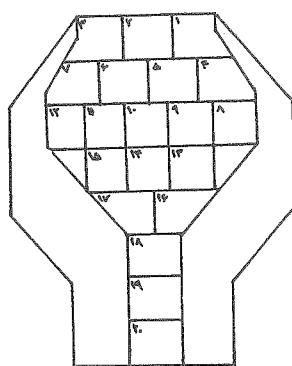
این جلسه می خواهیم یک مسابقه قرآنی با رقابت بسیار نزدیک اجرا کنیم. برای

این کار دو گروه^۱ - سه نفره یا دونفره - انتخاب می شوند که هر گروه با مشورت، به

سوالات صحیح جواب می دهند و امتیاز می گیرند. تا دانش آموزان انتخاب و در

جایگاه مستقر می شوند، من جدولی را رسم می کنم: شکل جدول ما در یک طرح

آمده است. توجه کنید:

-
۱. بر اساس موقعیت زمانی و مکانی تشکیل جلسه قرآنی، گروههای شرکت کننده در مسابقه دو نفره یا سه نفره انتخاب می شوند.

در طول مسابقه پنج سؤال هم برای دیگر دانش آموزان مطرح خواهیم کرد که اگر صحیح پاسخ دهند، امتیاز می گیرند.^۱

حالا گروهها آماده باشند تا سؤالات را مطرح کنم.

آماده اید؟

شروع می کنیم:

*۱. نظر قرآن با توجه به آیه ۲۱۶ سوره بقره: «کتب...» در باره جهاد چیست؟

الف) دعوت به آن و واجب بودن شرکت فعالانه در آن؛

ب) خیر بودن جهاد، هر چند ناخوشایند است؛

ج) توصیه به صبر و شکریابی؛

د) ب و ج. ^۲

۲. نام سوره‌ای از قرآن مجید که جریان نابودی سپاه ابرهه را حکایت می کند؛ فیل^۳

۱. سؤال‌ها، بعد از سؤال‌های مسابقه آمده است. مریبی با توجه به موقعیت کلاس می‌تواند سؤال‌ها را در بین سؤال‌های مسابقه بیاورد و از سایر دانش آموزان پرسید و برای پاسخ صحیح امتیاز بدهد.

۲. حرف اوّل جواب «خ» است. سؤال ویژه چهار جوابی است که هر چهار جواب رامرتی می خواند.

۳. مریبی، از یکی از دانش آموزان می خواهد که به طور خلاصه داستان شکست سپاه ابرهه در حمله به خانه کعبه را تعریف کنند یا اینکه خود به بیان داستان می پردازد.

*۳. در آیه ۲۱۹ سوره بقره: «یسئلونک...» از شراب خواری و قمار بازی چگونه تعبیر

شده است؟

الف) گناهی بزرگ؟

ب) از بین برنده عقل؟

ج) نابودکننده خانواده؟

د) سر چشمہ تمام بدی‌ها.^۱

*۴. با توجه به آیه شریفه ۲۱۴ بقره: «ام حسبتم». چه کسانی باید امید به داخل شدن

در بهشت را داشته باشند؟ کسانی که:

الف) دشواریهای زیادی را تحمل کرده‌اند؟

ب) زودتر ایمان آورده‌اند؟

ج) بیشتر عبادت کرده‌اند؟

د) مالشان را انفاق کرده‌اند.^۲

۱. حرف اول جواب «گ» است.

۲. حرف اول جواب «د» است.

*۵. از اهداف بعثت پیامبران ﷺ که در آیه ۲۱۳ سوره بقره «کان...» آمده است،

چیست؟

□ الف) دعوت به توحید و مبارزه علیه ظلم؛

□ ب) انذار - بیم دادن - بشارت - نوید دادن؛

□ ج) نجات دادن انسان از تاریکیهای نادانی؛

□ د) هدایت مردم و مبارزه با طاغوت.^۱

۶. نام سوره‌ای از قرآن مجید که به معنی پیامبران است.

۷. نام دیگر سوره توحید؟

۸. آزادی آن، آرزوی همه مسلمانان است؟

۹. نام سوره‌ای از قرآن مجید که در آن از عیب‌جویی و بد زبانی نکوшен شده است؟

^۲ همزه

۱. حرف اول جواب «ا» است.

۲. قدس عزیز قبله اول مسلمانان است که اکنون حدود صد سال است که صهیونیست‌ها آن را اشغال کرده‌اند و ساکنان آن را بانیزونگ و بی رحمی بیرون نموده‌اند؛ ولی بحمد الله اکنون جوانان مسلمان فلسطین بیدار شده و پیا خواسته‌اند و برای آرزوی قدس مبارزه می‌کنند، ما چگونه می‌توانیم به آنها کمک کنیم؟... ۱. کمک‌های مالی؛ ۲. تظاهرات و پشتیبانی از آنها.

۳. وقتی این سؤال جواب داده شد. مریم در باره بد زبانی، عیب‌جویی از دیگران و گناهان زبان سخن می‌گوید که گناه کردن با زبان بسیار آسان است؛ ولی مجازات آن سنگین است.

بقره

۱۰. نام یکی از سوره‌های قرآن و به معنی گاو ماده؟

۱۱. در آیه ۲۰۸ سوره بقره: «یا ایها...» نام کدام یک از دشمن‌های انسان آمده است؟

 الف) کافر؛ ب) منافق؛ ج) شیطان؛ د) ظالم.^۱

امداد

۱۲. کمک کردن، یاری رساندن و خدمت به مردم...؟

۱۳. نام یکی از سوره‌های قرآن و نام یکی از پیامبران الهی و نام همان قوم؛ هود

۱۴. گروهی از مخلوقات الهی که نامرئی هستند و کارشان عبادت است؛ ولی به فرمان

ملائکه

خدا بر حضرت آدم^{علیه السلام} سجده کردند؟

۱۵. کسی که وظیفه اش سیراب کردن تشنگان است؟

سقا(حضرت ابوالفضل^{علیه السلام} سقای دشت کربلا است).

۱۶. از ویژگیهای انسانهای با تقوای این است که از آنچه خداوند به آنان روزی کرده،

انفاق

در راه خدا به دیگران می‌بخشند، نام این عمل چیست؟

۱. حرف اوّل جواب «ش» است.

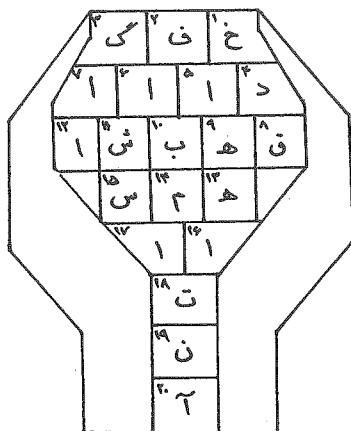
۱۷. پیامبری که خداوند در پیری به او فرزند عطا کرد؟
ابراهیم طیلباً ۱
۱۸. به معنای، کمک کردن و همکاری است که قرآن در کارها، بدان امر فرموده است؟
تعاون
۱۹. خداوند متعال بعد از امتحان به سختی و رنج، در آیه ۲۱۴ سوره بقره: «ام حسبتم...» بشارت به نزدیکی چه امری می‌دهد؟
□ الف) نزدیکی یاری خداوند؛
□ ب) پیروزی؛
□ ج) بهشت جاویدان؛
□ د) الف و ج.
۲۰. دنیا مزرعه^۳ آن است؟
آخرت

۱. حضرت ابراهیم و حضرت زکریا، طیلباً در پیری صاحب فرزند شدند.
۲. حرف اول جواب «ن» است.
۳. مریم در توضیح جواب این سؤال می‌گوید: «الدنيا مزرعة الآخرة»
آیا می‌دانید ویزگی‌های مزرعه چیست؟
- الف) هر چه در مزرعه بکاریم، همان را درو می‌کنیم. اگر گندم کاشتیم، گندم و اگر جو...؛
ب) هر چه بیشتر در مزرعه و کاشته‌های خود کار کنیم و زحمت بکشیم، محصول بیشتری خواهیم داشت؛
ج) باید مواطیب آفتهای مزرعه بود و سمپاشی کرد؛
د) باید از محصولات مزرعه مواظبت کنیم که باد، آتش و... آنها را از بین نبرد.
در مزرعه دنیا بذر چیست؟... اعمال ما: کمک به مردم؛ انفاق در راه خدا و...
محصول چیست؟... بهشت و پادشاهی اخروی.
آفات چیست؟... حسد، کبر، ریا کردن و...

به سؤالات خوب پاسخ دادید. حالا آماده باشید، تا پیام جدول را به دست آوریم.

برای پیدا کردن پیام جدول از عدد (۳) کمک می‌گیریم. یعنی خانه‌ها را می‌شماریم و به خانه سوم که رسیدیم، آن حرف را یادداشت و درکنار هم قرار می‌دهیم تا پیام به دست آید.

چه کسی توانست پیام را زودتر به دست آورد؟

بله! پیام چنین است:

«**خدا به انفاق شما آگاه است**»

۱. هر گروه از شرکت کنندگان در مسابقه زودتر پیام جدول را پیدا کنند (۲۲) امتیاز منظور می‌شود. توجه داشته باشید که پاسخ صحیح هر سؤال (۳) امتیاز دارد.

اما سؤال مربوط به دانش آموزان:^۱

۱. چند سوره از قرآن سجده واجب دارند؟ نام ببرید؟

الم سجده حم فصلت علق النجم

۲. دعایی که در آیه ۲۰۱ سوره بقره «و منہم...» آمده است در کدام قسمت نماز

خوانده می شود؟

الف) رکوع؛

ب) سجده؛

ج) قنوت؛

د) تشهد.

۳. سه سوره از قرآن نام ببرید که اول نامشان «ب» است؟ بقره، بروج، بلد، بینه

۴. چهار سوره از قرآن نام ببرید که اول نامشان «ف» است؟

فصلت، فاطر، فرقان، فاتحه، فجر و فلق

۵. آیه شریفه ۲۰۷ سوره بقره «ومن الناس من يشرى نفسه ابتغا مرضات الله...» در

شأن چه کسی نازل شده است؟ در چه جریانی؟

۱. در حین مسابقه از دانش آموزان سؤال شود.

در شان حضرت علی ؑ و در جریان ليلة المبيت که حضرت علی ؑ به جای پیامبر ﷺ در بستر خوابید و نقشه مشرکان را که قصد کشتن آن حضرت را داشتند، خنثی کرد.

این عمل، نشانه شجاعت بی نظیر حضرت علی ؑ و علاقه شدید آن حضرت به وجود مقدس پیامبر اکرم ﷺ است که یک بُعد از شخصیت حضرت علی ؑ است. بُعد دیگر شخصیت آن حضرت، خدمت به مردم و خیرخواهی او برای همه مردم، خواه مسلمان و یا غیر مسلمان باشند.

روزی آن حضرت پیرمرد نابینای یهودی را دید که در کوچه از مردم طلب کمک (گدایی) می کند حضرت از احوال او پرسید، گفتند: پیرمردی یهودی است که اکنون از کار افتاده و نابینا شده است و برای امرار معاش گدایی می کند. حضرت بسیار متأثر شدند و فرمودند: وای بر حال اجتماعی که از این مرد تا جوان بود و نیرو داشت که به آنان خدمت کند، استفاده نمودند و الآن که توانایی ندارد، او را به حال خود رها کرده‌اند؛ سپس ایشان از آن مرد یهودی دلجویی کرد و به او کمک قابل توجهی کرد و دستور داد از بیت المال برای او حقوق تعیین کنند.

برای اینکه حواسها خوب جمع شود، معماهی از شما می پرسم و بعد از آن یک شعر زیبا را برای شما می خوانم؛ پس خوب گوش کنید:

آن چیست که اولش عبادت است و آخرش آشامیدنی است؟ حجاب (حج + آب)

کودک گرسنه

شپ سیاه و کوچه مخلوت
شهر حالی از هیا هو
ماه پیدا، یک تقدیر هم
تا سحر پیدار پا او

کلبه ای در کوچه ساکت
کودکی در کلبه محسنه
کودک تنها گرسنه
منتظر پر در نسنه

در سکوت سرد کوچه
می شود یک سایه پیدا
سایه یک مرد محسنه
سایه یک مرد تنها

نگهان پرق امیدی
می دود در چان کودک
می شود لپرینز شادی
کاسه پیشمان کودک

مَرْدٌ تَنْهَا بِأَنْتِي سَمْ

مَيْتَشِينْدُ در كَنْارْشْ

كَوْدَكَ اكْنُونْ غَمْ نَدارَد

سَرِ رسِيدَه آنْتَطَارْشْ

قَرْصَنْ نَانِي هَسْتَ بِا او

مَيْ دَهَدَ آنْ رَاهِه كَوْدَكَ

سَيِّدَه مَيْ گَرَدَدَ دَوْبَارَه

كَوْدَكَ تَنْهَايِي كَوْچَكَ

مَيْتَشِينْدُ بِرِ لِيَانْشْ

پَرَقَ لِيَخْنَدَ رَضَايَتَ

مَيْ زَنْدَ قَرِيَادَ شَادِيَه:

«يَا عَلِيٌّ چَانِمَ قَدَايَتَه!»

علي اصغرنصرتى

نام درس

تشکر

موضوع

قرآن

هدف گلی

دانشآموزان در این درس با استفاده از آیات ۲۳۰ - ۲۴۰ سوره بقره با

برخی از مفاهیم قرآنی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. لزوم تشکر از منعم؛

۲. نماز بهترین راه تشکر.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود که بعد از پایان درس، شکر نعمت‌های الهی را به جا آورند و به نماز - به عنوان بهترین راه تشکر از خدا - اهمیت بیشتری بدهند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، جدول، مسابقه، بازی باکارت و

رسانه‌های آموزشی

خطه و کارت.

تشکر

بسم الله الرحمن الرحيم

به نام آنکه رحمن و رحیم است کتابش نور و پیغامش عظیم است

دوستان سلام، امیدوارم که سرحال و قبراق باشید و آماده اجرای برنامه.

حالا اگر آماده اید، با هم یک صلوات قرآنی بفرستید.

«اللهم صل و سلم و زد و بارک على رسول الله و آلله الاطهار»

احسنت! عزیزان برنامه امروز ما شامل دو مسابقه جذب است. بدون مقدمه به

سراغ مسابقه اول می رویم.

مسابقه اول مثل مسابقه جلسات قبل است که روش آن را می دانید؟ البته

سؤال های ویژه ما شش سؤال است.

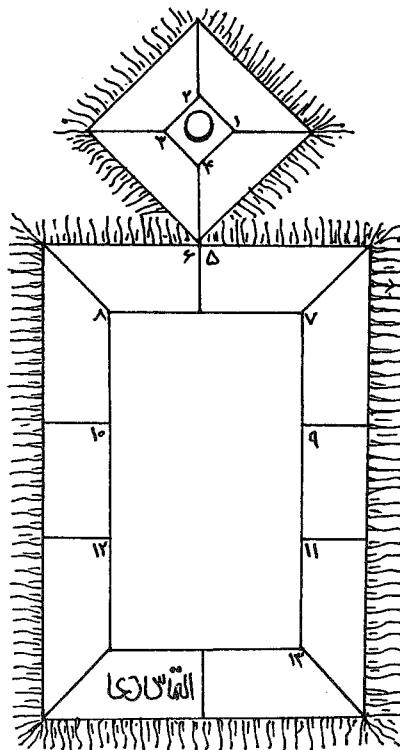
اکنون دو گروه را انتخاب می کنیم. قرآن ها یادتان نرود، هر گروه به همراه قرآن

ترجمه دار در جایگاه خود قرار بگیرد.

۱. مربی محترم مسابقه را مانند قبل اجرا کند. (به درس اول مراجعه شود).

تا شرکت کنندگان در محل خودشان مستقر شوند، جدول را روی تخته رسم

می‌کنم.

حالا با ذکر یک صلوات مسابقه را آغاز می‌کنیم: «اللهم صل علی محمد و آل محمد» گروه اول برای انتخاب یک عدد و پاسخ دادن به آن سؤال آماده شود. یک عدد انتخاب کنید!... بله، عدد (۱) را انتخاب کردند. سؤال شماره (۱) سؤال ویژه شماست.^۱

۱. علامت (*) در ابتدای هر سؤال نشانه سؤال ویژه است.

پاکت سؤال را باز می‌کنیم و می‌خوانیم خوب توجه کنید:

* ۱. با توجه به آیه ۲۳۸ بقره «حافظوا...» نام کدام یک از فروع دین در آیه آمده است؟

الف) حج؛

ب) روزه؛

ج) نماز؛

د) جهاد.^۱

۲. ماهی که امام صادق علیه السلام در آن به دنیا آمده است؟

مریم

۳. سوره‌ای که به نام یک زن است؟

یس

۴. سوره‌ای که به قلب قرآن مشهور است؟

* ۵. با توجه به آیه ۲۲۴ بقره «و لا تجعلوا...» صفات الهی در آیه کدام است؟

الف) الله، غفور و رحيم؛

ب) الله، غفور و حليم؛

ج) الله، سمیع و علیم؛

د) الله، صبور و شکور.^۲

۱. حرف اول جواب «ن» می‌باشد.

۲. حرف اول جواب «الف» است.

- ن ۶. اولین حرف سوره قلم؟
- زره بافی ۷. شغل حضرت داود علیه السلام چه بوده است؟*
- شهر ۸. در زبان عربی به آن مدینه می‌گویند؟
- * ۹. با توجه به آیه ۲۲۵ سوره «لایؤاخذکم...» خداوند در مورد چه قسمی انسان را مؤاخذه نمی‌کند؟
- الف) بيهوده و لغو؛
- ب) آگاهانه؛
- ج) دروغ؛
- د) هيچکدام.^۱
- کوثر ۱۰. کوچک‌ترین سوره قرآن کریم است؟
- حالاً نوبت گروه دوم است که شماره سؤال ویژه خود را انتخاب کند... بله (۱۱)
- * ۱۱. با توجه به آیه ۲۲۰ سوره بقره: «فی الدینا...» کدام یک از وظایف ما در برابر یتیمان آمده است؟
- الف) رفتار شایسته با آنها؛
- ب) همزیستی برادرانه با آنان و اصلاح کار آنها؛
- ج) برگرداندن اموال آنها به خودشان؛
- د) هیچ وظیفه‌ای نداریم.^۲

۱. حرف اول جواب «ب» است.

۲. حرف اول جواب «ه» است.

رعد

۱۲. نام سوره سیزدهم قرآن کریم چیست؟

۱۳*. با توجه به آیه ۲۳۳ بقره: «الوالات...» کدام یک از وظایف پدر خانواده در آیه

آمده است؟

 الف) نام خوب برای فرزند انتخاب کند؟ ب) در تربیت فرزندان کوشش کند؟ ج) تهیه خوراک و لباس مناسب؟ د) الف و ب.^۱

سه سؤال مربوط به دانش آموزانی است که تاکنون دوستانشان را تشویق کرده‌اند

که در حین مسابقه اول و دوم از آن‌ها پرسیده می‌شود!

هنگام تلاوت قرآن

۱. خداوند متعال چه زمانی با ما صحبت می‌کند؟

هنگام نماز خواندن

۲. ما با خداوند چه زمانی صحبت می‌کنیم؟

۳. نام سرزمینی در قرآن که اگر یک نقطه به آن اضافه کنیم مضر خواهد

مصر^۲

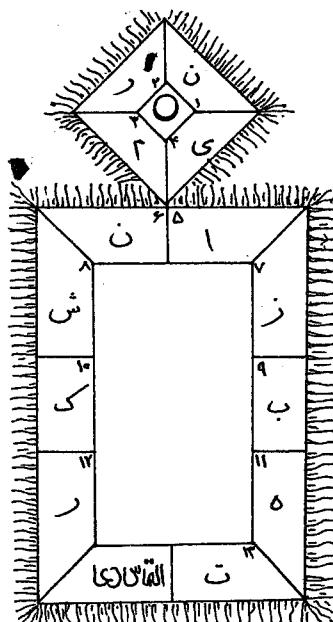
شد؟

۱. حرف اول «ت» است.

۲. در سوره یونس (۱۰) ۸۷ ذکر شده است.

همان طور که گفته شد، حرف اول هر پاسخ در جدول به جای شماره آن سؤال قرار گرفت. حالا جدول کامل شده است. دو گروه دو دقیقه فرصت دارند که با رمز (۲) حروف را کنار هم بگذارند تا جمله‌ای که در پیام جدول هست، به دست

بیاورند.

اگر حروف جدول را با رمز (۲) کنار هم بگذاریم، جمله «نماز بهترین شکر»^۱ به دست می‌آید.

۱. آیه ۲۱ سوره بقره، «اعبدوا ربکم الذي خلقکم» و همچنین در حدیث قدسی آمده که خدای مهربان فرمود: «(بنده من) هرگاه نماز هایی را که بر تو واجب کردہ ام به جا آوری، عابدترین مردم خواهی بود.» (مستدرک الوسائل؛ ج ۱ ص ۱۸۳)).

جمع امتیازهای هرگروه را می‌شماریم تا برنده مسابقه معلوم شود.

دستان اگر کسی به شما یک دوربین عکاسی هدیه کند، شما چه می‌کنید؟... بله، خیلی خوشحال می‌شوید؛ هر وقت که او را بینید، از او تشکر می‌کنید؛ درست است؟ خداوند متعال نعمت‌های بی شماری به ما داده است، آیا نباید از او تشکر کرد. بهترین روش تشکر از خدا، نماز با اخلاص و حضور قلب است.

برای روشن شدن مطلب، یک مسابقه دیگر اجرا می‌کنیم. ما دو گروه، مانند قبل انتخاب می‌کنیم! ضمناً دو پاکت داریم که داخل هر کدام یک کارت است که روی آن آیه‌ای از قرآن کریم نوشته شده. دو گروه به اندازه پانزده شماره وقت دارند به کارت‌ها و آیه نگاه کنند؛^۱ بعد از آن من کارت‌ها را می‌گیرم و به جای آن، دو دسته کارت به آنها می‌دهم-که هر دسته شش کارت است - به این شکل^۲ و روی هر کدام کلمه یا کلماتی از همان آیه نوشته شده که دوستانتان باید آیه را مرتب کنند. حالا نوبت مسابقه است، دو گروه را انتخاب می‌کنیم.

^۱

وقوموا لله قانتين

الوسطى

والصلة

على الصلوات

حافظوا

۱. مریم محترم از بچه‌ها بخواهد که پانزده شماره را به این صورت بشمارند: یک و یک و ...

۲. مریم محترم از قبل کارت‌ها را به شکل فرق تهیه کرده و به بچه‌ها نشان می‌دهد.

۳. آیه ۲۳۸ سوره بقره را در دو دسته تهیه می‌کند. آیه بین دو گروه مشترک است.

حالا به آیات نگاه کنید!... خوب، حالا باید آیه را برای ما درست کنید... آفرین به

گروه برنده که زودتر توانست آیه را برای ما درست کند. به آنها تبریک می‌گوییم.

دوستان من! معنای این آیه - همان طور که در قرآن ترجمه دار موجود است -

این است که در انجام همه نمازها - به خصوص نماز ظهر - کوشایشید و از روی

خصوص و اطاعت برای خدا پیاخیزید؛ اما چرا برنماز ظهر تأکیده شده است؟

پیامبر اکرم ﷺ در گرمای فوق العاده نیمروز، نماز ظهر را با جماعت برگزار

می‌کرد. جمعی از منافقان برای ایجاد تفرقه در صفوف مسلمین، گرمی هوا را بهانه

قرار می‌دادند و در نماز جماعت شرکت نمی‌کردند و به دنبال آنها بعضی دیگر هم از

شرکت در نماز جماعت خودداری کرده بودند و این کار برایشان سنگین بود؛ به

خاطر این تعداد شرکت کنندگان در نماز جماعت کم شده بود. این جا بود که آیه:

«حافظوا...» نازل شد.^۱

در پایان از همه شما تشکر می‌کنم و به دوستان برنده در مسابقه هدیه‌ای تقدیم

می‌کنیم.

۱. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۱۴۶

نام درس

عامل وفاق

موضوع

قرآن

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با استفاده از آیات ۲۴ - ۲۵۳ سوره بقره با برخی از مفاهیم قرآن آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. قسمتی از داستان طالوت و جالوت;
۲. شرایط رهبری در حکومت اسلامی;
۳. هفته و حدت.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس بتوانند با استفاده از آیات قرآن نسبت به لزوم وجود رهبری در جامعه استدلال نمایند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی
۲. فعال: پرسش و پاسخ و مسابقه.

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

عامل وفاق

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان سلام، یکی دیگر از مسابقات قرآنی را با هم و با شرکت دوگروه از میان شما اجرا می‌کنیم. برای اینکه موضوع مسابقه را بفهمید، چند سؤال مطرح می‌کنم و جواب‌ها را روی تخته می‌نویسم.

رشت

۱. نام شهری که حرف اولش «ر» باشد؟

همدان

۲. شهری که حرف اولش «ه» باشد؟

بابل

۳. شهری که حرف اولش «ب» باشد؟

رفسنجان

۴. شهری که حرف اولش «ر» باشد؟

یاسوج

۵. شهری که حرف اولش «ی» باشد؟

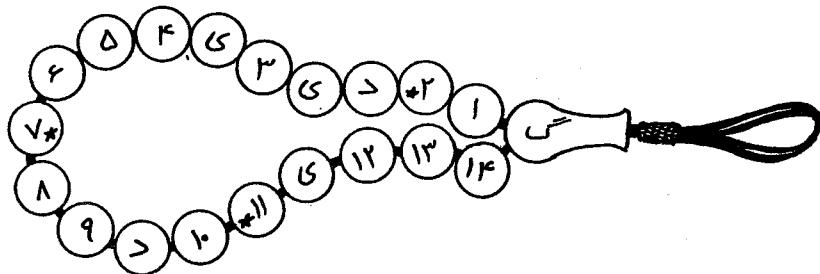
اگر حرف اول نام این شهرها را کنار هم بگذاریم؛ چه کلمه‌ای ساخته
رهبری می‌شود؟

بله کسی که وجودش در برقراری ثبات و امنیت در جامعه، نقش اساسی دارد...

همه شما با چگونگی اجرای این مسابقه آشنا هستید. این بار از میان دوستانی که در پاسخ گویی به سؤال‌های قرآنی که در برنامه کوتاه قرائت قرآن فعالانه شرکت داشتند و خوب جواب می‌دادند، چهار نفر را انتخاب می‌کنم^۱ تا دوگروه دونفره را

۱. مربی به تناسب کلاس می‌تواند شش تا هشت نفر را نیز انتخاب کند، بدیهی است که افراد به گونه‌ای انتخاب می‌شوند که تناسب بین دوگروه از حیث تحصیلات برقرار باشد.

تشکیل دهنده تا گروهها در جایگاه خودشان مستقر شوند، من جدول مسابقه را که شکل خاصی دارد، رسم می‌کنم.

همان طور که ملاحظه می‌کنید، این جدول به شکل دانه‌های تسبيح است و بيسیت خانه دارد که مثل مسابقات قبلی، باید بيسیت سؤال داشته باشد و برای اينکه وقت کلام مراجعات بشود حروف مربوط به بعضی از خانه‌ها را خودم داخل آنها می‌نویسم؛ بقیه خانه‌ها با شماره مشخص شده‌اند. در اين مسابقه هر گروه دو سؤال ستاره دار را می‌تواند مطرح کند که برای پاسخ به آن، لازم است به ترجمه آيه مربوط در قرآنی که همراه دارند مراجعه کنند.

مجموعاً چهارده سؤال داريم که چهار سؤال آن ستاره دار است و هر کدام پانزده

امتیاز دارد. باقی سؤال‌ها هر کدام ده امتیاز دارد. به هر گروه هفت سؤال اختصاص یافته که مجموعاً هشتاد امتیاز دارد. بیست امتیاز هم برای حل جدول. روی هم می‌شود صد امتیاز.

سؤال‌ها به صورت زیر می‌باشد:

۱. مهم‌ترین رویداد تاریخ اسلام که در سال هشتم هجری رخ داد چه بود؟ فتح مکه
- *۲. سؤال ویژه: با توجه به آیه ۲۵۱ سوره بقره «فہزموهم...» جالوت ستمگر به دست

چه کسی کشته شد؟

الف) داود طیلله؛

ب) طالوت طیلله؛

ج) سلیمان طیلله؛

د) موسی طیلله؛

حالا به قسمتی از داستان زندگی حضرت داود طیلله گوش کنید:

- ای سموئیل پیامبر! باید فکری برای اداره حکومت کرد، تو پیامبر ما یی و ما تو را دوست می‌داریم. امت ما فرمانروای جنگ جو می‌خواهد. کسی که فنون رزم بداند، سپاه آماده کند و بر ما حکم براند.

۱. حرف اول جواب «د» است.

- حضرت داود طیلله از انبیا بنی اسرائیل و فرزند یسی و پدر حضرت سلیمان طیلله می‌باشد. نام حضرت داود شانزده بار در قرآن آمده است.

این خواسته بنی اسرائیل از پیامبرشان بود. آنان از دشمن خود شکست خورده بودند و صندوق مقدس^۱ را از دست داده بودند.

سموئیل فرمود: شما مردمی بی وفا و سست عنصر هستید. اما آنان این نظر را رد کردند و قول همکاری دادند پیامبر خداهم دعوت به صبر کرد تا دستور خدا برسد. خداوند نیز، به اطلاع پیامبرش رساند که طالوت را به فرمانروایی آنان برگزیده است.

طالوت جوانی بود که از نظر ظاهر تمام خصوصیات، یک جنگ جوی قهرمان را داشت و مردی با تدبیر بود؛ ولی از مال دنیا چیزی نداشت و به همین خاطر بعضی خوششان نیامد و از اطاعت او سر بر تافتند.

سموئیل گفت: به خاطر داشته باشید که خودتان تقاضا کردید؛ و اطاعت از او فرمان خداست. آنان نشانه خواستند.

سموئیل گفت: نشانه او بازگشت صندوق مقدس است. با این حال تنها کسانی که ایمان استوار داشتند از طالوت اطاعت کردند و با او به جنگ جالوت ستمگر

۱. صندوق مقدس به فرمان حضرت موسی علیه السلام برای حفظ شریعت و به عنوان یادگار خروج بنی اسرائیل از مصر، نجات از دست فرعون و استقلال دولت بنی اسرائیل ساخته شده بود. بر روی این صندوق، دو فرشته حک شده بود و در درون آن الواح تورات، کاسه‌هایی از «من» (انگلیں) و عصای موسی جای داشت. این صندوق نزد همه محترم بود و وجود آن در لشکر باعث دل گرمی و قوت آنان می‌شد.

رفتند. هر کسی به جنگ جالوت رفت برنگشت. باد یأس بر لشکر طالوت وزیدن گرفت و می‌رفت که شکست را پذیرا شوند ولی ناگهان صدای نوجوانی که اجازه میدان می‌خواست توجه همه را جلب کرد. او چنان با شور و حرارت سخن می‌گفت که طالوت ناگزیر بذیرفت و اجازه داد. او ابزار جنگی را نپذیرفت و با فلاخن خود به جنگ جالوت رفت و در مقابل جالوت که او را از جنگ با خود برحدار می‌داشت و به قدرت خود می‌باید، گفت: من با ایمان خود می‌جنگم و نیازی به سلاح ندارم و اکنون خواهی دید که با کمک پروردگار خود با همین فلاخن دمار از روزگار تو برخواهم آورد.

وقتی سنگها از فلاخن رها شده به سر جالوت فرو ریخت و او را از اسب به زمین انداخت، صدای هلهله از سپاه طالوت بلند شد. داود پس از این دلاوری اعتباری بزرگ یافت و داماد طالوت شد و پس از او جانشین وی گشت. و حکومتی الهی بنیاد نهاد که همه از عدالت و امنیت برخوردار بودند.

۳. کلمه‌ای که هنگام ورود به جمعی که نامحرم در آن است گفته می‌شود؟ یا الله

۴. یک هفته در ایام میلاد پیامبر اکرم ﷺ به این نام معروف است؟ وحدت

۵. کوچک‌ترین شهید دختر در واقعه کربلا؟ رقیه ؓ

۶. پیامبر قوم عاد؟ هود

* ۷. کدام یک از وظایف انسان قبل از مرگ در آیه ۲۴۰ سوره بقره «والذین...» آمده است:

الف) وصیت کردن؛

ب) پرداخت بدھی ها؛

ج) به جا آوردن نمازهای قضای شده؛

د) هر سه مورد.^۱

۸. خداوند فرموده این ماه، ماه من است؟

رمضان ۹. به فرو خوردن خشم می گویند؟

کظم غبیط ۱۰. امام سجاد علیه السلام معصوم چندم است؟

ششم ۱۱. در آیه ۲۴۲ سوره بقره «کذلک....» خداوند یکی از علل بیان آیات احکام را چه ذکر می کند؟

الف) اتمام حجت؛

ب) هدایت شدن؛

ج) اندیشیدن؛

د) همه موارد که در آیه آمده است.^۲

۱. حرف اول جواب «و» است.

۲. حرف اول جواب «ا» می باشد.

پنج

۱۲. تعداد ارکان نماز چند تاست؟

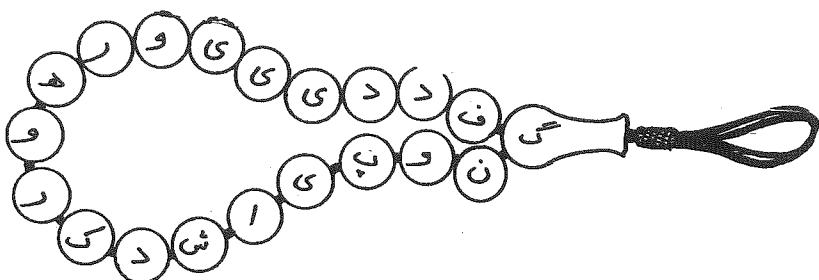
ولی فقیه^۱

۱۳. بالاترین مقام در حکومت اسلامی کیست؟

۱۴. نام کدام یک از فروع دین در آیه ۲۳۸ بقره «حافظوا...» آمده است؟ *

 الف) حج؛ ب) نماز؛ ج) روزه؛ د) روزه و نماز.^۲

با پاسخ دادن به همه سؤال‌ها، جدول با حروف مورد نظر کامل شد.

چه کسی می‌تواند پیام جدول را بگوید؟

۱. در تفاسیر در ذیل آیه ۲۲۶ سوره بقره، از داستان طالوت و جالوت سه شرط علم، نبروی جسمی کافی و فراهم بودن امکانات و وسائل (از جمله خرواست مردم) استفاده شده است. مریم محترم با تطبیق این شرایط بر زمان حاضر ویژگیهای رهبری حکومت اسلامی را تذکر می‌دهد. توضیح بیشتر در تفسیر نمونه؛ ج ۲، ص ۱۷۲.

۲. حرف اول جواب «ن» است.

هرگروه چهار دقیقه وقت دارد تا پیام جدول را با رمزی که گفته می‌شود پیداکند.

رمز جدول (۷) است.^۱

اگر حروف جدول را با رمز (۷) کنار هم قرار دهیم، عبارت «گوش فرادهید و پیروی کنید» ساخته می‌شود که تکمیل کننده جمله ناقص «... به کسی که خداوند او را امام و رهبر شما قرار داده است» می‌باشد.^۲

در پایان امتیازات گروه‌ها را جمع می‌زنیم تا برنده مسابقه معلوم شود.

دو سؤال مربوط به بچه‌های کلاس:

۱. کدام پیامبر بود که در اوج فقر و گرفتاری، بر امتحان الهی فائق آمد؟ ایوب
۲. نام سوره‌ای که دو «بسم الله الرحمن الرحيم» دارد؟ سوره «نمیل»

۱. اگر گروه‌ها نتوانستند، از دیگر دانش‌آموزان کلاس کمک می‌گیریم.

۲. قال رسول الله ﷺ: «استمعوا و اطیعوا لمن ولاه الله الامر فانه نظام الاسلام»

پس از کامل شدن جمله فرق، مریم در باره رهبری شایسته برای انسان‌ها توضیحاتی می‌دهد. در این زمینه به این روایت استناد شود: قال على عليه السلام: «مکان القيم بالامر مكان النظام من الخزر، يجمعه و يغمد، فان انقطع النظام تفرق و ذهب». سپرست امور مثل رشته‌ای است که مهره‌ها را به هم ربط می‌دهد و جمع نگه می‌دارد. اگر این رشته پاره شود، جمع از هم می‌باشد و از بین می‌رود.»

محمدی ری شهری، محمد؛ «میزان الحکمه»؛ جلد ۱، ص ۱۱۵.

عقاب

نام درس

خالق هدایتگر

موضوع

عقاید

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با یکی از راههای اثبات وجود خدا و آثار
ایمان به خدا آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. برهان هدایت؛

۲. صفات خداوند؛

۳. آثار ایمان به خدا.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس بتوانند بر وجود خدا
استدلال کنند و آثار ایمان به خدا را بیان کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: بحث گروهی، داستان، معما و بازی با کلمات.

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

خالق هدایتگر

بسم الله الرحمن الرحيم

سلام عليکم، با آرزوی سلامتی برای همه شما و برای مریان و خانواده‌های
شما، برنامه را با یک معاشر شروع کنیم آماده‌اید؟

«یوْز پلنگ پی دم، نه چو مُحور دنه گندم

گشت زند بیاپان، نفع دهد به مردم»

می‌خواهید راهنمایی تان کنم؟... یک موجود زنده است؛ خیلی تمیز و بهداشتی
زنگی می‌کند؛ به صورت دسته جمعی زنگی می‌کند؛ از یک فرمانده به نام ملکه
پیروی می‌کند.... بله، زنبور عسل.

زنبور عسل موجود عجیبی است. این مخلوق خدا به صحراء می‌رود؛ در میان
تمام گیاهان و گل‌ها گردش می‌کند؛ بهترین گل را انتخاب می‌کند؛ شیره آن را
می‌مکد؛ و آن را در بدن خود به عسل تبدیل می‌کند و به کندو برود؛ چه می‌شود؟

آیا می‌دانید اگر زنبوری یک گیاه سمی را بمکد و به کندو برود، چه می‌شود؟
در محل در ورودی کندو، نگهبانی از خود زنبورهای عسل است که زنبورها را
با زرسی می‌کند و اگر زنبوری شیره مسموم داشته باشد، به او اجازه نمی‌دهد که
داخل شود.

چه کسی به زنبور چنین آموزش‌هایی داده که این طور عمل کند و بهترین غذا را برای
ما انسان‌ها درست کند؟

کسی که چنین موجودی را آفریده و او را هدایت کرده، باید صفاتی داشته باشد.
می خواهیم از میان کلمات به هم ریخته این صفات را به دست آوریم؛ آماده اید؟
با استفاده از کلمات به هم ریخته، که در تابلو می نویسم چند صفت از صفات
خدا را بسازید و آن را معنی کنید.

عا - در - وا - کم - خا - لم - دل - ها - عا - مهر - بان - زق - حیم - حد - را - لق
- قا - صم - مد - رک - قا - هد - سا - ظر - شا - نا - مع - اب - اب - یل.

به طور مثال:^۱

عا + دل = عادل؛

قا + در = قادر؛

و...

حالا از میان حروف پایانی نام پرنده‌ای را بسازید که در قرآن هم آمده است.
چه کلمه‌ای درست شد؟
ابابیل.

نام پرنده‌ای مهاجر است که در فارسی به آن «پرستو» گویند. اگر آماده باشید با
استفاده از اطلاعات همدیگر کمی، درباره مهاجرت پرندگان صحبت کنیم.

۱. مربی درباره هر یک از صفات با استفاده از مطالب صفحات بعد و معلومات خود توضیح دهد.

هر کس چیزی می‌داند بگوید تا من روی تخته بنویسم.^۱

آفرین! مثل:

۱. پرنده‌گانی که مهاجرت می‌کنند؛

۲. فصل پرواز؛

۳. طول مدت پرواز (زمان)؛

۴. مسافت پرواز؛

۵. سرعت در حال پرواز؛

۶. تصادف کردن در حین پرواز؛

۷. جهت یابی و... .

شما چیزهای خیلی زیادی می‌دانستید. حالا من مهاجرت پرنده‌گان را به این

صورت بیان می‌کنم:

همه ما پرواز دسته جمعی پرنده‌گان و سرعت آنها را دیده‌ایم؛ ولی آیا تا به حال

دیده‌اید که دو یا چند پرنده در حال پرواز به یکدیگر برخورد کنند؟... چرا؟ در

واخر تابستان بسیاری از پرنده‌گان نقاط مختلف جهان آشیانه خود را ترک و به مقصد

۱. مربی در ابتدا از داشتن آموزان می‌خواهد تا درباره کوچ پرنده‌گان، مطالبی بیان کنند و او نکات مهم را روی تخته بنویسد.

جنوب پرواز می‌کنند تا زمستان را در آنجا باشند. گاهی به قاره‌های دیگر که در حدود هزار کیلومتر با محل اصلی فاصله دارد، می‌روند و در بهار سال آینده به آشیانه نخستین خود باز می‌گردند.

آیا می‌دانید آنها چطور راه خود را می‌یابند؟

در ضمن آزمایش‌های دانشمندان، یک بار چند لک لک قبل از زمان مهاجرت پاییزی از آشیانه‌شان به جای دیگر منتقل شدند تا ببینند آیا پرنده در جهت یابی دچار مشکل می‌شود یا نه؟ ولی دیدند که در موعد مقرر کوچ، به طرف همان مقصد اصلی که سالهای قبل کوچ می‌کردند، جهت‌گیری و پرواز نمودند.

در موردی دیگر چند پرنده را با هوایپیما تا مسافت چهار صد مایل (حدود هفتصد کیلومتر) از آشیانه خود دور کردند. وقتی پرنده‌گان آزاد شدند، دوباره به همانجا برگشتند!

عجب‌تر این که پرنده‌گان غالباً در شب پرواز می‌کنند و با این حال از مسیر خود منحرف نمی‌شوند. دانشمندان معتقدند که آنها از روی ستارگان جهت را شناسایی و حرکت می‌کنند.

وقتی کریستف کلمب به قاره آمریکا نزدیک می‌شد، دسته بزرگی از پرنده‌گان را دید که به طرف جنوب در حال پروازند و از اینجا متوجه شد که به خشکی نزدیک شده‌اند؛ بنابراین مسیر خود را در جهت جنوب غربی تغییر داد تا در مسیر پرنده‌گان حرکت کند.

اغلب پرنده‌گان در طول مهاجرت‌های خود توقف‌های نسبتاً کوتاهی دارند؛ اما یکی اقیانوس می‌پیماید. او می‌تواند از «نوا اسکوشیا» مستقیم به آمریکای جنوبی برود؛ یعنی یک مسافت دوهزار و چهارصد مایلی (نزدیک به ۴۵۰۰ کیلومتر) را از روی آب بدون توقف پرواز کند!

آیا می‌توانید قدرت پرواز این پرنده را با قوی‌ترین هوایپیما مقایسه کنید؟ آیا می‌دانید یک هوایپیما برای پرواز کردن، فرود آمدن، جهت یابی و هدایت به چه دستگاه‌های پیچیده‌ای نیازمند است و اگر یک لحظه ارتباط او با برج مراقبت قطع شود، چه خواهد شد؟

حال که به اهمیت پرواز پرنده‌گان پی بردیم، جای این سؤال است که: چه کسی آن نظام بسیار پیچیده کنترل پرواز را در جهه کوچک این پرنده مهاجر جای داده است؟

آیا می‌دانید او کیست تا با ایمان به او از محبت او بهره ببریم؟ ایمان واقعی به خداوند، در اخلاق و رفتار و زندگی انسان آثار نیکویی به جا خواهد گذاشت و در مقابل افرادی که ایمان به خدا نمی‌آورند، آثار منفی آن در زندگی شخصی و اجتماعی آن آثار مشهود است که ما در اینجا به بعضی از آن آثار به وسیله کارت اشاره می‌کنیم.^۱

۱. هر یک از آثار ایمان به خدا در یک طرف کارت است و آثار بی ایمانی در طرف دیگر آن نوشته می‌شود.

به این کارت‌ها توجه کنید و با آن آثار آشنا شوید.

ویژگی‌های افراد بی ایمان:

۱. نامیدی به زندگی بعد از مرگ؛
۲. تکبر
۳. مال‌اندوزی و حرص
۴. ناسپاسی
۵. انجام گناه، چشم داشتن به مال مردم؛
۶. سستی و تنبی
۷. بعض و کینه
۸. سختگیری و انتقام
۹. دروغگویی
۱۰. حرامخواری
۱۱. خیانت در امانت
۱۲. ترسویی | ۱. امیدواری به آینده و بعد از مرگ؛
۲. تواضع
۳. انفاق به دیگران
۴. شکر گزاری
۵. دوری از گناه
۶. کار و تلاش
۷. محبت به دیگران؛
۸. گذشت و عفو از مسائل شخصی؛
۹. راستگویی
۱۰. در پی روزی حلال بودن
۱۱. امانتداری
۱۲. شجاعت |
|---|---|

یکی از آثار ایمان به خدا تواضع بود.

حالا گوش کنید تا داستانی درباره تواضع یکی از افراد بی ایمان برایتان بگوییم:

ملا احمد بن محمد اردبیلی، معروف به مقدس اردبیلی، یکی از مراجع بزرگ شیعه در زمان خود بود که در سال ۹۹۳ هجری قمری در نجف اشرف رحلت کرد و

و اجرا می‌گردد.

۱. جماعت دوازده کارت دوره ساخته می‌شود ولی مربی با توجه به دقت دانش‌آموزان می‌تواند از تعداد کمتری از آنها استفاده کند.

همان جا به خاک سپرده شد. در یکی از سفرهایش، مردی از هم سفران که او را نمی‌شناخت، به او گفت: «جامه‌های مرا ببرکنار آب و بشوی و چرک آنها را بگیر!» ملا احمد قبول کرد و لباس‌های آن مرد را شست و آورد. در این هنگام آن مرد شرمnde شد و مردم او را سرزنش می‌کردند؛ زیرا دیگران مقدس اردبیلی را به او معرفی کرده بودند و او متوجه شده بود که به یک عالم بزرگ و مرجع تقلید شیعیان، چنین دستوری داده است!

المقدس اردبیلی فرمود: «چرا او را سرزنش می‌کنید؟ اتفاقی نیفتاده، هر برادری از برادران دینی برگردن برادر دیگرش بیش از این حق دارد!»

حاج شیخ عباس قمی که از دانشمندان بزرگ اسلام است، مسیگوید: مقدس اردبیلی این اخلاق را از امام هشتم حضرت رضا علیه السلام پیروی کرده است؛ زیرا: روزی امام هشتم علیه السلام وارد حمامی شد، شخصی در حمام بود که آن حضرت را نشناخت و به او گفت: بیا مرا کیسه بکش! امام قبول کرد و به کیسه کشیدن مشغول شد؛ سپس مردم آمدند و امام را شناختند و از امام معدرت خواهی کردند. امام با مردم سخن می‌گفت تا نگران نباشند و همین گونه ادامه سخن داد تا کیسه کشیدن بدن آن مرد را تمام کرد.

یکی دیگر از آثار ایمان به خدا شجاعت بود.

افراد با ایمان همگی شجاع هستند و از غیر خدا هیچ گونه ترسی ندارند؛ مثل

شهید مدرس:

شهید آیت الله سید حسن مدرس به دست دژخیمیان رضا شاه در تبعیدگاه «خواف» در دهم آذرماه ۱۳۱۷ شمسی هنگام افطار روز ۲۷ ماه رمضان ۱۳۵۶ قمری به شهادت رسید. او یکی از آزادمردان بی نظیر تاریخ است.

شبی «یزدان پناه» از طرف رضا خان پهلوی، ده هزار تومان - به ارزش آن زمان - نزد مدرس آورد و گفت: «رضان خان این پول را داده، بگیر و ساكت باش!» مدرس پاسخ داد: «پول را زیر تشک بگذار و برو به اربابت، رضا خان، بگو تا دینار آخرش را خرج نابودی تو می کنم! اگر راضی بود که هیچ؛ و گرنه بیا و از همان جا که پول را گذاشتی بردار و برو.»

این یکی از آثار ایمان به خدادست که انسان با ایمان، فقط از خدا می ترسد و از غیر او چیزی نمی خواهد و به این راحتی در مقابل بزرگ ترین قلدر زمان خود می ایستد و مبارزه می کند.

از دوست عزیزمان می خواهیم این شعر زیبا را بخواند.^۱

آشنا

تو رامی شناسم
تو آبینه هستی
دلت صاف و روشن
و پی کینه هستی

تو رامی شناسم
تو پی خنده گل
تو پی شعر زیبا
در آوار پلبل

تو پوی گل یاس
تو آپ روانی
تو حیلی پدرگی
تو یک آسمانی

پهارم تو هستی
تو که پی ریایی
تو رامی شناسم
خدایی، خدایی

علی محمد شهیدی فر

۱. مربی از یکی از دانشآموزان می خواهد تا این شعر را به صورت دکلمه بخواند.

نام درس

چلچراغ درخشنان

موضوع

عقاید

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با برخی از اهداف و وظایف انبیای الهی آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. وظایف انبیا؛

۲. برخی از روش‌های شناخت انبیا؛

۳. نام برخی از کتاب‌های انبیا اولو العزم؛

۴. قرآن کتاب هدایت.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانش آموزان انتظار می‌رود بعد از پایان درس به گفته‌های رسول خدا^{علیه السلام} و قرآن بیشتر عمل کنند تا از راه راست جدا نشوند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، شکل، شعر، داستان، مسابقه و ...

رسانه‌های آموزشی

تصویر، تخته و کارت.

چلچراغ در خشان

بسم الله الرحمن الرحيم

با عرض سلام خدمت دانش آموزان عزیز، امروز می خواهم یک خبر مهم بدهم
که خیلی خوشحال می شوید؛ آماده اید؟

یک صلوات بفرستید! خبر خیلی مهم را با این صلوات نمی گوییم، یک صلوات بلندتر
بفرستید! چرا داد می زنید؟! باشد می گوییم. امروز بیشتر برنامه های ما معما و مسابقه
است؛ آماده اید؟

دو گروه شوید تا بینم کدام گروه زودتر جواب می دهد؟
بله، تلویزیون ... این چه شکلی است؟!

آن چیست که هم در دریا و هم در تلویزیون است؟

بله، موج

آیا ما امواج تصویری را بدون تلویزیون می توانیم دریافت کنیم؟
پیام هایی را هم خداوند متعال برای استفاده انسان قرار داده است که بدون
واسطه نمی توانیم دریافت کنیم و باید گیرنده خاصی داشته باشیم.
بله! پیامبران به نظر شما آن گیرنده ها چه کسانی هستند؟

۱. مربی یک تلویزیون مربعی شکل بزرگ در تخته می کشد و بجهه را به دو گروه تقسیم می کند و برای هر گروه یک نماینده انتخاب می کند که بعد از مشورت با هم نماینده جواب را بگوید. و مربی روی تخته امتیاز بدهد و اگر جواب ندادند از دو گروه پرسید.

- (وحو) اسم امواجی که به پیامبران از طرف خدامی رسد چیست؟
- ما از طریق پیامبران می توانیم از رهنمودهای خداوند استفاده کنیم و از جاده حقیقت و راستی جدا نشویم.^۱
- حالا به چند سؤال جواب دهید تا با پیامبران بیشتر آشنا شوید. توجه کنید که حرف آخر هر پاسخ حرف اول پاسخ بعدی است.
- پاسخ‌ها را بگویید تا در جدولی که در تابلو می‌کشم بنویسم.
۱. رود معروفی در آمریکای شمالی؟ می‌سی سی پی
 ۲. بدترین دشمنان مسلمانان از ابتدای اسلام تا کنون؟ یهودیان
 ۳. کلید بهشت است؟ نماز
 ۴. تولید کننده عسل؟ زنبور
 ۵. پرنده‌ای است به اندازه کبوتر که بیشتر در دامنه کوه یا میان تپه‌ها است و از دو طرف می‌توان آن را خواند؟ کبک
 ۶. مسلمان نیست؟ کافر
 ۷. کدام سگ و خوک پاک هستند؟ دریایی
 ۸. واحد پول کشور ژاپن؟ ین
-
۱. مربی وسط تلویزیون، دو خط عمودی رسم می‌کند و می‌گوید: حروف‌های وسط این دو خط، رمز مورد نظر ما است.

۹. نماز خواندن در آن مکان نیاز به قبله ندارد؟
داخل کعبه

۱۰. گفتار بیهوده در حالت بیماری شدید یا خواب؟
هذیان

۱۱. جایی که کفار را به زور به آنجا می‌برند؟
جهنم

۱۲. برای دانش آموزان مثل شمع می‌سوزد؟
معلم

میسی سی پ	ی	ہو دیاں
نما	ز	یور
کب	ک	فر
دریاں	ی	ن
داخل کعب	ھ	ذیان
جهن	م	علم

بچه‌ها! کلمه داخل این ستون، هدف بزرگ انبیا^{طیلہ} را بیان می‌کند؛ با هم بخوانید: یزکیهم؛ یعنی تزکیه.

تذکرہ یعنی حمد؟

بله، یعنی پاک کردن.^۱

۱۰ جمیع (۶۲) آیہ ۲.

مطابق آیه قرآن وظیفه دیگر پیامبر ﷺ تعلیم دادن است.^۱ با عمل به سخنان انبیا ما پاک می‌شویم و با آموختن مسائل دینی، از گمراهی نجات پیدا می‌کنیم. اگر بخواهیم نام کسی را بدانیم چه راههایی وجود دارد؟^۲

۱. از خودش بپرسیم؛

۲. از دیگران بپرسیم؛

۳. کارت شناسایی را ببینیم.

برای شناسایی پیامبران چند راه وجود دارد؟^۳

۱. خودش بگوید ، ادعای نبوت کند ؛ ۲. دیگران بگویند

پیامبر قبلی آمدن او را خبر بدده؛ مثل حضرت عیسیٰ که آمدن حضرت

محمد ﷺ را خبر داده بود؛

۲. کارت شناسایی کارت شناسایی انبیا چیست؟... معجزه

معجزه یعنی چه؟... یعنی نشانه هایی که خداوند آن را فقط به فرستادگان حقیقی خود می‌دهد تا مردم بتوانند به وسیله آن، پیامبران واقعی را از دروغ‌گویان تشخیص بدهند.

۱. عمید، حسن؛ فرهنگ عمید.

۲. مربی صیر می‌کند تا پاسخ دانش آموزان را بشنود؛ سپس داخل کادر این کلمات را می‌نویسد.

۳. مربی این کلمات را داخل کارت بنویسید: یک طرف «خودش بگوید» و طرف دیگر «ادعای نبوت» و....

تعداد همه انبیای خدا چند تاست؟... ۱۲۴۰۰ (که پنج نفر از آنها اولوالعزم هستند).

پیامبران اولوالعزم را با کتابشان به ترتیب نام بیرید:

مصحف ۱

۱. نوح ﷺ

صحف

۲. ابراهیم ﷺ

تورات

۳. موسی ﷺ

انجیل

۴. عیسیٰ ﷺ

قرآن

۵. محمد ﷺ

نام پیامبرانی را که صاحب این معجزه‌ها هستند، بگویید:

سلیمان ﷺ

۱. صحبت با حیوانات؟

صالح ﷺ

۲. شتر از دل کوه بیرون آوردن؟

یونس

۳. زنده در شکم ماهی بودن؟

همه انبیا برای تزکیه و هدایت آمده‌اند. آنها راه بلدان حقیقی هستند. به یک

داستان توجه کنید:

روزی حضرت موسیٰ ﷺ از محلی عبور می‌کرد. در مسیر راه مردی را دید که دستهایش را به سوی آسمان دراز کرده و با حالت خاصی گریه و زاری می‌کند و خواسته‌هایش را از درگاه خدا می‌طلبد. موسیٰ ﷺ از آنجا گذشت و پس از یک هفته مراجعت نمود. باز دید او در همان مکان مشغول دعا و زاری است و حاجات خود را از خدا می‌طلبد. در این هنگام خداوند به موسیٰ ﷺ وحی کرد: «ای موسی!

۱. مصحف به معنای ورق است.

اگر آن مرد که آن قدر دعا کند که زبانش بریده شود و بیفتند، دعایش را به استجابت نمی‌رسانم؛ مگر اینکه از طریقی که من به آن امر کرده‌ام وارد شود.»
 آن طریقه چیست؟ اعتقاد به نوبت حضرت موسی برای آن مرد و اعتقاد به نوبت پیامبر خدا، حضرت محمد ﷺ برای ما.^۱

بزرگ‌ترین معجزه رسول خدا ﷺ که موجب می‌شود از راه حق جدا نشویم؛
 چیست؟ فرقان

خداآوند در قرآن می‌فرماید: «هدی للمتقین» یعنی چه؟... هدایت برای مؤمنان است. به این امید که از قرآن و پیامبر اسلام ﷺ جدا نشویم و همیشه برای این نعمت که خدا به ما داده تا از گمراهی نجات یابیم، از خداآوند تشکر کنیم. در پایان این شعر را به شما تقدیم می‌کنم.

تو نبودی و ظلم بود و ستم	شهر تاریک و ماه پنهان بود
خواب با چشم خلق، بیگانه	زندگی سخت و مرگ آسان بود

بر سر مردم ستمدیده	سایه شوم کفر و کافر بود
ظلم او چون غروب، بی پایان	حرف او نیز حرف آخر بود

تا دعای تو در حرا پیچید	در حرا از خدا ندا پیچید
که «بخوان نام من» تو هم خواندی	موج آن در دل فضا پیچید

۱. محمدی اشتهرادی، محمد؛ داستان دوستان؛ ج ۵، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۰.

هر کجا مثل رود جاری شد
بر دل سخت سنگ کاری شد
با نفس‌های گرم تو، پاکی
راستی که کلام گرم تو

همه جا چون بهار آذین شد
مثل لبخند صبح، شیرین شد
آمدی با تو روشنی آمد
زندگی از تو در نگاه آمد

خانه کوچک دل تنگم
چون که از رفتن تو دلتگم^۱
آمدی از تو نورباران شد
کاشکی تا ابد نمی‌رفتی
علی اصغر نصرتی

۱. پوروهاب، محمود؛ ملامحمدی، مجید؛ آیه‌های آفتتاب، انتشارات حوزه علمیه قم، چ ۱، بهار ۱۳۷۵

نام درس

معلم نمونه

موضوع

عقاید

هدف کلی

دانشآموزان با برخی از وظایف و صفات پیامبر اسلام ﷺ آشنا
می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. صفات پیامبر ﷺ :

۲. وظایف پیامبر ﷺ :

۳. معجزه پیامبر ﷺ .

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان این درس، با الگو قرار دادن
پیامبر اسلام ﷺ بعضی از صفات پسندیده را در خود ایجاد می‌کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، داستان، شعر، کارت بازی، معمما،
رازه دایره‌ها، حدیث و شکل.

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

معلم نمونه

بسم الله الرحمن الرحيم

با عرض سلام خدمت دانشآموزان با هوش و با ایمان.

حاضرید به چند معملا جواب دهید؟

حزب

۱. در قرآن چند حزب داریم؟^۱

۲. سوره انعام چند میں سوره قرآن است؟

۳. نه برادرند و هر کدام یک خواهر دارند مجموع این خانواده چند نفر هستند؟^۲

چه عددی به دست آمد؟

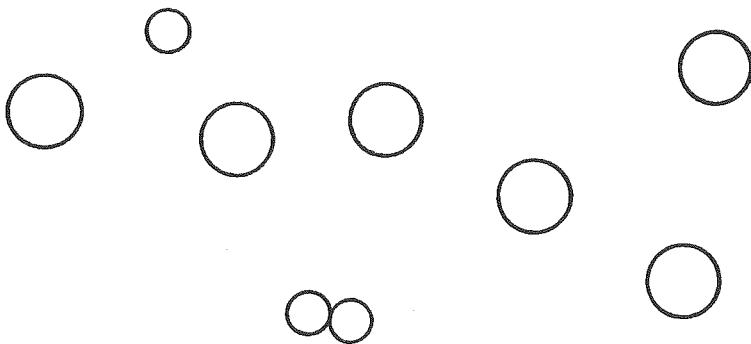
این عدد را بخوانید؟

موضوع بحث با این عدد ارتباط دارد.

یک راهنمایی می‌کنم: موضوع بحث ما با نام سوره ۴۷ هم نام است.

بله! طرح را کامل می‌کنم.

حالا به این دایره‌ها توجه کنید:

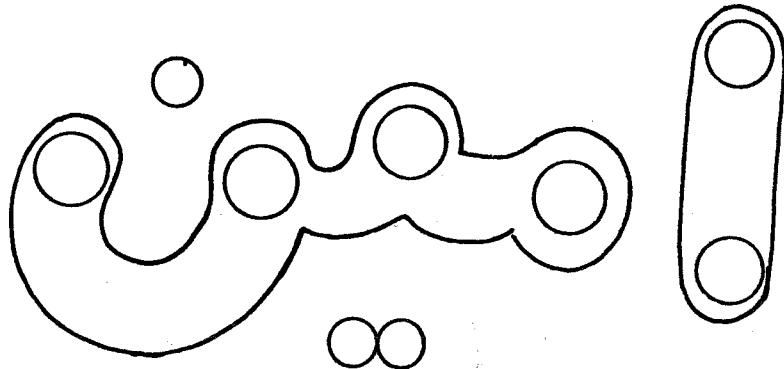

۱. مریب تأکید کند که سؤال نیست بلکه معملا است. طبق آیه قرآن دو حزب بیشتر در قرآن نیست.

۲. مریب همه اعداد را کنار هم و بزرگ پای تخته بنویسد و با خط افقی آنها را به هم وصل کند.

۴: با این دایره‌ها چه کلمه‌ای نوشته‌ام؟^۱

برای کمک می‌گوییم که در این طرح یکی از صفات حضرت محمد ﷺ آمده است... طرح را کامل می‌کنم.

بله، لقب آن حضرت «امین» است.

حالا با تک تک حرف‌های کلمه امین چند صفت دیگر برای پیامبر ﷺ بگوییم:

۱. پیامبر اسلام ﷺ بین قبایل مردم ... و آسایش ایجاد کرد؛^۲
 ۲. پیامبر فداکار اسلام ﷺ ، مانند یک... علوم اسلامی را به مردم یاد می‌داد؛
 ۳. رسول خدا ﷺ یار و ... مظلومان بودند؛
 ۴. پیامبر خدا ﷺ مردم را از جهل و گمراهی.... دادند؛
- اکنون چه کسی می‌تواند با این کلمه‌ها، جمله‌ای زیبا بسازد؟^۳

۱. مربی دایره‌ها را کنار عدد ۱۲۶۲ رسم کند و لقب پیامبر ﷺ را به دست آورد.

۲. مربی صفات را در تخته بنویسد.

۳. مربی صبر کند تا دانش آموزان جمله هایشان را بسازند، سپس می‌گویند.

«پیامبر اسلام ﷺ بزرگ‌ترین معلم و یاور مردم بودند و امنیت و
نجات آنها را به ارمغان آورند».^۱

حالا به چند سؤال پاسخ دهید تا با استفاده از آنها به یکی دیگر از ویژگیهای

پیامبر گرامی اسلام ﷺ برسیم.

۱. نماز جمعه یک نماز عبادی و... است؟

۲. پرنده اذان گو؟

۳. آخرین غزوه پیامبر اسلام ﷺ؟

۴. یار بی صدا و خاموش؟

۵. نام دیگر قرض؟

۶. وسط چشم است؟

با حرفهای اول این کلمات چه کلمه‌ای می‌توان نوشت؟

این کلمه به چه معناست؟ «کسی که بسیار تلاش و کوشش می‌کند»

پیامبر اسلام ﷺ برای تبلیغ دین اسلام و راهنمایی مردم، بسیار کوشش و

تلاش کردند؛ به گونه‌ای که امام علی ؑ راجع به ایشان می‌فرماید:^۲ «طبیب دوار

بطبّه».

۱. مربی تخته را پاک می‌کند تا فقط راز دایره‌ها باقی بماند و کلمات را جایگزین کند.

۲. مربی کلمه‌ها حدیث را داخل کارت می‌نویسد (بهتر است که دانش‌آموزان حدیث را حفظ کنند).

این حدیث را با هم معنی می‌کنیم.

«معالجه کننده»

طبیب یعنی چه؟

«جست و جو کننده»

دوار یعنی چه؟

«به وسیله طبابتش»

بطبیه یعنی چه؟

این کلمات را کنار هم می‌گذاریم و با هم می‌خوانیم.

حضرت علی علیہ السلام فرمود: «پیامبر ﷺ معالجه کننده‌ای است که به دنبال مریض

آخرین مرحله هدایت چه بود؟

لازم به تذکر است که تنبیه از ظلم جلوگیری می‌کند؛ مثل طبیبی که تشخیص می‌دهد مریض با قرص معالجه نمی‌شود و باید او را با عمل جراحی مداوا کند.

حالا به این داستان گوش کنید:

در زمان پیامبر ﷺ زنی را که دزدی کرده بود، دستگیر نموده، نزد آن حضرت آوردند. پیامبر ﷺ بعد از اتمام بازجویی و تحقیقات زیاد و ثابت شدن دزدی فرمودند: باید بر طبق دستور قرآن او را مجازات کنیم.

۱. مرتبی مراحل را برای توضیح در تابلو بنویسد.

در همین زمان عده‌ای از فامیل‌های آن زن که از قبیله‌ای معروف و ثروتمند بودند، نزد اسامه (از یاران پیامبر ﷺ) رفتند و از او خواستند تا با آنها به نزد پیامبر ﷺ بیاید و از پیامبر ﷺ برای آن زن تقاضای عفو و گذشت نماید. وقتی به حضور پیامبر ﷺ آمدند و موضوع را با آن حضرت ﷺ در میان گذاشتند، پیامبر ﷺ به شدت ناراحت شدند و فرمودند: علت اینکه اقوام گذشته هلاک شدند، این بود که هرگاه یکی از ثروتمندان آنها مرتکب خطایی می‌شد، او را می‌بخشیدند؛ اما اگر شخص فقیری گناه می‌کرد، او را به اشدّ مجازات می‌رساندند. و شما هم الان از من می‌خواهید که قانون خدا را به خاطر این زن، زیر پا بگذارم؟ هرگز چنین نخواهم کرد!^۱

اکنون بگویید:

پیامبر ﷺ با کدام روش این زن را هدایت کردند؟

آن حضرت ﷺ با این روش نشان دادند که همه در برابر قانون مساوی هستند و

و در باره هر کس باید عدالت رعایت شود.

حال نوبت می‌رسد به **وظایف پیامبر ﷺ**.^۲

مهمترین وظیفه پیامبر ﷺ چه بود؟

۱. ره ترشه راهیان نور (نوجوانان)، سال ۱۳۷۴، ص ۱۱۱.

۲. مرتب کلمات مورد نظر را داخل کارت قرار دهد.

دین یعنی چه؟... یعنی «برنامه‌ای که از طرف خداوند توسط انبیا برای مردم فرستاده شده است که مجموعه آنها در بزرگ‌ترین معجزه پیامبر ﷺ جمع شد.

بله! قرآن یعنی کجا؟

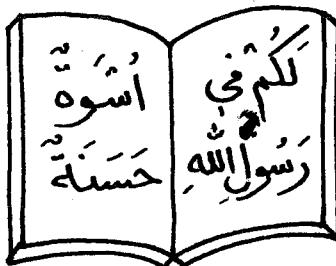
بله! وحى رسول خدا به وسیله چه چیزی از این فرمان‌ها آگاه می‌شدند؟

وحى یک ارتباط پنهانی بین خداوند و پیامبر ﷺ بود.

پیامبر اسلام ﷺ مأمور بودند تراه سعادت و کمال را به مردم برسانند.

ایشان نه تنها رساننده پیام، بلکه خود نمونه عینی والگوی عملی همه خوبی هاست و معلم بزرگ بشریت است. راجع به آن حضرت ﷺ در قرآن آمده

است:^۱

معنى آیه را چه کسی می‌داند؟... «زندگی پیامبر ﷺ بهترین الگو برای شماست». سراسر زندگی پیامبر اکرم ﷺ برای ما درس است همان طور که قرآن، معجزه جاوید و بی همتای رسول خدا ﷺ است که آیه بالا به آن اشاره می‌کند.

۱. مربی داخل قرآنی که طرح کرده است، این آیه را به صورت مورب می‌نویسد.

آیا تا به حال اتفاق افتاده چیزی را به دیگری یاد بدهید؟

آیا کسی که شنا بلد نباشد، می‌تواند دیگری را از آب نجات بدهد؟

پیامبر اسلام ﷺ که می‌خواهد انسان‌ها را راهنمایی کند و از بدی‌ها و گمراهی نجات دهد باید خودش از هر عیب و نقصی پاک باشد و هیچ گناه و اشتباہی را مرتکب نشود تا مردم به او اعتماد داشته باشند؛ البته نزد رسول خدا ﷺ حقیقت گناه، مثل آتش، سَمْ، زهر و ... بود که هیچ وقت به آن نزدیک نمی‌شد و از خداوند می‌خواست که به او کمک کند تا در مقابل گناهان مقاوم باشد. با توجه به این گفته‌ها، یکی از صفات رسول خدا این است:^۱

بله، صفت مورد نظر ﷺ می‌باشد که به معنای پاکدامنی و هرگز به گناه نزدیک نشدن است.^۱

حالا از یکی از دانش‌آموزان عزیز می‌خواهم این شعر را برای دوستانش بخواند تا شما تشخیص دهید که این شعر راجع به کیست؟

در سکوت و قدر دریا

نور او پر دل امید است

گفته‌ها یش مُل دارو

خُنده‌های او نوید است

۱. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید.

در شعاعش انتها نیست

پوی او عطر مخداییست

در نگاه موج بینش

حرف‌های آسمانیست

نور او خورشید سور است

در کلام خود امین است

قبل هر حرفی عمل داشت

رحمة للعالمين است

منصور رجبیان

نام درس**پیشوایان****موضوع****عقاید****هدف کلی**

دانشآموزان در این درس با علت نیاز مردم به رهبران معصوم در هدایت جامعه، آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. صفات امامان علیهم السلام :

۲. وظایف ما نسبت به ائمه علیهم السلام :

۳. نحوه ارتباط با ائمه علیهم السلام :

۴. برخی از القاب ائمه علیهم السلام .

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان این درس با ویژگی‌های برجسته پیشوایان آشنا شده و راههای ارتباط با اهل بیت علیهم السلام را یاد بگیرند و تا حد امکان به آن عمل کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، داستان، شعر، حروف پراکنده، کارت و بازی با کلمات.

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت

پیشوایان

په نام خدای بزرگ

که پروانه را آفرید

به روی دو تا بال او

خط و خال زیبا گشید^۱

دانش‌آموزان عزیز سلام، امیدوارم حال همه شما خوب باشد و از اوقات
فراغتی که داریم، به خوبی بهره‌مند شوید.

درس با یک بازی با کلمات آغاز می‌شود و شما با پاسخ به چند سؤال، نام درس
ما را حدس می‌زنید و بعد از آن، برنامه را آغاز می‌کنیم. موافقید؟^۲

۱. همان فارسی است؟ پارسی

۲. گلی که به هنگام شب، عطر گل‌های آن بیشتر از روز است؟ شب بو

۳. وحشی نیست؟ اهلی

۴. بانگ و بشارت دهنده نماز؟ اذان

حالا اگر به ترتیب حروف اول و آخر هر پاسخ را کنار هم بگذارید، نام درس را

۱. حداد، حسین؛ نان و پروانه، محراب قلم، تهران، ۷۷، ۱، ص ۸۲ (شعر ازاناصر کشاورز).

۲. مردمی می‌تواند از ابتدا برای پاسخ به هر سؤال، امتیازی در نظر بگیرد. در پایان جلسه، یک نفر برندۀ معرفی می‌شود.

بله! پیشوایان

پیدا می‌کنید.

پیشوایان یعنی چه؟

منظور ما از پیشوایان، امامان ما هستند که بعد از پیامبر ﷺ مسئول هدایت و راهنمایی مردم شدند.

آیا می‌دانید که امامان را چه کسی تعیین می‌کند؟

آیا می‌دانید اولین بار که امامت و مسئله جانشینی بعد از پیامبر ﷺ مطرح شد، کجا بود؟

برای آگاهی از این مسئله به یک داستان تاریخی گوش کنید:
 چند روزی بود که آیه‌ای بر پیامبر اکرم ﷺ نازل شده و او را به انجام کاری مهم مأمور کرده بود. آن حضرت علی ؓ دستور داد: غذایی به اندازه خوراک خودشان و پذیرایی از ۴۵ نفر تهیه کند؛ آن گاه ۴۵ نفر از سران بنی هاشم را دعوت کرد و تصمیم گرفت در ضمن پذیرایی از مهمانان، مأموریت خود را انجام دهد.

سفره گستردۀ شد؛ آبگوشتی ساده و خوشمزه را در ظرف‌های تمیز بر سر سفره چیدند و همگی با استهای تمام خوردن را آغاز کردند.

پس از صرف غذا، پیامبر ﷺ خود را برای انجام مأموریت الهی اش آماده می‌کرد که «ابولهب» با سخنان بیهوده خویش مجلس را به هم زد و صحبت را به جای دیگر کشانید.

روز بعد پیامبر اکرم ﷺ برنامه را تکرار کرد و پس از صرف غذا، سخن را این طور آغاز فرمود: «پس از حمد و سپاس خدا و شهادت به وحدانيت او، به خدایي که جز او خدایي نیست! من فرستاده او به سوی شما و همه جهانيان هستم. اى خويشاوندان من! برای شما خير دنيا و آخرت آورده‌ام، خدایم به من فرمان داده تا شما را به جانب او بخوانم. کدام

یک از شما پشتيبان من خواهد بود تا برادر، وصي و جانشين من ميان شما باشد؟»

در اين لحظه همه سکوت کردن و کسی چيزی نگفت. ناگهان حضرت علی ؑ در که آن روز نوجوانی بود، برخاست و عرض کرد: «اي پیامبر خدا! من آماده پشتيبانی از شما هستم!»

پیامبر اکرم ﷺ دستور داد تا علی ؑ بنشيند و آن گاه گفتار خود را به همین صورت تا سه بار تکرار کرد؛ ولی در هر بار جز علی ؑ کسی پاسخ رسول خدا ؑ را نداد. در اين موقع پیامبر اکرم ﷺ رو به خويشاوندان خود کرد و فرمود: «اي مردم! اين جوان؛ برادر، وصي و جانشين من در ميان شمامت! به سخنان او گوش کنيد و از او پيروي نمایيد!»

حالا يك سؤال:

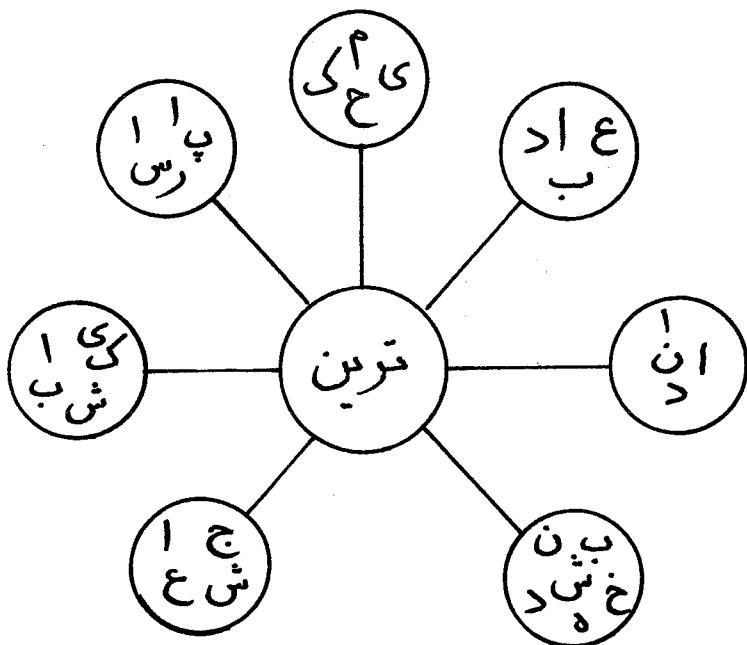
کدام آيه پیامبر را مأمور ابلاغ رسالت به خويشاوندانش کرد؟

بله جواب آيه شريفه «وانذر عشيرتك الاقربين»^۱

۱. شعراء (۲۶) ۲۱۴

آیا می‌دانید کسانی که به عنوان امام و پیشوای مردم معرفی می‌شوند، چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند؟

می‌دانید که امامان در صفات پسندیده و خوب، از همه مردم بالاتر بودند که الگو و رهبر آنها شدند. برای اینکه به پاسخ این سؤال برسیم، باید با کمی دقت حروف پراکنده داخل دایره‌ها را کنار هم بگذاریم و به چند صفت برتر پیشوایان دینی خود پی ببریم. آماده‌اید؟...

پیشوایان دینی ما از همه داناتر بودند و جواب همه سؤالات را می‌دانستند.

در این زمینه به یک داستان گوش کنید:

«ابوذر غفاری می‌گوید یک روز با حضرت علی ؓ از بیابان وسیعی رد می‌شدیم که دیدیم مورچه‌های زیادی، مثل سیل در بیابان سرازیرند و به دنبال جمع آوری غذاها می‌باشند. از دیدن این منظره، هوش از سرم رفت و گفتم: الله اکبر! چقدر بزرگ است خدایی که شمارش این مورچگان را می‌داند و از تعداد آنها باخبر است! امام علی ؓ نگاهی به من انداخته و فرمودند: این حرف را نزن، بلکه بگو چقدر بزرگ است آن خدایی که این مورچگان را آفریده است. قسم به آن خدایی که تو را آفریده! من از تعداد این مورچه‌ها آگاهم و نر آنها را از ماده آنها به اذن خداوند می‌شناسم.^۱

شما از پیشوایان خود چقدر اطلاع دارید؟

من برای اینکه میزان اطلاعات شما را امتحان کنم، چند سؤال می‌پرسم:^۲

امام مجتبی ؓ^۳ ۱. کریم آل محمد؛ لقب چه کسی است؟

۱. شمس الدین، سید مهدی؛ «داستانهای عبرت/انگلیز»؛ ج ۳، قم: علامه، ۱۳۷۵، ص ۱۹۷ (به نقل از تفسیر برهان؛ ج ۲، ص ۸۸۶).

۲. مریبی از پنج قطعه کارت که در یک طرف آن لقب معروف امام و در طرف دیگر آن نام امام نوشته می‌شود، استفاده کند.

۳. بخشندۀ آل محمد ؓ.

- امام صادق ع ۱. عالم آل محمد؛ لقب چه کسی است؟
- امام مهدی (عج) ۲. قائم آل محمد؛ لقب چه کسی است؟
- امام حسین ع ۳. سید الشهدا؛ لقب کدام امام است؟
- امام سجاد ع ۴. زینت عابدان؛ لقب کدام امام است؟
- ما به وجود پیشوایان بزرگ و مهریان خود افتخار می‌کنیم و می‌دانیم اگر کارهای ما طوری باشد که آنها بپسندند، آن گاه خداوند هم از ما راضی بوده و این باعث پیشرفت ما در تحصیل و زندگی می‌شود.

آیا می‌دانید چه کارهایی باعث خشنودی امامان می‌گردد؟^۴

ما در مقابل بزرگان دینی خود، وظایف مهمی داریم.

کدام یک از شما می‌تواند چند تا از وظیفه از آن وظایف را نام ببرد؟

آیا می‌دانید وظیفه ما نسبت به امام‌های معصوم علیهم السلام چیست؟

ما در مقابل امام ع چند وظیفه داریم:^۵ به حروفی که در تابلو می‌نویسم توجه

۱. دانای خاندان پیامبر صلی الله علیہ و آله و سلم.
۲. قیام کننده خاندان پیامبر صلی الله علیہ و آله و سلم.
۳. سالار شهیدان.
۴. مریبی به دانش‌آموزان فرصت ارائه نظر داده و پاسخ‌های درست آنان را در گوشه‌ای از تابلو بادداشت کند.
۵. مریبی چهار حرف «ت» را روی تخته زیر هم می‌نویسد. آنگاه حروف «ش، ا، م، خ» را در سمت راست

کنید تا با آن وظایف آشنا شویم.

۱. ش ت

۲. ا ت

۳. م ت

این وظایف به ترتیب عبارتند از:

۱. اولین وظیفه حروف «ن، ا، خ» را دارد: **شناخت**. باید نسبت به ایشان شناخت پیدا کنیم.

۲. دومین وظیفه دارای حروف «ط، ا، ع» است: **اطاعت** که باید ایشان و نایب بر حقش یعنی مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) اطاعت کنیم.

۳. سومین وظیفه، دارای حروف «ح، ب» است: **محبت**. باید محبت او را در دل خویش محکم نماییم.

همان طور که شما هم حدس زدید، یکی از وظایف ما نسبت به معصومان علیهم السلام، شناختن آنها و آگاه شدن از سخنان و راهنمایی های ایشان است.

آیا شما تا کنون کتابی درباره پیشوایان دینی مطالعه کرده‌اید؟

چقدر از کتاب‌های دینی اطلاع دارید؟

من دو کتاب را نام می‌برم و از شما می‌خواهم که بگویید در این دو کتاب سخنان

این حروف به ترتیب می‌نویسد و از نوجوانان می‌خواهد وظایف را حدس بزنند.

کدام یک از امامان ما جمع آوری شده است:

امام علی علیهم السلام

۱. نهج البلاغه؟

امام سجاد علیهم السلام

۲. صحیفه سجادیه؟

به نظر شما آیا ما می‌توانیم با امامان خود در ارتباط باشیم؟... شما چه راه‌هایی

پیشنهاد می‌کنید؟

من دو راه پیشنهاد می‌کنم که شما با پرکردن جای خالی، به آن می‌رسید:

راه اول: ت — س —

تُوسُل

تسلیل یعنی چه؟... یعنی برای نزدیک شدن به خداوند، پیشوایان خود را وسیله قرار دهیم و از طریق آنها به خواسته‌های خودمان برسیم.

راه دوم: ز — ت — ت

زیارت

خیر

آیا هر کسی به زیارت برود، می‌تواند با ائمه علیهم السلام ارتباط پیدا کند؟

زیارت باید چگونه باشد؟...

آ - ا - ه - آ

آهان

زائر باید بداند امامی را که او به زیارت ش رفته است، از مقام والایی برخوردار است و احترام حرم و آداب آن را رعایت کند.

آیا شما تاکنون به زیارت امام یا امام زاده‌ای رفته‌اید؟

کدام یک از شما امام رضا علیه السلام را زیارت کرده‌اید؟

آیا خاطره‌ای از آن زیارت دارید؟^۱

من هم در پایان درس خاطره یک سفر زیارتی بیان می‌کنم:
تلق تلوق تلق تلوق

می‌رسد این صدا به گوش

صدای رفتن قطار

میان خنده و خروش

تلق تلوق تلق تلوق

صدای خنده قطار

پیچید میان کوپه‌ها

هم توی دشت و سیزه زار

۱. مربی با قدری تأمل، از یکی از بچه‌های حاضر در کلاس می‌خواهد که خاطره زیارت خود را به صورت کوتاه بیان کند.

به سوی مشهد می‌رویم
سری به آنجا بزنیم
در حرم امام رضا
بوسه به درها بزنیم

ما به زیارت می‌رویم
تا به امام دعا کنیم
نگاه پر محبتی
به گنبد طلا کنیم

ای مار پیکر آهنى
قطار خوب و خوش صدا
اکنون به مشهدم ببر
سال دگر به کربلا^۱
محمود ابوالقاسمی
یکی دیگر از کارهایی که باعث ارتباط ما با امامان مهربانمان می‌شود، کاری
است که می‌خواهیم در پایان این برنامه انجام دهیم؛ یعنی همه با هم یک صلوات به
ائمه اطهار علیهم السلام هدیه می‌کنیم.

اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم

۱. حداد، حسین، نان و پروانه؛ ص ۲۸۳.

نام درس**خورشید پنهان****موضوع****عقاید****هدف کلی**

دانشآموزان در این درس با فلسفه غیبت امام عصر (عج)، امکان طول عمر و اهمیت انتظار آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. نحوه بهره‌مندی از امام غایب (عج):

۲. مسئله طول عمر امام زمان (عج):

۳. فواید انتظار.

هدف رفتاری (خروچی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود که در پایان این درس بتوانند با توجه به مسئله انتظار برای غیبت امام زمان (عج) با استدلال فلسفه آن را بیان نمایند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی؛ ۲. فعال: پرسش و پاسخ، حروف پراکنده و شعر.

رسانه‌های آموزشی

تخته

خورشید پنهان

بسم الله الرحمن الرحيم

چه زیباست روی تو در خواب دیدن فروغ نگاه تو در آب دیدن
با سلام، خدمت شما تمامی دوستان عزیز! دوستانی که در آخرین روزهای
کودکی به سر می‌برید و وارد مرحله جدیدی از زندگی خود شده‌اید. حالا برای
اینکه بدانید چرا از کلمه آخرین در ابتدای درس استفاده کردم، به سوالهایی که
می‌پرسم پاسخ دهید تا من کلمات مورد نظر را در تابلو بنویسم.

۱. کرهای که دور زمین می‌گردد؟
ماه
 ۲. دانا بودن، زیرکی و هوشیاری؟
دانایی
 ۳. نفس باد... مشک فشان خواهد شد. بادی است که از طرف شمال می‌وزد؟
صبا
 ۴. یار، دوست، یکی از لقب‌های رسول خدا ﷺ؛
حبيب
 ۵. جمع عمل است؟
اعمال
 ۶. نام چاهی است در مسجد الحرام در جوار کعبه؟
زمزم
 ۷. نیکی کردن به دیگران؟
احسان
- حرف اول و آخر این کلمات را به ترتیب درکنار هم قرار دهید تا به پیام این
کلمات برسید.
- چه کلمه‌ای به دست آمد؟
- بله، پیام: مهدی صاحب الزمان.

او آخرین امام معصوم ما است. آن حضرت (عج) لقب‌های دیگری هم دارد.

من سؤال می‌کنم شما جواب دهید تا در تابلو بنویسم.^۱

لقبی بگویید که با حرف اول آن «قاف» است؛
قائم آل محمد ﷺ

لقبی بگویید که حرف دوم آن «قاف» است؛
بقیة الله

لقبی بگویید که حرف سوم آن «قاف» است؛
ثاقب

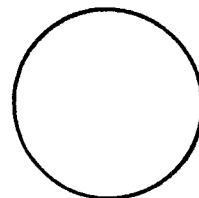
لقبی که حرف چهارم آن «قاف» باشد؛
منتقم

حالا با توجه به این لقب‌ها جمله‌ای مناسب بگویید:

مثل: دوست دارم از یاران...

اکنون به طرحی که می‌کشم توجه کنید.

این چیست؟

من بعضی از ویژگی‌های آن را می‌گوییم و به تدریج طرح را کامل می‌کنم:

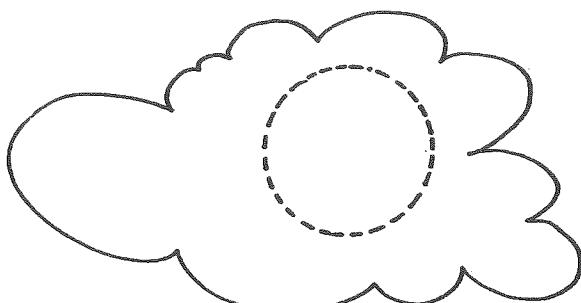
- عامل بسیار مؤثری در کشتن میکروب‌هاست؛

۱. مرتبی القاب مورد نظر را در کنار پیام حروف «مهدی صاحب الزمان(عج)» بنویسد.

- نوردهی به دیگران را به عهده دارد؛

- به دیگران گرمی می‌بخشد.

- اگر آن را ابر پوشاند چه وضعیتی به عمل می‌آید؟...

حالا که طرح را به طور کامل در تابلو کشیدم، باز هم نور خورشید خودنمایی دارد

امام زمان ظلیل^۱ هم فرمودند: «بهره‌مند شدن مردم در زمان غیبت من مانند استفاده از خورشید است که ابرها آن را پوشانیده باشند».^۲

پنهان شدن امام زمان به چند صورت انجام گرفته است؟^۳

توجه شما را به این کارت‌ها جلب می‌کنم:

غیبت آن حضرت (عج) به دو صورت یعنی غیبت صغری و غیبت

کبری صورت گرفته است.

۱. مجلسی، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۹۲.

۲. مریّی از قبل کارت‌های مورد نظر را تهیه و در آن‌ها کلمات خواسته شده را بنویسد.

سال تولد آن حضرت (عج) هجری قمری است و در پنج سالگی به امامت رسیدند.

آیا می‌دانید که غیبت صغری چند سال طول کشیده است؟

مدمت عمر آن حضرت (عج) در حال حاضر ۱۱۶۹ سال است.

چطور ممکن است انسان این عمر طولانی را داشته باشد؟

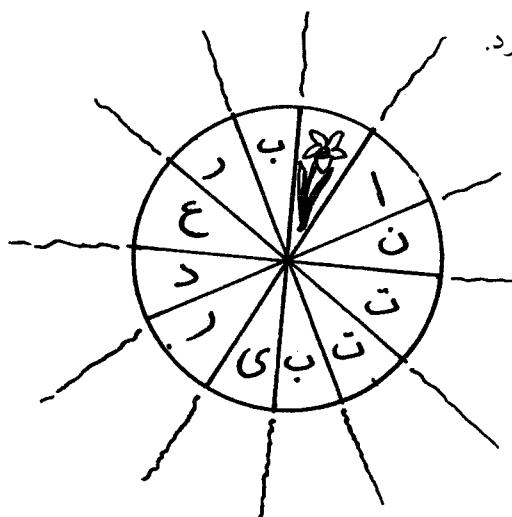
آیا کسانی را می‌شناسید که عمر طولانی داشته‌اند نام ببرید؟... آفرین!

حضرت نوح ﷺ چند سال عمر داشت؟

بیش از هزار سال

حالا ابرها را پاک می‌کنیم تا خورشید به طور کامل خود را نشان دهد. این

خورشید پیامی دیگر هم دارد.

پیام، با حروفی که در خورشید است، به دست می‌آید. در این خورشید دوازده خانه وجود دارد. در یکی از خانه‌ها گل نرگس قرار می‌دهیم برای رسیدن به پیام از

حرف «ب» چهار خانه چهار خانه بشمارید و حروف به دست آمده را کنار یکدیگر قرار دهید.

پیام چه شد؟

بِرْ تَرِينْ عَبَادَت

حضرت پیامبر اسلام ﷺ فرمودند: «برترین عبادت امت من، انتظار فرج از طرف خداوند متعال است»^۱

ما منتظریم که امام زمان (عج) تشریف بیاورند و در جمع مسلمانان حضور یابند تا همه با هم و به کمک هم و با فرماندهی ایشان، بر دشمنان پیروز شویم و مهربانی، عدالت و اسلام را در سراسر دنیا منشر کنیم.

آیا این چشم به راه بودن فایده‌ای هم دارد؟

چه فایده‌هایی؟

س و ل ر ذ ن د گ ی
ل ه ل د گ ی

۱. همان، ج ۵۲ ص ۲۲، اول

۲. محسن خرازی، بداية المعارف الالهیه، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قم، ج ۲، ص ۱۶۶.

وقتی ما منتظر امام زمان(عج) هستیم، حتماً ایشان را دوست داریم که چشم به راه تشریف فرمایی ایشان هستیم، و کسی که دوست امام زمان (عج) باشد، باید کاری کند که آقا از او خوشش بباید و از کارهای او راضی باشد. همین کار باعث می شود که ما به فکر اصلاح رفتار خودمان باشیم و در ساختن اخلاق خود، تلاش بیشتری کنیم.

از طرفی چون منتظر مهمان بزرگی چون حضرت مهدی (عج) هستیم، باید زمینه را آماده حضور ایشان کنیم.

راستی شما می دانید چه کارهایی باعث خشنودی آقا امام عصر (عج) می شود؟^۱... یکی از کارهایی که باعث خوشحالی آقا می شود، این است که ما یاد ایشان باشیم و برای زودتر آمدن آن حضرت دعا کنیم دعا های کوتاهی مثل:

اللهم صل على محمد و آل محمد و عجل فرجهم؛

اللهم كن لوليك العجفة بن الحسن...

خوب، به آخر برنامه رسیدیم و من به عنوان یادگاری از این جلسه شعر زیبایی را برایتان می خوانم

۱. مربی پاسخ های صحیح دانش آموزان را (مثل کسب دانش، برپایی نماز، اخلاق خوب، نیکی به پدر و مادر و ...) مورد توجه قرار داده و آنها را در گوشه ای از تابلو یادداشت کند.

«سرود انتظار»

چه سالها نشسته‌ام
پ روی پله‌های دل
و انتظار می‌کشم
همیشه پا به پای دل

سرود انتظار تو
ترانه دلم شده
واشتیاق دیدن ت
پهانه دلم شده

شنیده‌ام که جمیع‌های
تو می‌رسی ز راه دور
شکفته می‌شود جهان
چو غنچه‌ای از این حضور

غروب جمیع آمد و
دوباره این دلم گرفت
نیامدی و باز هم
جهان هوای غم گرفت
یحیی علوی فرد

نام درس

پل

موضوع

عقاید

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با برخی از راههای اثبات معاد و ضرورت

آن آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. وجود زندگی پس از مرگ؛

۲. مرگ و سیله انتقال است؛

۳. علت ضرورت معاد؛

۴. آثار مرگ در دنیا.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان این درس، علت ضرورت معاد را توضیح دهند و مرگ را وسیله‌ای برای انتقال به دنیای بزرگ‌تر دانسته و بینش جدید به آن پیدا کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، معما، داستان، شعر و جدول.

رسانه‌های آموزشی

تخته.

پل

به نام خداوند پخشندۀ مهریان

دوستان خوب سلام، با آرزوی سلامت کامل برای شما نوجوانان عزیز، درس را

آغاز می‌کنیم.

برنامه را با یک سؤال شخصی از شما شروع می‌کنم و هر کدام از شما که مایل

بودید، می‌توانید پاسخ این سؤال را بدهید.

آیا تاکنون خواب پرواز را دیده‌اید؟

یعنی در عالم خواب در آسمان پرواز کرده‌اید؟

چگونه ممکن است که بدن شما داخل اتاق منزلتان باشد و در آسمان هم پرواز کنید؟

آیا باورتان می‌شود که بدن شما یک جا و روح شما در جای دیگری باشد؟

آیا باورتان می‌آید که روزی بدن شما در کشور دنیا و روح شما در کشور آخرت

باشد؟

همه می‌دانند که روزی این جدایی هست؛ اما برای یک دنیای بزرگ‌تر و زیباتر.

همه می‌دانند که روزی مرگ به سراغ آنها آمده و روح را برای پرواز به دنیای

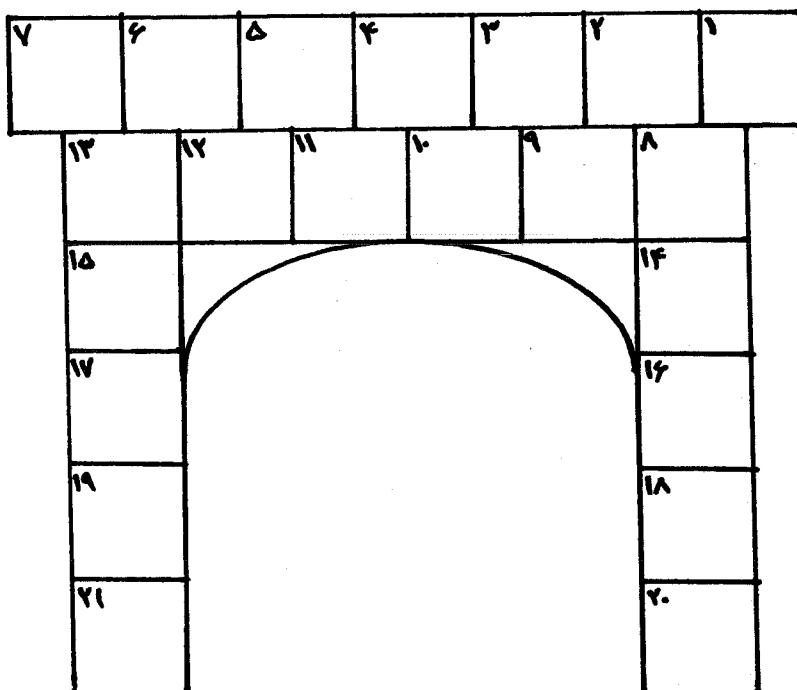
دیگر آماده و از بدن جدا می‌کند.

می‌گویند: روزی دوچرخه مردی را دزدیدند. او به سرعت خودش را به قبرستان

رساند و آن جا به انتظار نشست. به او گفتند: «چرا به پلیس خبر نمی‌دهی» گفت:

«می‌دانم، آخر یک روز گذر دزد به اینجا می‌افتد!»

حال اگر می خواهید بدانید که واقعیت مرگ چیست، می توانید با ما در یک مسابقه شرکت کنید، مسابقه هفت سؤال دارد که از کنار هم چیدن جواب آنها، به یک پیام درباره حقیقت مرگ می رسیم.^۱ به این طرح توجه کنید:
آیا می توانید نام طرح را بگویید؟

حالا به سؤال‌ها پاسخ دهید:

-
۱. مربی با طرح چند سؤال و قرار دادن پاسخ آنها درون خانه‌های جدول، از دانش‌آموزان می خواهد که پیام جدول را حدس بزنند. مربی می تواند برای پاسخ به هر سؤال پنج امتیاز و برای اولین کسی که پیام را حدس می زند ده امتیاز در نظر بگیرد.

- موت (۲۰، ۱۳، ۱) ۱. مرگ به زبان عربی؟
- تپه (۱۱، ۴، ۹) ۲. کوچک‌تر از کوه؟
- بس (۱۲، ۱۸) ۳. حرف اول و آخر قرآن؟
- گلاب^۱ (۱۰، ۷، ۵، ۳) ۴. جانشین بُوی گل؟
- خوشی (۶، ۱۷، ۱۶، ۱۹) ۵. شادی و خرمی؟
- سیر (۲، ۱۴، ۸) ۶. گرسنه نیست؟
- بنخ (۱۵، ۲۱) ۷. خودش از آب و دشمنش آب است؟

آیا می‌توانید پیام را از جدول به دست آورید؟

بله! حروف داخل خانه‌ها را به ترتیب به دنبال هم بیاورید.^۲

مردن تنها یک پل و وسیله‌ای است که انسان را به دنیای دیگر منتقل می‌کند.

آیا به نظر شما، مردن آخر خط است؟

خیر یعنی پایان زندگی ما با مردن است؟

به نظر شما اگر یک کوزه گری ماهها زحمت بکشد و یک کوزه زیبایی بسازد، ولی

بعد از چند روز، آن را بدون دلیل بشکند، کار عاقلانه‌ای کرده است؟

خیر، خداوند هم که ما را آفریده، برای ما همیشه برنامه دارد و ما انسان‌ها بعد از

مدتی زندگی در این دنیا، به جایی می‌رویم که در آن جا دوباره زنده می‌شویم و

۱. چون که گل رفت و گلستان شد خراب ۲. بُوی گل را از که جوییم، از گلاب

پیام جدول: «مرگ پلی است به سوی خوشبختی» که الهامی است از روایت امام علی طیلله: «فما

الموت الا قنطرة يعبر بكم عن البوس والضراء»؛ مجلسی، محمد باقر؛ بحار الانوار؛ ج ۶، ص ۱۵۴.

دیگر هیچ گاه از آن جا بیرون نخواهیم رفت. اگر مرگ نقطه پایان می شد، آفرینش جهان و ما بیهوده بود؛ درست مثل ساختن کوزه و شکستن آن و خداوند حکیم هیچ کار بیهوده‌ای نمی‌کند.

حالا چند سؤال درباره مرگ:

خداوند چه کسی دستور انتقال به دنیای دیگر را می‌دهد؟

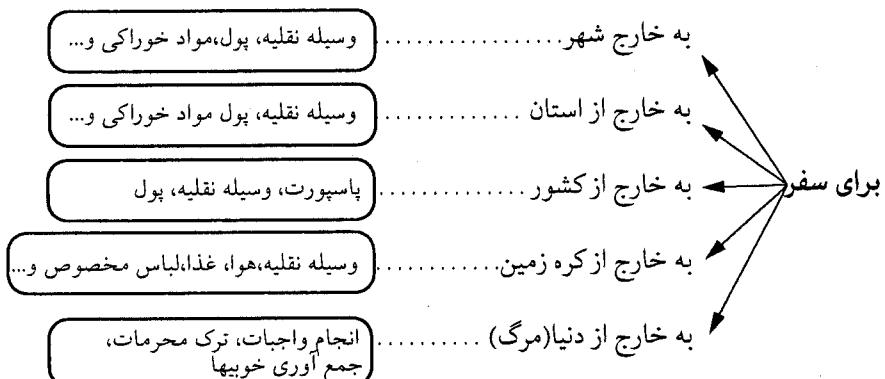
حضرت عزرا ایل چه کسی آن دستور را اجرا می‌کند؟

حضرت عزرا ایل آخرین نفری که می‌میرد، چه کسی است؟

حالا که قرار شد به این مسافت برویم به چه چیزهایی نیاز داریم؟

اول باید ببینیم چند جور مسافرت داریم تا بعد برای هر سفری وسایل مخصوص آن را آماده کنیم. آماده شدن برای سفر و تهیه وسایل مورد نیاز در سفرهای مختلف متفاوت است. هیچ گاه وسایل و امکاناتی که در سفر طولانی و دور و دراز لازم است، سفر کوتاه نیاز ندارد.

امکانات و وسایل مورد نیاز: به طرحی که در تابلو می‌کشم توجه کنید:

به حضرت علی ظلیل[ؑ] گفته شد: آمادگی برای مرگ چیست؟

حضرت فرمودند: «انجام دادن واجبات و دوری کردن از کارهای حرام و دارا بودن

صفات خوب.»^۱

دانستید باید وسایل آخرت را در مزرعه دنیا تهیه کنیم. دنیا محل بذرافشانی

است و اگر کسی بذر نیکی و خوبی بکارد در آخرت هم محصول خوبی برداشت

می‌کند؛ مثل این شعر که الان می‌خواهم برایتان بخوانم:

پوئه‌ای که می‌میرد

پار و دانه‌ای دارد

پاز دانه را دستی

توی حاک می‌کارد

مرگ پوئه هر گز نیست

عمر پوئه را، پایان

مثل آن، پس از مردن

رُنده می‌شود انسان

۱. میزان الحکمه، ج ۹، ص ۲۵۴. قیل لامیر المؤذنین ظلیل[ؑ]: «ما الاستعداد لِلْمُوت؟ قال: أداء الفرائض و اجتناب المحارم والاشتمال على المكارم...».

زندگی اگر این پود
پست پود و پیهوده
زندگانی ما پود
قصه‌ای غم آلوده

مثل پوته بعد از مرگ
رشد دیگری داریم
در پهار ستاییز
عمر پیشی داریم

بوته «پدی» حتماً
میوه پدی دارد
خوش به حال آن کس که
بذر خوب می‌کارد

مصطفی رحماندوست^۱

روز قیامت هم چیزی جز بازتاب کارهای خوب و بد ما نیست.
راستی اگر انسان‌ها نمی‌مردند، چه اتفاقی می‌افتد؟

۱. حداد، حسین؛ «نان و پروانه»؛ چ، ۱، تهران، محراب قلم، ۱۳۷۷، ص ۱۹۳.

شما هیچ وقت آرزو کرده‌اید که نمیرید یا دوستان و فامیل‌های شما برای همیشه زنده بمانند؟

در روزگاران گذشته عده‌ای نزد پیامبر خود آمدند و گفتند: از خدا بخواه، تا مرگ را از میان ما بردار! آن پیامبر دعا کرد و خداوند دعای او را پذیرفت و مرگ را از میان آنان برداشت.

با گذشت چند سال، به تدریج جمعیت آنها زیاد شد؛ به طوری که خانه‌ها، دیگر جایی برای افراد خانه نداشتند؛ چون درون هر خانه‌ای، چندین پیرمرد و پیرزن و عده زیادی از فرزندان و نوه‌ها و نتیجه‌های آنان زندگی می‌کردند.

کم کم کار به جایی رسید که سرپرست یک خانواده صبح که حرکت می‌کرد واز منزل بیرون می‌آمد، باید طوری زحمت می‌کشید که غذای پدر و مادر، پدر بزرگ و مادر بزرگ خود، پدر پدر بزرگ و... را تهیه کند و به همه آنها رسیدگی نماید. این همه رسیدگی باعث شد که دیگر افراد از کار بیفتدند و تمام وقت خود را صرف رسیدگی از بزرگان و پیران خانه نمایند؛ به همین جهت دوباره نزد پیامبر خود مراجعه کردند و گفتند: ای پیامبر! از خدا بخواه ما را به وضع گذشته‌مان برگرداند، دوباره مرگ را در بین ما قرار دهد.

پیامبر دعا کرد و خداوند نیز، دوباره مرگ را در میان آنها قرار داد و زندگی آنها به

حالت طبیعی برگشت.^۱

اگر مرگ نبود، یک ضرر دیگر هم داشت؛ چه ضرری؟

عدالت برقرار نمی‌شد؛ یعنی انسانهای خوب به پاداش رفتار خود و انسانهای بد به مجازات نمی‌رسیدند.

امیدوارم که همه، بتوانیم از این مزرعه‌ای که در اختیار ما گذاشته شده است، به خوبی استفاده کنیم تا بتوانیم از محصولات آن در روز قیامت بهره‌مند شویم. در پایان برای اینکه هدیه‌ای به روح تمام گذشتگان داده باشیم، با هم صلووات.

۱. غفاری، محسن؛ «ارکان اسلام»؛ ج ۱، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۶، ص ۱۰۱ (با اندکی تصرف).

أحكام

نام درس

رجوع به متخصص

موضوع

احکام

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با انواع تقلید و ضرورت مراجعه به متخصص دینی و گوشاهای از آداب و شرایط آن آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. اقسام تقلید؛

۲. ضرورت مراجعه به متخصص دین؛

۳. ویژگی‌های مجتبد؛

۴. راه‌های به دست آوردن فتوای مجتبد.

هدف‌رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود که در پایان این درس، بتوانند به متخصص در مسائل دین مراجعه کنند و با تبیه رساله‌وی، احکام مورد نیاز خود را به دست آورند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی؛ ۲. فعال؛ پرسش و پاسخ، رسم نمودار، داستان و رسم گل.

رسانه‌های آموزشی

تخنه و کارت.

رجوع به متخصص

بسم الله الرحمن الرحيم

سلام و صد سلام به شما دانشآموزان عزیز و زرنگ!

یکی از شما با صدای زیبا چند آیه از قرآن به سبک «عبدالباسط» یا یکی از قاریان

مشهور تلاوت کند.^۱

تشویق قرآنی: «اللهم صل و سلم و زد و بارک على رسول الله و آلـهـ الـاطـهـارـ»

حالا یکی دیگر از شما، سروودی را به سبک یکی از هنرمندان اجرا کند.

تشویق: طیب طیب الله احسنت بارک الله

اگر از کاری شبیه کار دیگران انجام دهیم، به آن چه می‌گویند؟

حالا به این چهار کارت توجه کنید!^۲

روی کارت:

جاهل

عالـمـ

عالـمـ

جاهل

عالـمـ

جاهل

عالـمـ

جاهل

پشت کارت:

۱. در صورت امکان مربی می‌تواند نوار صوت قرآن یا مدادی و یا سروودی را برای دانشآموزان بگذارد و از آنان بخواهد مانند آن را تکرار کنند؛ سپس واژه «تقلید» را توضیح دهد و در تابلو با خط فانتزی بنویسد.

۲. کارت‌ها به صورت پشت و رو نوشته شود که رنگ سه کارت اولی قرمز، به معنای ممنوع بودن، و رنگ کارت آخر به رنگ سبز، به معنای لازم بودن می‌باشد.

سه کارت اول که به رنگ قرمز است، تقلید در آن ممنوع می‌باشد و تنها کارت آخر که تقلید از عالم و رجوع به متخصص و آگاه است به رنگ سبز می‌باشد، لازم و ضروری است.

کارت قرمز، نشانه تقلید ممنوع است که چند نوع دارد:

۱. تقلید جاہل از جاہل

این نوع تقلید همان تقلید کورکورانه‌ای است که قرآن و افراد خردمند آن را نکوهش می‌کنند. در این زمینه به داستان معروف «مولانا»، گوش کنید: در زمان‌های گذشته، درویشی سوار بر خرش به خانقاھی^۱ رسید. درویش برای رفع خستگی راه، تصمیم گرفت شب را در خانقاھ بگذراند؛ پس خرش را به اصطبل برد و خود به درون خانقاھ آمد و به درویشان دیگر پیوست و مشاهده کرد که آنان به رقص و پایکوبی مشغول هستند؛ او نیز به جمع آنان پیوست. بعد از گذشت مدت زمانی، مردی که ضرب می‌زد و آواز می‌خواند، آهنگ ضرب را عوض کرد و شعر تازه‌ای خواند. شعری که در آن مرتبًا می‌گفت: «خر برفت». درویش تازه وارد نیز، همراه با سایر افراد با شور و حال تکرار می‌کرد: «خر برفت و خر برفت و خر برفت». درویشان تا صبحگاه پایکوبی کردند و «خر برفت و خر برفت و خر برفت» خواندند و بعد از پایان مراسم خانقاھ را ترک کردند. درویش و سایلش را برداشت و به اصطبل رفت تا خرش را بردارد و به سفرش ادامه دهد. وقتی سراغ خرش را

۱. خانقاھ، محلی است که درویشان در آن سکونت می‌کنند و آداب درویشی به جا می‌آورند.

گرفت، اصطبل دار سری تکان داد و گفت: «خر برفت و خر برفت و خر برفت!» درویش با تعجب پرسید: «خر برفت؟ مقصودت چیست؟»

وی توضیح داد که چگونه جمیع از درویش‌ها به او حمله کردند و خرا به زور از او گرفته، فروختند و از پول آن خوراکی‌ها و نوشیدنی‌های مختلف گرفتند و به خانقاہ آوردند. من چند بار برای اطلاع تو به خانقاہ آمدم، ولی مشاهده کردم که بلندتر از دیگران می‌خواندی: «خر برفت و خر برفت و خر برفت» تصور کردم که آنها با اجازه خودت، خرا برده و فروخته‌اند.

درویش با ناراحتی سرش را به زیر افکند و آرام و زمزمه وارگفت: «آری، راست می‌گویی! وقتی درویش‌ها این شعر را خوانند! من بسیار خوشم آمد و با آنها تکرار کردم.»

۱. مُلْقَ را تَقْلِيدَشَانْ بِرَبِّ بَادِ دَادَ اَيْ دَوْصَدَ لَعْنَتَ بِرَأْيِنْ تَقْلِيدَ بَادِ

۲. تقلید عالم از عالم

مقصود، تقلید شخص عالم از عالم دیگر در یک موضوع مشترک و مساوی است. بسیار روشن است که چنین تقلیدی، نه فایده دارد و نه لازم است؛ البته باید توجه داشت مشورت و هم فکری عالم از عالم دیگر، غیر از تقلید است و اشکالی ندارد.

۳. تقلید عالم از جاهم

این نوع تقلید از دو قسم قبلی ناپسندتر است؛ زیرا نه تنها فایده‌ای ندارد، بلکه دانش شخص عالم را به انحراف و تباہی خواهد کشاند.

۱. به نقل از قصه‌های شیرین مثنوی، مولوی، ج ۲، ص ۲۴.

بنابراین سه قسم تقليدی که ذکر شد، از جانب خداوند ممنوع اعلام شده است و از نظر خردمندان ناپسند و رشت می‌باشد؛ تقليد پسندیده‌ای نیز وجود دارد و آن «تقليد جاهل از عالم» است.

بیمار برای درمان خود به چه کسی مراجعه می‌کند؟
به پژشک متخصص و آگاه. آفرین! شخصی که قصد دارد خانه بسازد، برای کشیدن نقشه سراغ مهندس خبره و آگاه می‌رود. هر انسان نا آگاه و غیر متخصص در کاری به شخص آگاه و متخصص رجوع می‌کند.

فردی که در مسائل و احکام الهی نا آگاه است، باید برای آشنایی و فراگیری به چه کسی مراجعه کند؟

به متخصص در فروع دین و احکام الهی؛ یعنی «مجتهد» و «مرجع تقليد». اين نوع تقليد نه تنها کاري صحیح و منطقی و بر اساس فطرت است، بلکه جزو واقعیات و ضروریات زندگی است...؛ البته تقليد جاهل از عالم در صورتی ارزشمند است که دارای دو ویژگی زیر باشد. به کلماتی که در تابلو می‌نویسم توجه کنید:

۱. آنچه

۱. آزادانه: یعنی شخص مقلد از روی اختیار و آزادی از دیگری تقليد کند؛

۲. آنچه

۲. آگاهانه: یعنی شخص مقلد مرجع تقليد خود را بشناسد و با علم و آگاهی از او تقليد کند.

خداوند در آیه ۷ سوره انبیاء می‌فرماید: «... فسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون»^۱

۱. ترجمه آیه: «... اگر نمی‌دانید، از دانشمندان و متخصصان سؤال کنید.»

از این آیه مسئله تقلید جاہل از عالم و رجوع به مجتهد را می‌فهمیم.^۱

چه کسی می‌تواند بگوید فرق این کلمات چیست؟^۲

فروع دین

۱. اصول دین

تقلید

۲. اجتهاد

مقلد

۳. مجتهد

احتیاط مستحب

۴. احتیاط واجب

حالا مواردی را روی تخته می‌نویسم، شما سریع جاهای خالی را با اعداد

۵

۹

پراکنده روی تخته پر کنید.^۳

۱. مجتهد و اعلم را از..... راه می‌توان شناخت؛

۶

۱۵

۲. احکام الهی بر..... قسم هستند؛

۳. سن بلوغ در دختران..... سال قمری می‌باشد؛

۷

۴. به دست آوردن دستور مجتهد..... راه دارد؛

۵. پسران در..... سالگی قمری، بالغ می‌شوند؛

آیا می‌دانید مجتهدی که شایسته است به او مراجعه کنیم، باید دارای چه ویژگی‌هایی

باشد؟^۴

۱. مکارم شیرازی، ناصر؛ تفسیر تمونه، ج ۱۳، ص ۳۶۱.

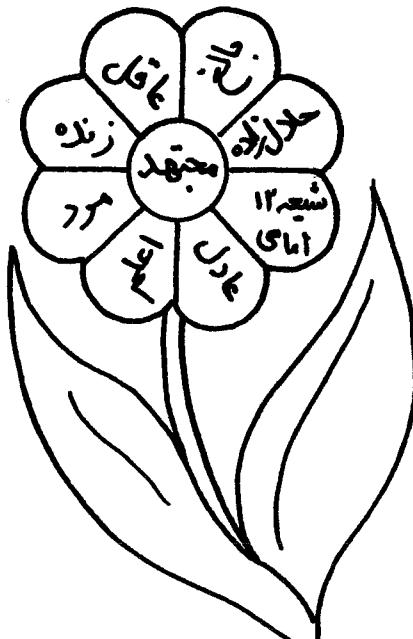
۲. مریبی می‌تواند با استفاده از شبیه بالاکه حالت قرینه سازی دارد، مسائل مهم «اجتهاد و تقلید» را بیان

کند. به طور مثال بگوید: در اصول دین تقلید منزع است ولی در فروع دین تقلید لازم و ضروری است.

۳. جواب‌های صحیح به ترتیب عبارتند از: ۳، ۴، ۹، ۵ و ۱۵.

۴. مسئله ۱۴ رساله توضیح المسائل امام خمینی (ره). در ضمن مریبی می‌تواند از مهارت کارت استفاده

کند.

بله، علماء و مجتهدان در دین اسلام، سمت مهندسی اداره کارخانه عظیم اسلام را دارند، نه سمت ساختن آن را. آنها یکی که مهندس‌های این کارخانه هستند و می‌توانند بفهمند که این کارخانه را چطور باید راه انداخت، کسانی هستند که در اصطلاح به آنها «مجتهد» یا «فقیه» می‌گوییم.^۱

۱. در پایان این مبحث اساسی ضروری است که مریبی به دانش آموزان تفهیم کند که شخص مقلد و مکلف، از ابتدای تکلیف باید در فروع دین از مجتهد اعلم تقلید کند، و گرنه اعمال خود را دوباره باید انجام دهد. و اگر مدتی اعمال خود را بدون تقلید انجام داده است؛ در صورتی اعمال او صحیح است که بفهمد به وظیفه واقعی خود رفتار کرده است یا عمل او با فتوای مجتهدی که باید از او تقلید، کند مطابقت نماید.

نام درس

انس با محبوب

موضوع

احکام

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با برخی از احکام و آداب نماز آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. نماز در مکتب انبیاء؛

۲. نماز عارفان و اولیای الهی؛

۳. اهمیت و ارزش نماز.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانش آموزان انتظار می رود که در پایان این درس بتوانند ضمن توضیح برخی از احکام و آداب نماز، نمازی به جا آورند که با رعایت شرایط آن، سازنده و رشد دهنده آنان در همه مراحل زندگانی باشد و آنان را به سعادت دنیا و آخرت برسانند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، رسم شکل، معما، شعر و بازی با کارت.

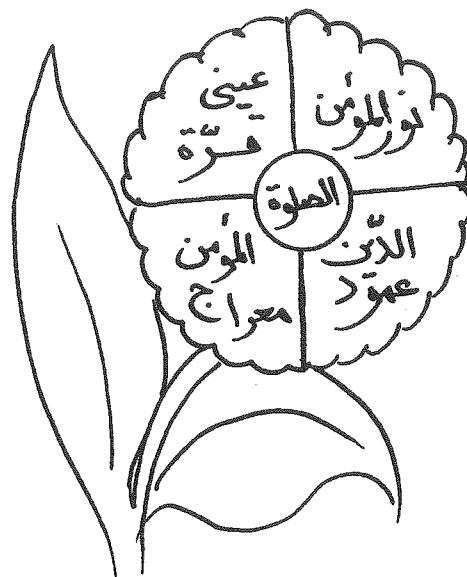
رسانه های آموزشی

تخته، قرآن، رساله و کارت.

انس با محبوب

به نام خداوند بخشندۀ مجریان

چه خوش پاشد که با نام خداوند تمام لحظه‌ها دل گیرد آرام
سلام علیکم، آماده هستید تا یک گل زیبا برایتان بکشم. تا من این تصویر را روی
تخته کامل می‌کنم، از دو گروه شرکت کننده^۱ در مسابقه می‌خواهم تا خود را آماده
کنند.

چه کسی از شما می‌تواند احادیث داخل گلبرگ را که در مورد نماز است، ترجمه کند؟
احسن! تشويق کنيد.

۱. مربي از ميان دانش آموزان با سؤال و جواب يا... دو گروه جهت مسابقه انتخاب مي‌کند.

این جملہ نورانی «الله الله فی الصلوٰۃ فانہا عمود دینکم» از چه کسی است؟^۱

الف) پیامبر اسلام ﷺ؛

ب) حضرت علی علیہ السلام؛

ج. امام سجاد علیہ السلام؛

د) امام صادق علیہ السلام.

این شعر از کیست؟

خوش آئان که اللہ یارشان بی کہ حمد و قل هو اللہ کارشان بی

خوش آئان که دائم در نمارند پیشست جاودان بازارشان بی^۲

الف) سعدی؛

ب) حافظ؛

ج) بابا طاهر عربیان؛

د) مولانا.

۱. امام علی علیہ السلام

۲. باب طاهر عربیان

حالا به این شعر زیبا توجه کنید:

صبح است، صبح است، الله اکبر

برخیز از جا، یک بار دیگر

پیش از تو پرخاست	از سوای پلبل
بیدار گشته هم گل	هم غنچه هم
با چیک و چیکش	گنجشک ریبا
پیش از تو گفته را	شکر خدا را
شب را سپیده	پر مخک افکند
وقت نماز است	فرزند برخیز

مصطفی رحماندوست

«نماز» راز و نیاز با آفریدگار مهربان، در تمام زمان‌ها و در مکتب همه پیامبران الهی علیهم السلام وجود داشته است. برای روشن شدن مطلب، سوره و شماره آیه‌ای را که می‌گوییم، بیاورید. هر که زودتر آیه را پیدا کرد، آن را به صورت کامل

تلاؤت کند تا او را تشویق کنیم.^۱

۱. سوره ابراهیم، آیه ۴۰: «رب اجعلنى...»

۱. می‌توان از تشویق‌های مختلف؛ مثل: طیب طیب الله؛ احسنت بارک الله و... استفاده کرد. شایسته است مریبی از قبیل به تهیه قرآن در کلاس اقدام کند و هماهنگی لازم را به عمل آورد.

احسن! حالا ترجمه آیه را برایتان می‌خوانم: «پروردگارا من و فرزندانم را
بر پا دارندگان نماز قرار بده، پروردگارا! دعای مرا بپذیر.»

حضرت ابراهیم علیه السلام آیا می‌دانید کدام پیامبر الهی این چنین دعا کرد؟

۲. سوره طه، آیه ۱۴: «أَنْتَ...»

آفرین! معنای آیه این است: «همانا من خدایی هستم که جز من خدایی
نیست، پس مرا پرستش کن و به یاد من نماز بر پا دار.»

۳. سوره هود، آیه ۱۱۴: «وَاقِمُ الصَّلَاةَ...»

احسن، ترجمه آیه را این می‌شود: «نماز را در دو طرف روز (نماز صبح و
ظهر و عصر) و در ساعاتی از آغاز شب (نماز مغرب و عشا) برپادار، زیرا
خوبی‌ها، بدی‌ها را از میان می‌برد. این پندی برای پندگیرندگان است.»
اکنون مسابقه را به این صورت ادامه می‌دهیم:
کدام نمازم؟

۱. نمازی که در طول شبانه روز، پنج بار سبب پاکیزگی روح و روان می‌شود؟

۲. نمازی که به سبب برخی حوادث آسمانی (خورشید گرفتگی و...) و زمینی
(زلزله...) واجب می‌شود؟

۳. نمازی که بر پسر بزرگ‌تر واجب می‌شود؟

۴. نمازی که با تعهد شخصی واجب می‌شود؟

۵. نمازی که بعد از مردن واجب می‌گردد؟

۶. نماز مستحبی که ثواب بسیار زیادی دارد و در نیمه‌های شب خوانده می‌شود؟

۷. کدام نماز است که با اضافه شدن نُفَر بر پاداش آن بسیار افزوده می‌شود؟

حالا چند پرسش درباره شهیدان راه نماز مطرح می‌کنم:^۱

۱. اولین شهید محراب چه کسی است؟

۲. اولین شهید محراب در نظام جمهوری اسلامی چه کسی است؟

۳. شهید نماز در روز عاشورا چه کسی بود؟

ضمون تشکر فراوان از دو گروه که در مسابقه شرکت کردند، هر دو گروه را با هم

تشویق می‌کنیم.

طیب طیب الله احسنت بارک الله

اکنون به خاطره‌ای درباره «نماز اول وقت» توجه کنید:

شهید بابایی در سال ۱۳۴۹ برای گذراندن دوره خلبانی به آمریکا رفت. طبق

مقررات دانشکده می‌بایست هر دانشجوی تازه وارد به مدت دو ماه با یکی از

دانشجویان آمریکایی هم اتاق می‌شد. آمریکایی‌ها در ظاهر هدف از این برنامه را

پیشرفت دانشجویان در روند فراگیری زبان انگلیسی عنوان می‌کردند، ولی واقعیت

چیز دیگری بود. چون عباس در همان شرایط نه تنها تمام واجبات دینی خود را

۱. هر گروه زودتر جواب دهد، امتیاز بیشتری می‌گیرد و تشویق می‌شود.

انجام می داد بلکه از بی بند و باری موجود در جامعه غرب پرهیز می کرد. هم اتفاقی او در گزارشی که از ویژگی ها و روحیات عباس می نویسد، یادآور می شود که بابایی فردی منزوی و در برخوردها، نسبت به آداب و هنجارهای اجتماعی بی تفاوت است. و از نوع رفتار او بر می آید که نسبت به فرهنگ غرب دارای موضع منفی می باشد و به فرهنگ و سنت ایرانی پایبند است. به هر حال شخصی است غیر نرمال و پیداست که منظور از آداب و هنجارهای اجتماعی در غرب چه چیزهایی است. همچنین گفته بود به گوشهای می رود و با خودش حرف می زند که منظور او نماز و دعا خواندن عباس بوده است. گزارشهای آن آمریکایی بعدها موجب شد تا گواهینامه خلبانی به او اعطانشود و این در حالی بود که او بهترین نمرات را در رده پروازی به دست آورده بود.

روزی در منزل یکی از دوستان راجع به چگونگی گذراندن دوره خلبانی اش از او سؤال کردم او پاسخ گفت:

- خلبان شدن ما هم عنایت خداوند بود.

گفت:

- چطور؟

گفت:

- دوره خلبانی ما در آمریکا تمام شده بود ولی به خاطر گزارش‌هایی که در پرونده خدمتی ام درج شده بود تکلیفم روشن نبود و به من گواهینامه نمی‌دادند تا سرانجام روزی به دفتر مسئول دانشکده که یک ژنرال آمریکایی بود احضار شدم. به اتفاقش رفتم و احترام گذاشتم. او از من خواست که بنشینم. پرونده من در جلوی او روی میز بود. ژنرال آخرین فردی بود که می‌بايستی نسبت به قبول یا رد شدنم در امر خلبانی اظهار نظر می‌کرد. او پرسش‌هایی کرد که من پاسخش را دادم. از سوالهای ژنرال بر می‌آمد که نظر خوشی نسبت به من ندارد. این ملاقات ارتباط مستقیمی با آبرو و حیثیت من داشت، زیرا احساس می‌کردم که رنج دو سال دوری از خانواده و شوق برنامه‌هایی که برای زندگی آینده‌ام در دل داشتم، همه در یک لحظه در حال محو و نابودی است و باید دست خالی و بدون دریافت گواهینامه خلبانی به ایران برگردم. در همین فکر بود که در اتاق به صدا در آمد و شخصی اجازه خواست تا داخل شود. او ضمن احترام از ژنرال خواست تا برای کار مهمی به خارج از اتاق برود. با رفتن ژنرال من لحظاتی را در اتاق تنها ماندم. به ساعتم نگاه کردم وقت نماز ظهر بود با خود گفتم کاش در اینجا نبودم و می‌توانستم نماز را اول وقت بخوانم. انتظارم برای آمدن ژنرال طولانی شد. گفتم که هیچ کار مهمی بالاتر از نماز نیست، همین جا نماز را می‌خوانم. ان شاء الله تا نمازم تمام شود او نخواهد آمد. به

گوشه‌ای از اتاق رفتم و روزنامه‌ای را که در آنجا بود به زمین انداختم و مشغول خواندن نماز شدم. در حال خواندن نماز بودم که متوجه شدم ژنرال وارد اتاق شده است. با خود گفتم چه کنم؟ نماز را ادامه بدhem و یا بشکنم؟ بالاخره گفتم: نماز را ادامه می‌دهم و هر چه خدا بخواهد همان خواهد شد.

سرانجام نماز را تمام کردم و در حالی که بر روی صندلی می‌نشستم از ژنرال عذرخواهی کردم. ژنرال پس از چند لحظه سکوت، نگاه معناداری به من کرد و گفت:

- چه می‌کردی؟

گفتم:

- عبادت می‌کردم.

گفت:

- بیشتر توضیح بده.

گفتم:

- در دین ما دستور بر این است که در ساعت‌های معین از شبانه روز، باید با خداوند به نیایش بپردازی و در این ساعت زمان آن فرا رسیده بود، من هم از نبودن شما در اتاق استفاده کردم و این واجب دینی را انجام دادم.

ژنرال با توضیحات من سری تکان داد و گفت:

- همه این مطالبی که در پرونده تو آمده مثل این که راجع به همین کارهاست.

این طور نیست؟

پاسخ دادم:

- آری همین طور است.

او لبخندی زد. از نوع نگاهش پیدا بود که از صداقت من خوشش آمده است. با

چهره‌ای بشاش خودنویس را از جیبش بیرون آورد و پرونده‌ام را امضاء کرد. سپس با

حالی احترام‌آمیز از جا برخاست و دستش را به سوی من دراز کرد و گفت:

- به شما تبریک می‌گوییم شما قبول شدید. برای شما آرزوی موفقیت دارم.

من هم متقابلاً از او تشکر کرم. احترام گذاشتم و از اتفاق خارج شدم. آن روز به

اولین محل خلوتی که رسیدم به پاس این نعمت بزرگی که خداوند به من عطا کرده

بود، دو رکعت نماز شکر خواندم.^۱

حالا نام چند مکان مقدس را از شما می‌پرسم:

بیت المقدس

۱. اولین قبله مسلمانان؟

مسجد

۲. خانه خدا در روی زمین؟

کعبه

۳. قبله مسلمانان؟

۱. پرواز تا بی نهایت (خاطرات شهید بابایی)، انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ارشد، تهران، ج ۷،

بله، کعبه قبله مسلمانان است و هنگام نماز باید به سمت آن بایستیم. اگر نمازمان در مسجد باشد، ثواب بیشتری دارد؛ اما این نماز، شرایطی دارد که آنها را برای شما می‌گوییم:^۱

۱. پاکی روح و قلب	۱. پاکی بدن و لباس
۲. حضور قلب	۲. دوری از لباس ابریشم و طلا برای مرد
۳. تفہیم: چشیدن معنای نماز	۳. مراعات وقت نماز
۴. هیبت: حالت خوف از مقام الهی	۴. توجه به طرف قبله
۵. تعظیم: توجه به عظمت الهی	۵. تکبیرة الاحرام
۶. امید: امید به لطف و رحمت الهی	۶. خواندن حمد و سوره
۷. حیا: شرم از وجود بی نهایت الهی	۷. رکوع و سجده

با واژه‌های کار - کار - نماز - نماز جمله زیر را کامل کنید و بگویید این جمله از کدام شهید انقلاب است؟

«به..... بگویید وقت..... است؛ به..... نگویید وقت..... است».

حضور قلب یکی از شرایط معنوی نماز است که بسیار مهم می‌باشد. اجازه

بدهید تا برخی از عوامل حضور قلب را برایتان بگوییم:

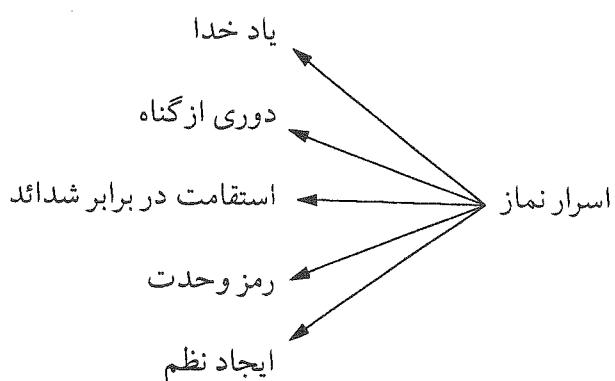
۱. مریبی می‌تواند از کارت نیز برای اجرای برنامه، استفاده کند.

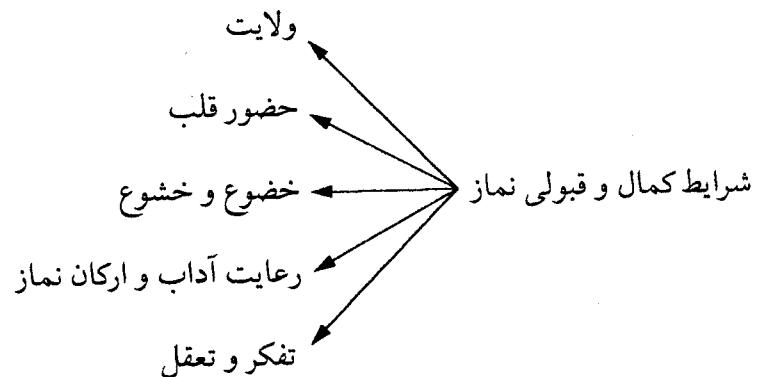
عوامل حضور قلب در نماز	عوامل حواس پری
۱. اهمیت دادن به نماز	۱. دنیا پرستی
شناخت و آگاهی	۲. شتاب زدگی
۳. فهم معانی نماز	۳. چشم چرانی
۴. توجه به عظمت الهی	۴. بیهوده‌گویی
۵. اختصاص وقت به نماز	۵. خودنمایی
۶. تعیین مکان مخصوص	۶. دوست فاسد
۷. حضور در نماز جماعت	۷. گناه کردن

«اولین» سفارش انبیا و «آخرین وصیت اوصیا» چه چیزی است؟ نماز

در پایان برخی از اسرار و شرایط کمال و قبولی نماز را در تابلو برایتان می‌نویسم،

توجه کنید:

والسلام

نام درس

تجلى اخلاص

موضوع

احکام

هدف کلی

دانش آموزان در این درس ضمن آشنا شدن با اهمیت اجتماع و اتحاد و ضرر تفرقه و جدایی، احکام و آداب نماز جماعت را می فهمند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. ضرورت اتحاد و اجتماع؛

۲. ضرر تفرقه و جدایی؛

۳. اهمیت نماز جماعت؛

۴. فلسفه پاداش نماز جماعت؛

۵. چگونگی اتصال در نماز جماعت.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانش آموزان انتظار می رود که در پایان این درس با رغبت هر چا بیشتر در نماز جماعت مدرسه و مسجد شرکت کنند و از فواید آن بهره ببرند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی؛ ۲. فعال: پرسش و پاسخ، داستان، بازی با کلمات، شعر، پازل جدول، تصویر و ...

رسانه های آموزشی

تخته و کارت.

تجّلی اخلاص

به نام خداوند رئیسین کمان خداوند بخشندۀ مهربان

سلام بر شما دانشآموزان خوب و زرنگ، امیدوارم که حواستان جمع و آماده

اجرای برنامه باشد. برای اینکه بدانم حواستان جمع است یا نه، یک معما طرح

می‌کنم. می‌خواهم زود، تند و سریع بگویید:

بند کفشه، چند سوراخ دارد؟

نه دوستان من، بند کفشه که سوراخ ندارد، بلکه کفشه است که سوراخ دارد.

اکنون با «بازی با کلمات» درس را شروع می‌کنم:

آنچه روی تخته می‌نویسم، سریع و فوری جواب دهید:

ت حرف چهارم الفبای فارسی...؟

جت هوایپیمای سریع السیر...؟

جهات به جمع جهت می‌گویند...؟

حمایت دفاع از شخص و پشتیبانی از او...؟

جماعت به معنای «با هم بودن» است...؟

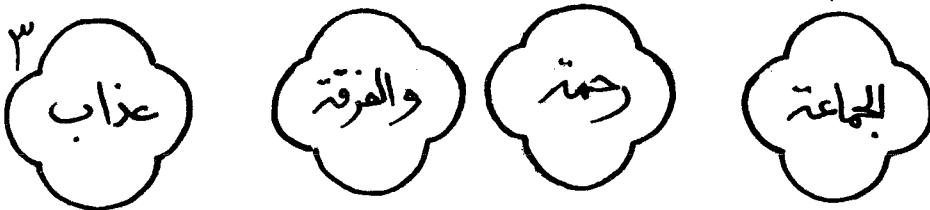
احسن! به شما که خیلی سریع و خوب، جواب می‌دهید، حالا که این همه باهوشید، ما هم یک مسابقه جذاب و قشنگ اجرا می‌کنیم. برای اجرای مسابقه به

دو گروه احتیاج داریم.^۱

خوب، حالا دو گروه خوب گوش کنند: ما دو پاکت داریم که داخل هر کدام کارتی است و روی آنها جمله‌ای به عربی نوشته شده. شما تا ده شماره فرصت دارید که خوب به جمله نگاه کنید و آن را به ذهن بسپارید.^۲ بعد از آن پاکتها و کارت‌ها را گرفته و به جای آن، جلوی شما دو سری کارت می‌گذارم که هر سری چهار کارت و هر چهار کارت برای یک گروه است. شما باید با استفاده از کارت‌ها و کلمات روی آنها جمله‌ای را که روی کارت خوانده بودید، برای ما مرتب کنید.

خوب، حالا آماده‌اید؟ پس شروع می‌کنیم.

ابتدا پاکتها:

احسنست! به گروهی که زودتر توانست جمله را برای ما مرتب کند.^۳

عزیزان من! این روایتی است از حضرت محمد ﷺ که فرمودند:

۱. مربی دو گروه دو نفره از میان دانش‌آموزان انتخاب می‌کند.
۲. دانش‌آموزان به این شکل تا ده می‌شمارند: یک و یک و یک؛...
۳. میزان الحکمه؛ ج ۱، ص ۴۰۶.
۴. مربی از دانش‌آموزان بخواهد که اگر می‌توانند، ترجمه حدیث را بگویند؛ اگر نتوانستند خود بگویند.

«رحمت الهی در اجتماع و اتحاد است، تفرقه و جدایی رنج آور است.»

حالا شما به دو گروه تقسیم شده و به صورت شعار حدیث بالا را تکرار کنید:

گروهی «الجماعۃ رحمة»، و گروه دیگر «الفرقة عذاب» را بگویید.

ای آن که تو را دل است چون برکة آب از گفته ختم انبیا روی متاب

فرمود که خیر در جماعت باشد در تفرقه درد و محنت و رنج و عذاب

شیطان هیچ راهی مطمئن تر و مؤثرتر از ایجاد جدایی بین انسانها ندارد. هر وقت

که بخواهد دوکس راشکار کند، نخست آن دورا از هم جدا می کند. مانند یک دسته

شاخه درخت که تا درکنار هم باشند، شکسته نمی شوند؛ ولی اگر شاخه ها را از هم

جدا کنیم، آن وقت به راحتی می توان هر کدام از شاخه ها را شکست؛ بنابراین نقش

اجتماع و اتحاد در همه زمینه ها؛ به خصوص در عبادات روشن می شود.

آیا می دانید «نماز جماعت» مانند چه چیزی است؟

پس خوب گوش کنید. تا یک مثال برای شما بگوییم.

یک «چراغ فانوس» در اتاق هر مقدار هم نور داشته باشد، اگر خاموش شود

فضای اتاق تاریک می گردد؛ ولی اگر در همان مکان «چلچراغ» وجود داشته باشد،

در صورتی که یک لامپ آن بسوزد، نمود خاصی نخواهد داشت. «نماز» نیز اگر به

نهایی و فرادا خوانده شود، ممکن است در اثر حواسپرتی یا... مردود شود؛ ولی در

صورت «جماعت» در پرتو عنایت خداوند به «جمع»، قبول درگاه الهی خواهد گردید.

نماز جماعت موجب وحدت و انسجام مسلمانان می‌شود و آنها را از تفرقه و پراکندگی حفظ می‌کند. خداوند متعال در کتاب آسمانی، قرآن، این گونه به بُعد اجتماعی نماز فرمان می‌دهد: **وَاقِمُوا الصَّلَاةُ** ؛ و نماز را برابر پا دارید ؛ **وَاتُو الْزَكْوَةَ** ؛ و زکات را بدھید. ؛ **وَارْكِعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ**^۱ ؛ و بارکو عکنندگان رکوع کنید.

نماز **جماعت**، تجلی وحدت مسلمانان و تشکل آنان در هر روز است. اگر به واقع همه مسلمانان روزی پنج بار در ساعت‌های معین و در صفحه‌های فشرده و منظم به سوی یک جهت **کعبه** را کنند و با یک زبان **عربی** به عبادت خداوند پردازنند، عالی ترین نشانه **وحدت** خود را آشکار می‌سازند و هرگونه توطئه دشمن در برابر چنین صفوف و وحدتی، خنثی خواهد شد.

حالا با دقیق به سؤال‌های زیر جواب دهید:

۱. کدام نماز جماعتی است که ثواب هر رکعت آن، برابر با ۱۵۰ نماز است؟

نماز دو نفره

۱. مربی این سه جمله را در کارب قرار دهد و کارت‌ها را از قبل تهیه نماید.

۲. کدام نماز جماعی است که ثواب هر رکعت آن، برابر با ششصد نماز است؟

سه نفره

۳. کدام نماز جماعی است که ثواب هر رکعت آن، بی نهایت است به گونه‌ای که اگر تمام آسمانها، کاغذ و دریاهای، مرکب و درخت‌ها، قلم و جن و انس و ملائکه، نویسنده نماز بیش از ده نفر شوند، نمی‌توانند ثواب یک رکعت آن را بنویسند؟

راستی چرا برای نماز جماعت این همه پاداش در نظر گرفته شده است؛

این که گفته‌اند اگر نماز را به جماعت بخوانید این مقدار ثوابش زیاد می‌شود؛ برای این است که شما را به یکدیگر مهربان‌تر و در برآورده ساختن نیازمندی یکدیگر کوشاتر می‌کند؛ یعنی نماز را به جماعت خواندن، پوسته‌ای است که مغزی در آن نهفته است. مغز آن، عواطف اجتماعی و علاقه‌مند بودن به سرنوشت دیگران است.^۱

حالا شعر زیبای «نماز جماعت» را برایتان می‌خوانم:

وقتی اذان مغرب	پیغمبر در میاپان
رد در دلم شکوفه	غلبوتهای ایمان

ار حوصل توى مسجد	رقتم وضو گرقتم
ار رنگ و پوی مسجد	شد سینه‌ام پر ار گل

۱. تمثیلات و تشیبهات در آثار استاد شهید مطهری؛ ص ۴۰۸.

در چشم خود نشاندم	باغی ن سبزه و گل
رقطم نماز خواندم	من در صفت جماعت

دیدم که مثل یاسم	وقتی په ځانه رقطم
هم دست و هم لباسم	پوی ګلاب می داد

جعفر ابراهیمی (شاهد)

- اکنون به داستان «نماز جماعت ظهر عاشورا» گوش دهید:
 خورشید به سقف آسمان چسبیده بود و گرمای صحرای کربلا بیداد می‌کرد.
 زمین شنه، در آرزوی آب له می‌زد و صدای چکاچک شمشیرها به گوش
 می‌رسید.

در همین حال «ابو ثمameه صیداوی» به حضرت ﷺ عرض کرد: جانم فدای شما!
 این مردم به شما نزدیک شده‌اند و لحظاتی بعد به شهادت می‌رسید. به خدا سوگند
 تا من زنده‌ام، از شما حمایت می‌کنم. اکنون وقت نماز است و دوست دارم هنگام
 ملاقات خداوند، نماز ظهر را خوانده باشم. حضرت «سید الشهداء» ﷺ سر به آسمان
 بلند کرد و فرمود: «خداوند تو را از نمازگزاران قرار دهد. ما را به یاد نماز
 انداختی؛ آری اکنون اول وقت نماز است.»

آن گاه امام با یاران باوفایش به نماز جماعت ایستادند و دو تن از یاران دلور حضرت ﷺ، در مقابل نمازگزاران قرار گرفتند تا از آنان محافظت کنند. ظهر عاشورا، تیرها به سوی اقامه کنندگان نماز عشق به پرواز در آمد و بعد از اتمام نماز «سعید بن عبدالله»، یکی از محافظان، به شهادت رسید.

چرا نماز را به جماعت بخوانیم؟

برای رسیدن به پاسخ این سؤال، شما باید به سؤالات ما پاسخ دهید تا حروف جواب‌ها در خانه‌های جدول قرار دهیم؛ سپس با رمز (۶) پیام جدول را به دست آورید؛ البته به این صورت که حرف خانه اول را نوشته، سپس شش خانه شش خانه می‌شمارید و حروف را کنار هم قرار داده تا پیام به دست آید. یادتان باشد که خانه (۱۸) را نشمارید.

و اما سؤالات:

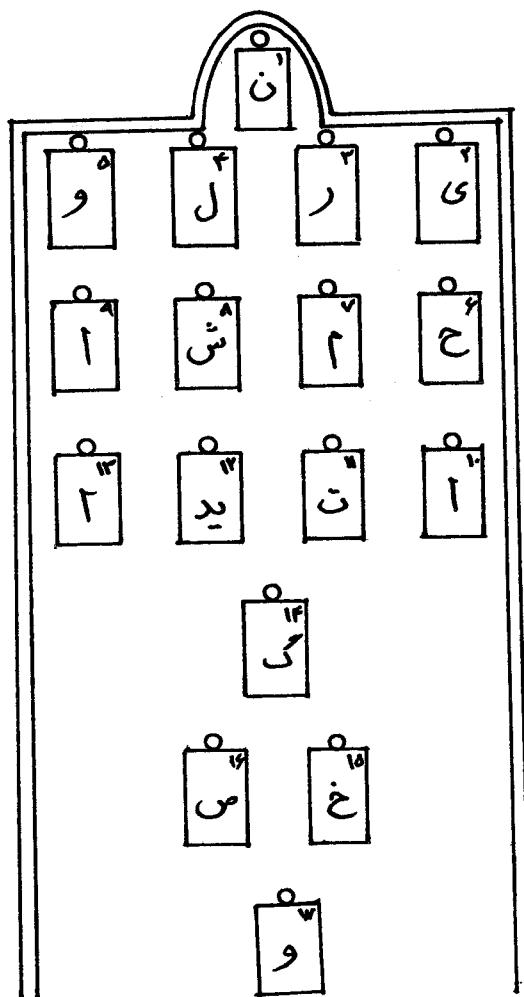
- ←
١. همسر حضرت آدم؟
 ٢. دست در زبان عربی؟
 ٣. نام قدیمی دمشق، و شبها می‌خورند؟
 ٤. حیوانی که در قدیم با آن زمین‌ها را شخم می‌زدند؟
 ٥. رود معروف مصر که حضرت موسی آن را شکافت؟
- حوا (۱۰، ۱۷، ۶)
- يد (۱۲)
- شام (۷، ۱۳، ۸)
- گاو (۵، ۹، ۱۴)
- نيل (۴، ۲، ۱)

ص(۱۶)

۶. نام سوره‌ای یک حرفی و بدون نقطه؛

رخت (۱۱، ۱۵، ۳)

۷. نام دیگر لباس؛

حالا پیام جدول را به دست آورید:

پیام جدول چیست؟

بله! درست است: «نمايشگر اخلاص و توحید». ^۱

توجه! توجه!

جاهای خالی را پر کنید. ^۲

«هم در صفوف نماز جماعت و هم در این جملات» ^۳

این جملات را من در تابلو می نویسم و شما با کارت مناسب جاهای خالی را پُر کنید.

ذکرهاي نماز

۱..... را می تواند جلوتر از امام جماعت بگويد؟

تکبیرة الاحرام

۲..... را نمی تواند جلوتر از امام جماعت بگويد؟

حمد و سوره

۳..... اصلاً نباید بگويد؟

حالا به داستانی در مورد نماز جماعت امام خمینی (ره) توجه کنید:

ظهر روزی که حاج آقا مصطفی به شهادت رسیده بود، منزل امام خمینی (ره) پر

۱. برگرفته از حدیثی از امام رضا علیه السلام به نقل از «عيون اخبار الرضا»، ج ۲، ص ۱۰۹.

۲. مریبی با استفاده از کارت‌ها یکی از دانش آموزان را انتخاب کند و از او بخواهد تا جاهای خالی را با کارت مناسب پُر کند.

۳. مریبی با استفاده از سه کارت مریبوط از دانش آموزی بخواهد تا آنها را در جای خالی مناسب بگذارد.

بود از کسانی که برای تسلیت به محضر ایشان می‌آمدند. وقتی همه رفتند، تا اذان ظهر شد، امام برخاسته، وضو گرفتند؛ بعد هم گفتند: «من می‌روم به مسجد». آقای فرقانی گفت: «ای وای! آقا امروز هم برنامه همیشگی نماز جماعت خود را ترک نمی‌کند». امام به یکی از نزدیکانش گفت: «برو به مسجد و خبر بده.» وقتی مردم فهمیدند که امام به مسجد می‌آیند، جمعیت از هر طرف به مسجد ریختند. وقتی با امام به مسجد رسیدند، گریه می‌کردند و ضجه می‌زدند. راه را باز کردند و امام داخل مسجد شدند. همه با تعجب به هم می‌گفتند: «یعنی چه؟! خمینی ابدأ گریه نمی‌کند.»^۱

توجه! توجه!

«هم مساجد را پر کنید که سینگر است و هم جملات نماز را»
این جملات را من در تابلو می‌نویسم و شما با کارت مناسب جاهای خالی را پر کنید:

جمعه	۱. نمازی است که باید به جماعت خوانده شود؟
نماز:
یومیه	۲. نمازی است که می‌توان آن را به جماعت خواند؟	
مستحب	۳. نمازی است که نمی‌توان آن را به جماعت خواند؟	

۱. قصه‌های نماز، ص ۱۰۸

اکنون به خاطره زیبای رزمندۀ شهیدی در مورد نماز جماعت گوش دهید:

در سال ۱۳۶۳ در پادگان ابوذر بودیم. «علی حیدری» یکی از بچه هایی بود که کارهای خطاطی پادگان را انجام می‌داد. در مراسم دعای توسل، ایشان امام حسین علیه السلام را دیده بود که وارد مجلس شده، ایشان از امام حسین علیه السلام قول شهادت، تاریخ، روز و حتی عملیاتی را که در آن به شهادت می‌رسند، می‌گیرند. ایشان می‌دانست که در عملیات بدر و در چه روزی به درجه شهادت نایل می‌شود. در همان عملیات بدر هم بود که بر اثر بمباران شیمیایی دشمن به شهادت رسید.

این برادر که چنین سعادت بزرگی داشت، به «نماز جماعت» خیلی اهمیت می‌داد. در جزیره مجنون که بودیم، یک روز دیدم مریض شده است. بعد از شهادت ایشان بود که فهمیدیم علت تب و مریضی اش چه بوده. قضیه از این قرار بود که روز قبلش، موقع نماز جماعت، مسئولش به او گفته بود: «یک پلاکارد ضروری و فوری هست که باید نوشته شود.» و آن روز نتوانسته بود در نماز جماعت شرکت کند.^۱

۱. پیشانی سوخته؛ ص ۲۲

نام درس

حریم و مرز

موضوع

احکام

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با انواع نگاه و موارد جایز و حرام آن آشنا
می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. نگاه جایز و مستحب؛

۲. نگاه مکروه؛

۳. نگاه حرام؛

۴. اثرهای نگاه ناروا؛

۵. طریقه خودداری از گناه.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود که در پایان این درس بتوانند نگاه خود
را کنترل کنند و از موارد نگاه ناروا خودداری نایند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، داستان، تصویر، بای با کارت و

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

حريم و هرژ

بسم الله الرحمن الرحيم

به نام مُحَمَّدی که چنان آفرید سخن گفتن اند رُبَانْ آفرید
عزیزان سلام، امیدوارم که حالتان خوب باشد و آماده و سرحال برای اجرای
برنامه باشید.

به این حکایت توجه کنید تا به موضوع برنامه پی ببرید:

روزی جوانی که ادعای پهلوانی می‌کرد، در خیابان مشغول قدم زدن و پرسه زدن
بود و قیافه مغروفانه‌ای به خود گرفته بود و دائم به این طرف و آن طرف نگاه می‌کرد
و گاه کنار خیابان می‌ایستاد و می‌نشست.^۱ مرد بزرگ و اندیشمندی که در حال
گذشتن از آنجا بود، چون آن منظره را دید، نزدیک رفت و بعد از سلام و احوالپرسی
مؤدبانه نگاهی به سرتاپی او کرد و گفت: با این بدن و عضلات، باید ادعای
پهلوانی هم داشته باشی؟

آن جوان مغروفانه گفت: پس چی خیال کردی، با کم کسی طرف نیستی؟ یکی از
ورزشکاران آینده و سرشناس من خواهم بود.

مرد گفت: راستی با این تعریف‌ها چند کیلو می‌توانی برداری؟ گفت: خیلی؛ البته
فرق می‌کند، یک ضرب باشد یا دو ضرب و... می‌خواست پر حرفی کند که مرد

۱. اگر دانش آموزان پسرنده مربی می‌توانند نمایشی مانند پهلوانان با دست‌های باز اجرا کند.

گفت: ولی من فکر می‌کنم آن قدرها هم خبری نباشد. گفت: چطور؟ مرد گفت:
 پهلوان ترین پهلوانان کسی است که بتواند هر وزنه بزرگ و کوچکی را در اختیار
 بگیرد و کنترل کند؛ حتی اگر یک گرمی یا چند گرمی باشد؟ آن نوجوان ناگاه خنده
 بلندی سر داد و گفت: مگر نگهداری یک شیء چند گرمی هم کاری دارد؟ مرد
 گفت: بله، این همان چیزی است که همین الان که تو را دیدم، نتوانسته بودی آن را
 در اختیار بگیری و ضربه فنی شیطان شده بودی. گفت: من؟ مرد گفت: بله، آیا تو
 می‌توانی حداقل یک ساعت اختیار پلک چشمت را داشته باشی؟!

حالا چه کسی می‌تواند بگوید که موضوع برنامه ما چیست؟... برای راهنمایی به

تصویر نگاه کنید!^۱

بله دوستان، برنامه در مورد یکی از نعمت‌های خوب خداوند است؛ یعنی
 دیدن.

عضوی که با آن می‌بینیم چیست؟

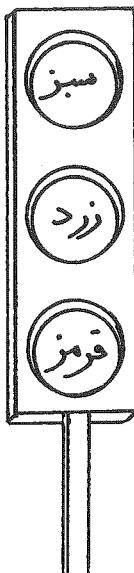
از نعمت‌های خداوند باید درست استفاده کرد، و خدای ناکرده نباید نادرست

۱. مربی محترم از قبل کارتی تهیه کرده و شکل فرق را روی آن بکشد و به دانشآموزان نشان دهد.

استفاده نمود. اگر درست استفاده کنیم، هم خودمان سود می‌بریم و هم نوعی شکر نعمت است؛ اما اگر استفاده نادرست ببریم، هم به خود ضرر زده‌ایم و هم ناشکری کرده‌ایم؛ پس راه درست استفاده از نعمت دیدن را بیاموزیم و با استفاده درست از آن شکر آن را به جا آوریم.

حالا چه کسی می‌تواند به این سؤال پاسخ دهد:

در چراغ راهنمایی چند رنگ داریم؟ سبز، زرد و قرمز حالا دقیق کنید!

دوستان! چراغ سبیل؛ یعنی نگاه کردن جایز و مباح.

آیا می‌توانید برای این مورد چند مثال بزنید؟

۱. مریم محترم بر روی کارت، تصویر چراغ سبز را نقاشی می‌کند و به دانش آموزان نشان می‌دهد.

بله درست است من هم چند مثال می‌گوییم:

دیدن (منظره‌های طبیعی)^۱

و یا دیدن (فیلم‌های آموزنده)

بچه‌ها! بعضی وقت‌ها خداوند به نگاه کردن ما پاداش هم می‌دهد و نگاه کردن، مستحب می‌شود. برای اینکه بدانیم خدا به کدام نگاه ما پاداش می‌دهد به مسابقه بعدی ما توجه کنید:

ما چهار کارت داریم که در یک روی آن، از شماره ۱-۴ و در طرف دیگر، حروف پراکنده کلماتی نوشته شده. من دو نفر از شما را انتخاب می‌کنم؛ سپس نفر اول یک شماره و بعد نفر دوم یک شماره؛ سپس برای بار دوم نفر اول و نفر دوم هم آخرین کارت را برمی‌دارد. هر کدام که موفق شدند کلمات را زودتر و صحیح بسازند، برنده

۱. مربی یک کارت پستال از منظره‌ای طبیعی و یک کارت با تصویر یک حلقه فیلم به دانش‌آموزان نشان می‌دهد.

مسابقه ما است. حالا دو نفر را انتخاب می‌کنم.

بله، همان طوری که دوستانتان کلمات را درست کردند.
 «خداآوند به کسی که به کعبه و چهره پدر و مادر و قرآن نگاه کند پاداش
 می‌دهد».

مردی می‌گوید: روزی ابوذر را دیدم در دوره حکومت خلفاً که در گوشه‌ای از
 مسجد الحرام در ایام حج نشسته و به طور خیلی دقیق به امیر المؤمنین علی طیلله نگاه
 می‌کند. با تعجب نزد او رفتم و گفتم چرا این قدر دقیق به علی طیلله نگاه می‌کنی، مگر
 فایده‌ای دارد؟ ابوذر گفت: از پیامبر ﷺ شنیدم که می‌فرمود: «این نگاه‌ها عبادت
 است». نگاه به علی طیلله و - در این زمان نگاه به سادات و یا چهره علمای دین - نگاه
 به چهره پدر و مادر از روی مهربانی، نگاه به قرآن و نگاه به کعبه.^۱

از این دو دوستمان تشکر می‌کنم و به آنها هدیه‌ای ناقابل تقدیم می‌کنم.

شما هم با صلواتی آنها را بدرقه کنید تا سرجایشان بنشینند.

علامت بعدی که باید به آن دقت شود، این علامت است:

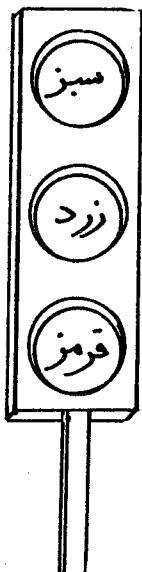
دوستان! چرا غریب علامت چیست؟

۱. شیخ طوسی؛ امالی؛ ج ۲، ص ۲۷۰.

بله، درست است. علامت احتیاط است؛ یعنی باید مراقب چشم‌ها باشیم. برای این نوع یک مثال بزنید!... بله درست است؛ مثل پرسه زدن در خیابان و جاهای شلوغ و با بی توجهی به همه چیز و همه کس نگاه کردن؛ حتی اگر بدون قصد باشد. دوستان من! این طور نگاه کردن باعث می‌شود که کم کم به گناه دچار شویم.

اماکارت و علامت بعد:

علامتی که باید خیلی، خیلی دقّت شود. این علامت است:

دوستان! چراغ قرمز

دوستان من! در برخی موارد چراغ برای نگاه کردن قرمز است.

این چراغ علامت چیست؟

بله! یعنی به هیچ وجه نباید نگاه کرد و باید خیلی مراقب بود.

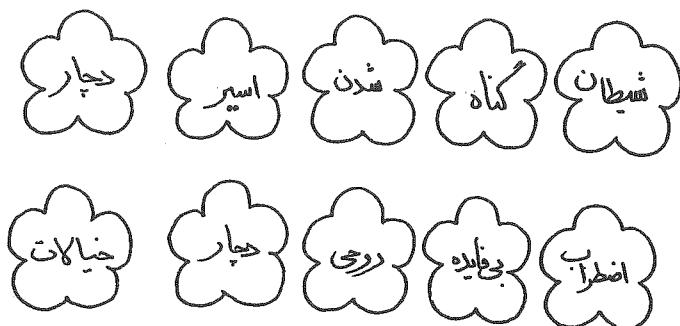
به کارت نگاه کنیدا! این چیست؟...^۱

^۱. مری محترم کارت و تصویر را تهیه کند یا یک تیر چوبی تهیه کند و با خود به کلاس ببرد.

بله، تیر است. بچه‌ها! شما باید خیلی مراقب تیرهای دشمنان؛ مخصوصاً شیطان باشید؛ چون یکی از تیرهای شیطان، نگاه به نام حرام و نگاه‌های حرام است. نگاه‌های حرام بر روح و قلب ما تأثیرات بدی می‌گذارد. برای اینکه با این تأثیرات آشنا شوید، به برنامه بعد توجه کنید!

ما یک مسابقه اجرا می‌کنیم که در آن دو گروه شرکت می‌کنند و هر گروه از دو نفر تشکیل شده است. در اینجا دو سری کارت داریم که روی هر کارت کلمه‌ای نوشته شده است؛ هر سری شامل پنج کارت است. ما کارت‌ها را جلوی دو گروه قرار می‌دهیم و با اشاره من و تشویق شما، آنها باید با کلمات یک جمله بسازند که دارای مفهوم باشد. هر کدام که زودتر و صحیح‌تر این کار را انجام بدهد، برنده مسابقه ما است.^۱

حالا انتخاب دو گروه:

۱. مریبی محترم ده کارت به اشکال فوق تهیه کرده و با خط خوش کلمات را بر روی آن بنویسید.

احسنت! گروه... زودتر توانست جمله را درست کند.^۱ همانطوری که در جمله‌ها آمده، «نگاه به نامحرم و نگاه‌های حرام، انسان را دچار گناه می‌کند و انسان، بندۀ شیطان می‌شود و همیشه دچار خیالبافی و دلشوره است».

دستان من! نگاه حرام فقط نگاه کردن به نامحرم نیست، بلکه نگاه کردن به عکس نامحرم یا فیلم‌های مبتذل هم از نگاه‌های حرام است و چراغ برای دیدن آنها قرمز است.

بچه‌ها! ما باید در برابر تیر شیطان، برای خود سپری تهیه کنیم.

آیامی دانید آن سپر چیست؟...

روزی پیامبر همراه عده‌ای از اصحاب در بقیع مشغول صحبت بود، زنی سوار الاغ در حال گذر بود ناگاه پای جلویی الاغ در چاله‌ای رفت و همراه سوار خود نقش بر زمین شد. پیامبر که ناگاه چشمش به این منظره افتاد، زود سر مبارکش را پایین انداخت و رو برگردانید - و پلک‌ها را هم بست - تا چشمانشان به این منظره نیفتند و اسیر شیطان نشوند.^۲

در پایان همه با هم بگوییم:

«اعوذ بک يا رب من همزات الشياطين»^۳

۱. جمله اول: دچار گناه و اسیر شیطان شدن

جمله دوم: دچار اضطراب روحی و خیالات بی فایده شدن

۲. تنبیه الخواطر، ص ۳۲۳

۳. محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، بیروت، ج ۱، ص ۸۶، ۱۷۰، روایت باب ۴۳-۴۴

اخلاق

نام درس

همنشینی با نیکان

موضوع

اخلاق

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با اثرات همنشینی آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. تأثیر همنشینی با دیگران؛

۲. با چه کسانی همنشین شویم؛

۳. ضررهای دوستان و همنشینان بد.

هدف رفتاری (خروجی)

انتظار می رود در پایان درس دانش آموزان بتوانند با پی بردن به ارزش همنشینی با نیکان، از این به بعد با انسان های عالم و دوستان خوب ارتباط برقرار کنند و با آنان مشورت نمایند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی؛ ۲. فعال: شعر، مسابقه، پرسش و پاسخ و

رسانه های آموزشی

تخته و کارت.

همنشینی با نیکان

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان عزیز! سلام، امیدوارم خوب و خوش و سرحال باشید. صحبت را با دو

سؤال شروع می‌کنم:

اگر به مغازه عطر فروشی وارد شوید و صاحب آن در حال عطر افشاری باشد، چه

احساسی به شما دست می‌دهد؟

یا از اینکه به کارخانه گلاب‌گیری بروید در حالی که عطر آن به اطراف پخش

می‌شود، چه احساسی دارید؟

بله، درست است. احساس شادمانی می‌کنید و از بوی خوب و دلنشین عطرها و

گلاب لذت می‌برید.

حال اگر از مغازه و یا آن کارخانه خارج شوید و چندقدم آن طرف‌تر یکی

از دوستانتان را ببینید، بعد از سلام و احوالپرسی او از چه موضوعی از شما سوال می‌کند؟

بله، آفرین بر تیزهوشی شما! همان طور که گفتید پس از اظهار خوشحالی

می‌گوید:

این بوی خوب و دلنشین از چیست؟

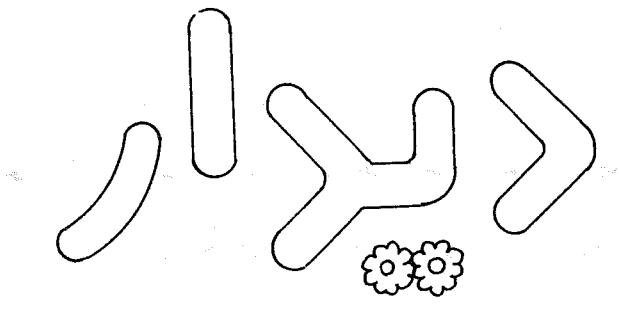
شما نیز برای او از جایی که بودید، تعریف خواهید کرد.

به نظر شما این اثر چیست؟...

بله، اثر همشنیق است.

چنان که جناب سعدی شیرازی می فرماید:

گلی خوشبوی در حمام روژی رسید از دست محظوی به دستم
پدو گفتم که مشکی یا عبیدی که از بوی دلایل تومستم
بگفتا من گلی نچیز پودم و لیکن مدتی باگل نشستم
کمال همنشین در من اثر کرد و گرنه من همان حاکم که هستم^۱
خوب، حالا بفرماید این همنشینی در اثر چه چیزی به دست می آید؟ بر اثر^۲...
به این طرح که می کشم توجه کنید تا پاسخ صحیح را به دست آوریم.

آفرین! دیدار.

اما کدام دیدار؟

دیداری که برای ما مفید باشد و در پی آن همنشینی، اثر خوبی بر ما بگذارد.

اما با چه کسانی دیدار کنیم؟

۱. بوستان (نسخه محمد علی فروغی); چاپ سوره، بهار ۱۳۷۶، ص ۲۳.

۲. مرتبی گرامی کلمه «دیدار» را به صورت بزرگ و زیبا، روی تخته بنویسد تا در آینده از آن به عنوان جدول استفاده کنند.

خوب دقت کنید! در این کارت‌ها حروفی به صورت در هم ریخته شده نوشته

شده که اگر در کنار هم قرار دهیم، به جواب سؤال پی خواهیم برد^۱

نی اک ن وس د ت ب خ ق ف ی ر دن اش د م ن

یکی از موارد، هم نشینی با دانشمندان بود؛ البته - همان طور که می‌دانید - از

بهترین دانشمندان روی زمین، کسانی هستند که با عمل به فرمان‌های الهی، در راه

خداوند قدم گذاشته‌اند و نه تنها خود این چنین هستند، بلکه دیگران را نیز به

کارهای نیک دعوت می‌کنند.

حال برای اینکه به ارزش همنشینی با دانشمندان پی ببریم، به این سؤالات

پاسخ دهید و حروف جواب‌ها را بر اساس عده‌های داده شده در خانه‌های مورد

نظر قرار دهید و رمز (۳) پیام جدول را به دست آورید.^۲

←
۱. منبع اصلی فلزات و چیزهای با ارزش؟

۲. مجسمه‌ای از سنگ یا چوب که آن را می‌پرستیدند؟

۳. دانشمند؟

۴. مرکز ایران؟

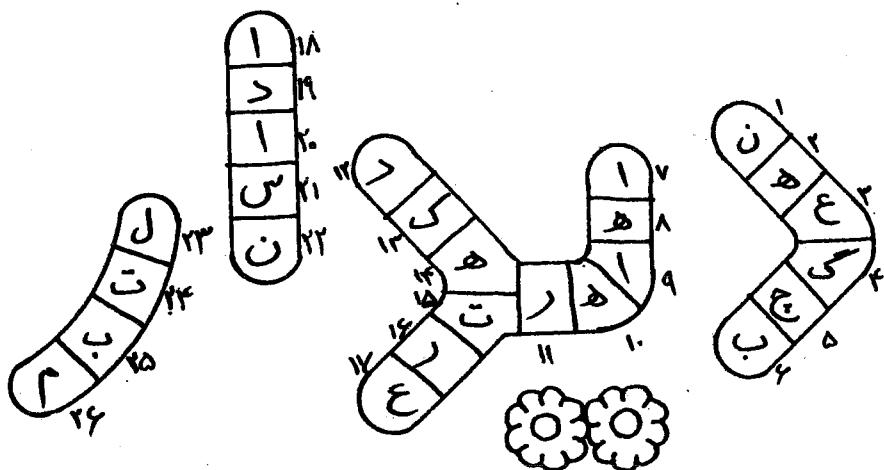
۵. در گذشته پوشش اصلی بامها بود؟

۳. مری از قبل این حروف را در کارت‌های مزین شده آماده می‌کند.

۲. مری برای به دست آوردن پیام، ابتدا حرف اول جدول را بنویسد و سپس با رمز (۳) پیام را به دست

آورد. در ضمن مری عزیز جدول را در همان کلمه «دیدار» که پیش از این روی تخته نوشته بود، درست کرد.

۶. وسیله درو در گذشته؟
 داس (۲۱، ۱۸، ۱۲)
۷. کودک، طفل، فرزند؟
 بچه (۱۰، ۵، ۲۵)
۸. مخفف راه؟
 ره (۸، ۱۶)

چه کسی می‌تواند با رمز داده شده پیام جدول را بگوید؟

بله! پیام جدول این است: «نگاه کردن به چهره عالم عبادت است».

یکی دیگر از موارد همنشینی، همنشینی با فقرا بود.

چنان که رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «جالس الفقراء تزدد شکرًا؛ با فقیران

همنشینی کن تا به شکرگزاریت بیفزاید.^۱

و اینک چند بار این حدیث را تکرار کنید.^۲

گروه دوم: تزدد شکرا

گروه اول: جالس الفقرا

یک مورد دیگر از موارد همنشینی، همنشین با دوست خوب است. چراکه در غیر این صورت انسان دچار مشکلات بزرگی خواهد شد؛ همچنان که شاعری بزرگوار فرموده است:

ت توائی می گریند از یار بد

مار بد تنها تو را بد چان زند

بله، دوست بد نه تنها جان آدمی را به خطر می اندازد، بلکه حتی ایمان را هم از انسان می گیرد؛ به خلاف دوست خوب؛ چنانکه نقل شد: مسلم مجاشعی جوانی بود از اهل مدائی، که در زمانی که حذیفه فرماندار شهر بود با او دوست شد و پس از مدتها مسلمان شد و به وسیله حذیفه از دوستان فدایی امیر مؤمنان گردید.

در جنگ جمل امیر مؤمنان برای اتمام حجت با مردم بصره و لشکر عایشه، قرآنی به دست گرفت و فرمود: «کیست این قرآن را ببرد و بر این مردم عرضه کند و آن‌ها را به حکم آن بخواند.»

۱. احسان بخش، صادق؛ «آثار الصادقین»، چاپ جاوید، ۱۳۷۶، ج ۲، ص ۲۷۴.

۲. مریم گرامی می‌تواند توضیحاتی را در مورد علت شکرگزاری از دانش‌آموزان بپرسد و خود نیز آنها را تکمیل کند.

مسلم جوان که توسط دوستش تازه مسلمان شده بود، قرآن را از امام گرفت و به سوی میدان جنگ رفت. امام در این هنگام فرمود: «همانا این جوان از کسانی است که خداوند دل او را هدایت و از ایمان پرکرده است.»

و مسلم به جلو رفت و سپاه عایشه و مردم بصره را به حکم قرآن دعوت کرد و در زندگی دنیا و آخرت سعادتمند گردید و این نبود؛ جز همنشینی با دوست خوبی همچون حذیفه که او را به اسلام دعوت نمود.^۱

امید است که ما و شما دوستان و همنشینان خوبی انتخاب کنیم تا راه بهتر زیستن و راه سعادت و خوشبختی را بیابیم.

۱. صداقت، علی اکبر؛ «یکصد موضوع، ۵۰۰ داستان»؛ چاپ مهدیه، قم، ۱۳۷۹، ص ۴۸۴.

نام درس

گرمای محبت

موضوع

اخلاق

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با برخی از شیوه های برخورد با دیگران آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. راه اثربخشی محبت و اخلاق نیک؛

۲. بخشی از شیوه های رفتاری معصومان علیهم السلام با دیگران؛

۳. تعریف حسن خلق؛

۴. اثرات حسن خلق.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانش آموزان انتظار می رود در پایان درس، با الگو قرار دادن زندگی پیامبر ﷺ با دیگران با حسن خلق رفتار کنند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، خط فانتزی، همخوانی و...

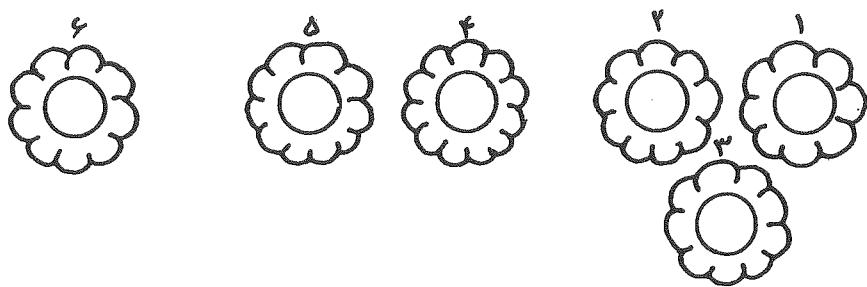
رسانه های آموزشی

تخمه و کارت.

گرمای محبت

با یاد و نام یگتا معبد هستی بخش

دوستان عزیزا! سلام، حالتان خوب است؟ صحبت را با راز گلها شروع می‌کنیم.^۱

ولی در این گل‌ها چه رازی نهفته است؟

برای اینکه به آن پی ببرید به یک مقدمه نیاز است و آن اینکه:

۱. این گل‌ها به عنوان نقطه‌های کلمه «پیامبر» است که در راز دایره‌ها خواهد آمد.

اگر در دامنه کوهی بسیار سرد و یخ زده واقع شوید، به نظر شما آنچه که بتواند تمام آن یخها را آب کند، چه چیزی می‌تواند باشد؟

اگر بخواهید تکه آهن محکمی را نرم کنید تا او را به شکل‌های دلخواه در آورید، بهترین راه ممکن چیست؟

بله! درست است. در صورت اول با اگر مای آفتاب می‌توانیم یخها را آب کنیم و در صورت دوم با آتش گدازنده این کار را انجام می‌دهیم.

حال اگر با یک انسان کینه جو و بد اخلاق برخورد کنیم که دلی همچون آهن دارد بسیار سرد با دیگران برخورد می‌کند، چگونه می‌توانیم او را از این اخلاق رشت بازداریم و دل سخت او را نرم و اخلاق سرد او را گرم کنیم؟

برای پی بردن به جواب، بهتر است به این داستان توجه کنید:

در یکی از روزها امام حسن مجتبی علیه السلام از بازار مدینه - در حالی که سوار مرکبی بودند - می‌گذشتند. در همان لحظه غریبه‌ای جلوی مرکب امام را می‌گیرد و شروع می‌کند به ناسزاگوبی و فحش به امام علیه السلام؛ ولی امام سکوت می‌کند تا حرف‌های زشت آن غریبه به پایان می‌رسد؛ سپس امام از مرکب پایین می‌آید و پس از سلام و احوالپرسی بسیار گرم با غریبه، رو به او می‌کند و می‌گوید:

مرد غریب! گویا مرا باکسی دیگر اشتباه گرفته‌ای و ظاهراً از شهری دیگر به اینجا وارد شده‌ای. اگر گرسنه‌ای، بگو سیرت کنم و اگر تشنه‌ای، بگو سیرابت کنم و اگر نیاز به کمک داری، بگو تا کمکت کنم و اگر نیاز به جا و مکان داری، بگو تا جایت دهم.

مرد غریبه که سخنان گرمابخش و پرمحبت امام را شنید، از اینکه این گونه رفتار
زشتی از خود نشان داده بود خجالت کشیده؛ همچون یخی که در مقابل گرما آب
می‌شود، خود را به دست و پای امام انداخت و از او عذرخواهی نمود و گفت: اگر تا
چند لحظه قبل شما منفورترین فرد نزد من بودید؛ ولی حالا بهترین فرد و
نزدیک‌ترین فرد به من، شما هستید و من متوجه شدم که در مورد شما اشتباه
کرده‌ام.^۱

به نظر شما نام این رفتار امام طیللا چیست؟

این همان رازی است که در این گل‌ها نهفته است و نیازمند جواب دادن به چند
سوال است تا من پاسخ صحیح آنها را داخل گلها قرار دهم:

حرارت

۱. گرمای آتش را گویند؟

ستم

۲. همراه ظلم است؟

نار

۳. آتش در عربی؟

خدا

۴. آفریننده همه هستی؟

لاله

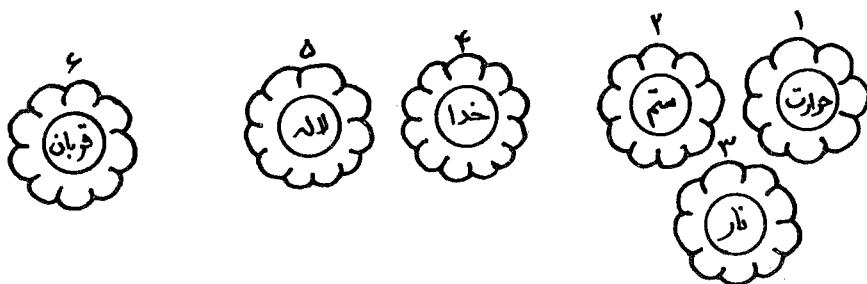
۵. گل منسوب به شهد؟

قریان

۶. نام یکی از عیدها که در آن گوسفند و گاو ذبح می‌کنند؟

۱. قمی، شیخ عباس؛ منتهی الامال، ج ۲، ج ۱، بهار ۶۴، زندگانی امام حسن مجتبی؛ ص ۲۶۰.

اینک با متصل کردن حروف اول کلمات، نام رفتار امام علیه السلام را که باعث توبه مرد غریب شد به دست می‌آوریم.

حسن خلق

بله، به آن رفتار امام می‌گویند:

حسن خلق یعنی چه؟

حسن خلق، یعنی اینکه^۱:

هنگام دیدار با دیگران رنم و مهربان باشیم؛

در گفتار با دیگران کنی و صحبت کنیم؛

هیچ می‌دانید اگر چنین باشیم چه می‌شویم؟

برای پی بردن به جواب، خوب است به چند سؤال جواب دهید تا جواب‌ها را

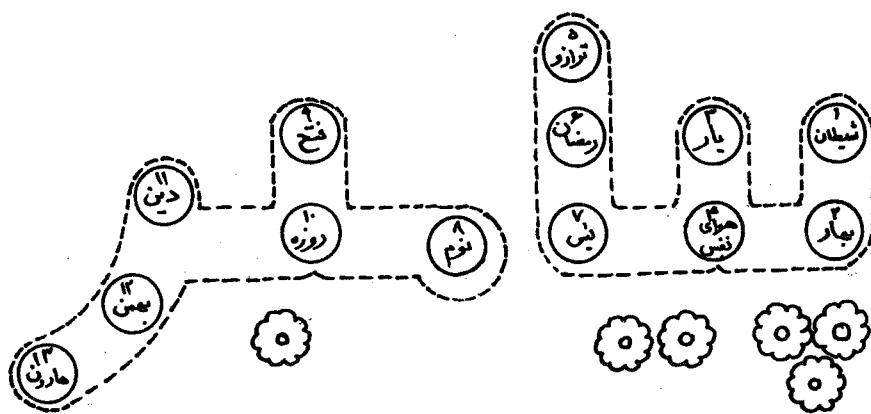
در دایره‌ها قرار دهم و به راز آنها و جواب سؤال پی ببرید:

۱. مربی محترم کلمه‌ها را در یک طرف کارت و حروف در هم ریخته را که اولی کلمه «نرم» و دیگری «نیکو» می‌باشد، در طرف دیگر کارت بنویسد و از دانش‌آموzan صحیح کلمه‌ها را بپرسد.

- شیطان ۱. اولین کسی که از دستور خداوند نافرمانی کرد؟
- بهار ۲. فصل زنده شدن دویاره درختان؟
- یار ۳. نام دیگر دوست؟
- هوای نفس ۴. همچون شیطان از او نباید پیروی کرد؟
- ترازو ۵. وسیله‌ای برای وزن کردن؟
- رمضان ۶. ماه مهمانی خدا؟
- یس ۷. سوره‌ای که به قلب قرآن معروف است؟
- نوم ۸. خواب عربی؟
- فتح ۹. یکی از سوره‌های قرآنی به معنای پیروزی؟
- روزه ۱۰. در ماه رمضان واجب می‌شود؟
- دین ۱۱. نام دیگر مذهب؟
- بهمن ۱۲. در آن ماه، انقلاب به پیروزی رسید؟
- هارون ۱۳. برادر حضرت موسی طیلا؟
- حالا اگر حرف اول کلماتی را که نوشته‌ام به دنبال هم بنویسیم چه کلمه‌ای به دست می‌آید؟

بله! پیام جملات به دست می‌آید و آن پیام این است: «شبیه ترین فرد به...»^۱

۱. مریب پیام را روی دایره‌ها بنویسد تا پس از وصل دایره‌ها به هم‌دیگر، جمله شبیه ترین فرد به پیامبر ﷺ از آن به دست آید.

چنان که پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: «اشبها کم بی احسنکم خلقاً؛ شبیه ترین شما به من خوش خو ترین شما است.»

۱. محمدی ری شهری، محمد؛ میرزان الحکمه، جلد ۴، ص ۱۵۲۳.

حال این حديث پیامبر ﷺ را چند بار با هم تکرار کنید.

گروه اول: «اشبهکم بی» گروه دوم: «احسنکم خلقاً»

راستی مگر پیامبر ﷺ رفتارش با دیگران چگونه بوده است؟

به این داستان توجه کنید:

شخصی که نام او ثمامه و از قبیله یمامه بود، شمشیری به دست گرفت و از قبیله خود خارج شد و به طرف مدینه حرکت کرد. وقتی که وارد شهر شد، مردم با دیدن او که شمشیر برهنه به دست گرفته، وحشت کردند. در همان لحظه یکی از یاران پیامبر از آن محل می‌گذشت، وقتی متوجه هراس مردم شد، جلو رفت و از ثمامه پرسید: برای چه کاری به مدینه رسول خدا ﷺ آمده‌ای؟ مرد عرب که گویا در تصمیم خود مصمم بود و از هیچ چیزی هراس نداشت، گفت: آمده‌ام تا محمد ﷺ را به قتل برسانم. یار پیامبر که مردی قوی هیکل بود، پیراهن ثمامه را گرفت و او را بر زمین زد و شمشیر او را گرفت و او را به مسجد برد و به یکی از ستون‌های مسجد بست و پس از آن به سراغ پیامبر اکرم ﷺ رفت و جریان را برای آن حضرت گفت.

پیامبر اسلام ﷺ که می‌توانست به یک اشاره دستور دهد گردن آن مرد عرب را بزنند و قضیه را تمام نماید، از منزلش خارج شد تا مرد عرب را که برای به قتل رساندن او آمده بود، ببیند. وقتی وارد مسجد شد، نگاهی به او کرد که در گوشه‌ای از مسجد اسیر و گرفتار بود؛ در حالی که همه منتظر دستور قتل او بودند. پیامبر رو به

اطرافیان کرد و گفت: آیا به او طعامی داده‌اید؟ اطرافیان تعجب کردند، رو به رسول خدا ﷺ کردند و گفتند: ای رسول خد! او برای قتل شما قدم جلو گذاشته؛ ولی شما از غذا خوردن او می‌پرسید؟! ولی پیامبر رو به یاران کرد و گفت: بروید از منزل من شیر تازه بیاورید تا این عرب بخورد و دستور داد دست‌های تمامه را بازکنند. پس از آنکه تمامه شیرها را خورد پیامبر رو به او کرد و گفت شهادتین را بگو؛ ولی تمامه خودداری کرد و پیامبر دستور آزادی او را صادر کرد و او سریع از مسجد خارج شد. هنوز چند قدمی نرفته بود که دوباره برگشت و در نزد پیامبر با لحنی نرم و ملایم شهادتین را گفت. به او گفتند: چرا اول شهادتین را نگفتی؟ گفت: اگر آنجا مسلمان می‌شدم، می‌گفتند از ترس جان بوده؛ ولی حالا که آزادم مسلمان شدم.^۱

پس به یقین باید گفت:

دوستی‌ها پایدار

می‌شود با خوی نیک

خوی نیک بی گمان

بهتر است از روی نیک

مجید مرادی رودپشتی

با امید به اینکه رفتار پیامبران و امامان علیهم السلام برای همه ما الگو باشد.

۱. محمدی، سراج الدین؛ حکایت‌های حکمت‌آمیز، چاپ نادر، ۱۳۷۷، ص. ۹.

نام درس

زبان

موضوع

اخلاق

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با بخشی از آثار خوب و بد زبان آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. بخشی از کارهای خوب زبان؛

۲. گناهان زبان.

هدف رفتاری (خروجی)

انتظار می‌رود دانشآموزان در پایان درس با توجه به آثار نیک و بد زبان، در رفتار و کلام خود تغییراتی ایجاد کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: جدول، مسابقه و ...

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

زبان

بسم الله الرحمن الرحيم

نام خدا	بسم الله ^۱
مشکل گشا	بسم الله
امید ما	بسم الله
چه با صفا	بسم الله
اول راه	بسم الله

په نام خداوند گویم کلام سلام و صد سلام و صد سلام
بچه‌ها سلام، حالتان خوب، خوب خوب است؟... الحمد لله، خدا را شکر از اینکه
بزرگ‌ترین نعمت، نعمت سلامت، را به همه ما داده و خوشحالم از اینکه سرحال و
آماده در کلاس شرکت کردید.

آیا با نام پیامبران الهی علیهم السلام آشنا هستید؟

به سؤال هایی که می‌پرسیم پاسخ دهید تا من نام آن‌ها را در تابلو بنویسم:

- نام پیامبری را بگویید که حضرت یحیی(ع) فرزند اوست؟
کریما
- نام پیامبری را بگویید که دوازده فرزند داشت؟
یعقوب
- نام پیامبری را بگویید که همراه فرزندش کعبه را بازسازی کرد؟
ابراهیم
- نام پیامبری را بگویید که برادر حضرت موسی (ع) بود؟
هارون

حالکه با اسمی این پیامبران الهی علیهم السلام آشنا شدید، آیا دوست دارید با
یکی از نعمت‌های الهی هم آشنا شوید. نعمتی که خداوند متعال به همه عطا کرده

۱. از بچه‌ها خواسته شود تا کلمه «بسم الله» را با هم و یک‌صدا بگویند.

است ولی پیامبران علیهم السلام بهترین استفاده را از آن کرده‌اند.

چه کسی می‌تواند نام آن نعمت را بگوید؟

یک راهنمایی می‌کنم:

این نعمت الهی یک کلمه ۴ حرفی است که به صورت زیگزاک از میان حرف اول و آخر نام این اسمی به ترتیب به دست می‌آید.^۱

آیا می‌توانید نام این نعمت الهی را بگویید؟

زبان یکی از نعمت‌های بسیار مهم است که خداوند به ما عطا فرمود. این تکه گوشت قرمزرنگ که همانند یک مروارید که داخل صدف قرار دارد، در دهان انسان قرار دارد. زبان اهمیت خاصی برای همه موجودات دارد و نقش بسزایی در حیات آنها ایفا می‌کند و برای ما انسان‌ها نیز دارای اهمیت خاص است. زبان بر خلاف دیگر اعضاء بدن که هر یک وظیفه‌ای خاص دارند، چند وظیفه دیگر و سنگین‌ترین وظیفه را نسبت به دیگر قوای بدن دارد، به طور مثال:

با قوه بینایی «چشم» تنها رنگ‌ها و شکل‌های مختلف را می‌توان دید.

با قوه شنوایی «گوش» صدایها و امواج صوتی را می‌توان شنید.

با قوه لامسه می‌توان نرمی، زبری، تری، خشکی... را احساس کرد.

با قوه شامه «بینی» می‌توان بوهای خوش و مطبوع یا زننده و نامطبوع را تشخیص داد.

^۱. مریم با استفاده از تابلو و اشاره به اسامی پیامبران به کلمه «زبان» می‌رسد.

کدامیک از قوایی که نام بردیم، بیشتر در اختیار ماهستند؟

توجه کنید! منظور این است که در کدام یک از این قوایی که نام بردیم، ما می‌توانیم سریع مانع کارش شویم؟... بله، درست است: چشم و زبان را می‌توانیم در اختیار خودمان داشته باشیم و از دیدن و یا از گفتن خودداری کنیم.

حالا بگویید برای زبان چند وظیفه قرار داده شده است؟

چشیدن، بلعیدن، نظافت دهان و...

مهم‌ترین وظیفه زبان چیست؟

بله، این وظیفه برای زبان مسئولیت سنگینی را ایجاد می‌کند، و به وسیله آن کفر و ایمان افراد مشخص می‌شود.

صحبت کردن

نام آن وظیفه را بگویید؟

بچه‌ها! تا به حال بندر رفتید؟

بندر جایی است که کشتی‌های بزرگ و کوچک در آنجا لنگر می‌اندازند و از مهم ترین کارهایی که انجام می‌شود می‌توان به صادرات و واردات اشاره کرد. یعنی وارد کردن اجنباسی که در کشورهای دیگر ساخته شده‌اند و فرستادن تولیدات داخل به کشورهای دیگر. برای صادرات یک سری قانونی است که باید رعایت شود تا مبادا اجنباس معیوب به کشورهای دیگر برود و سبب شود که اجنباس ایرانی فروخته نشود و باعث ضرر به اقتصاد کشور گردد.

در بدن، مغز انسان همانند بندر است که دارای واردات و صادرات است. ابزاری

که وارد کننده به مغز هستند! چشم، گوش و بینی می‌باشند. تنها صادر کننده آنچه که در مغز می‌گذرد، زبان است.

حالا که این وظیفه سنگین به عهده زبان گذاشته شده چه باید کرد و چه چیزی را باید صادر کرد تا سبب ضرر نشود؟ باید یک قانون برای زبان باشد. لازم است که در همه جا و همیشه اول فکر کنیم که چه بگوییم، سپس حرف بزنیم. چرا که اگر بدون فکر کردن حرفی بزنیم؛ چه بسا به ضرر ما یا گناه باشد.

حالا همان طور که نشسته‌اید، به دو دسته تقسیم شوید:

گروه سمت راست به نام «دقت».

گروه سمت چپ به نام «تفکر».

خواهش می‌کنم از هر گروه چهار نفر جلو بیایند تا یک مسابقه اجرا کنیم. در اینجا نه عدد کارت در دو رنگ داریم پنج عدد آنها به رنگ قرمز و چهار عدد به رنگ سبز می‌باشد.^۱ در ضمن یک کارت هم دست من است. توجه داشته باشید که حروف کارت‌های دارای رنگ سبز، یک کلمه و با حروف کارت‌های دارای رنگ قرمز، یک کلمه درست می‌شود و شما باید آنها را کنار هم قرار بدھید تا جمله مورد نظر درست شود.

حالا برای رسیدن به پیام به این روایت گوش کنید:

۱. با توجه به این ضرب المثل که «زبان سرخ سر سبز می‌دهد بر باد» کارت‌ها در دو رنگ قرمز و سبز باشد. در کارت سبز کلمه «احفظ» و در کارت قرمز «لسانک» قرار دارد.

روزی شخصی خدمت حضرت رسول ﷺ رسید و عرض کرد مرا موضعه فرمایید. حضرت رسول ﷺ همین جمله‌ای را که برای مسابقه قرار داده‌ام، فرمود:

سیز قرمز سیز قرمز مری سیز قرمز سیز قرمز

آیا می‌توانید بگویید حضرت رسول اکرم ﷺ چه فرمودند؟

«احفظ لسانک؛ زیانت را حفظ کن». او بار دوم پرسید و حضرت ﷺ همان جمله را تکرار کردند و بار سوم پرسید، ایشان ﷺ فرمودند: «زیانت را حفظ نما چرا که به خاطر همین زیان است که انسان را با صورت به آتش دوزخ می‌اندازند.»

آیا شما ضرب المثلی را شنیده‌اید که در آن کلمه «زیان» به کار رفته باشد؟

بله، می‌گویند: «زیان سرخ سر سیز می‌دهد بر باد.»

چه باید گفت و چه نباید گفت؟ به این کارت‌ها توجه کنید:^۱

فحش	سلام	غیبت	راست	دروغ
تمسخر	نفرین	صلوات	دعا	

۱. مری ادامه بحث خود را با این کارت‌ها ادامه می‌دهد.

حالا می خواهم داستان مردی را که گرفتار بذیبانی خودش شد، برایتان بگویم.
روزی بازرگانی از اهالی بغداد نزد بهلول آمد و گفت: ای بهلول عاقل! من چه
بخرم تا منفعت زیادی کرده و سود ببرم؟

بهلول گفت: آهن و پنبه بخرا آن تاجر رفت و آهن و پنبه خرید و انبار کرد، در
مدت کوتاهی همه آنها را فروخت و سود فراوانی برد. برای بار دوم نزد بهلول آمد و
گفت: ای بهلول دیوانه! من چه بخرم تا سود کنم؟ بهلول گفت: این بار پیاز و هندوانه
بخرا او هم رفت و تمام سرمایه خود را پیاز و هندوانه خرید و انبار کرد؛ اما
خریداری پیدا نشد و کم کم هندوانه و پیازها خراب شد و او ضرر کرد.

مرد با عصبانیت نزد بهلول آمد و گفت: این چه پیشنهادی بود که کردی و سبب
گرفتاری و ضرر من شدی؟! بهلول گفت: بار اول که آمدی، گفتی «بهلول عاقل مرا
راهنمایی کن.» من نیز طبق عقل، تو را راهنمایی کردم و نتیجه خوبی گرفتی؛ ولی بار
دوم که آمدی، گفتی: ای بهلول دیوانه؟! من هم از روی دیوانگی به تو دستور دادم.

نام درس

امانتداری

موضوع

اخلاق

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با مفهوم و ارزش امانتداری آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. تعریف امانتداری؛

۲. ارزش امانتداری؛

۳. اثر امانتداری؛

۴. برخی از مصادق های امانتداری.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانش آموزان انتظار می رود در پایان درس، امانتدار خوبی باشند و

یک حدیث درباره امانت بیان کنند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: مسابقه، بازی با کارت و

رسانه های آموزشی

تخته و کارت.

امانتداری

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان عزیز سلام، حالتان خوب است؟ امید که همیشه شاد و خندان و سر
حال باشید.

صحبت خود را با اجرای دو صحنه نمایش پانтомیم شروع می‌کنیم. شما خوب
دقت کنید و پس از آن بگویید این دوستان چه کردند.^۱

بله، همان طور که توضیح دادید:

در صحنه اول: یک نفر به نفر دیگر چیزی داد و پس از مدتی آن را تحویل گرفت.

در صحنه دوم: یک نفر به دیگری چیزی را گفت و دوست نداشت افراد دیگر به
آن پی برند؛ اما آن دوست آنچه را شنیده بود، به دیگران گفت.

از دوستان شما تشکر می‌شود. برای پی بردن به موضوع بحث به طرحی که
می‌کشم توجه کنید:

← ۳۰۰ ۳۳ | ۰ |

۱. صحنه اول: مربی از قبل با دانش آموز هماهنگی کند که ابتدادر مقابل دانش آموزان قرار گیرد و یکی از آن
دو امانتی (کتاب، پول یا...) را به دیگری بدهد و به او با زبان اشاره بگویید که پس از برگشتن، از او تحویل خواهد
گرفت؛ سپس محل را ترک کند و پس از لحظه‌ای دوباره برگردد و آن را تحویل بگیرد.

صحنه دوم:

این بار نیز با هماهنگی، دو نفر در برابر دانش آموزان قرار بگیرند و یکی به دیگری رازی بگوید و چنین وانمود
کند که این راز را نباید دیگران بفهمند و خداحافظی کند. پس از آن نفر سومی وارد شود و در همان حال پس از
سلام و احوالپرسی آن دوست راز دوست دیگر را افشا کند.

سؤال می‌کنید مراد از این اعداد چیست؟

بله، صحبت ما در درمود^۱ ... کارهای دوستان شما بود که با نمایش نشان داده شده است. حالا این طرح را کامل می‌کنم تا نام موضوع بحث را بگویید.

امانت

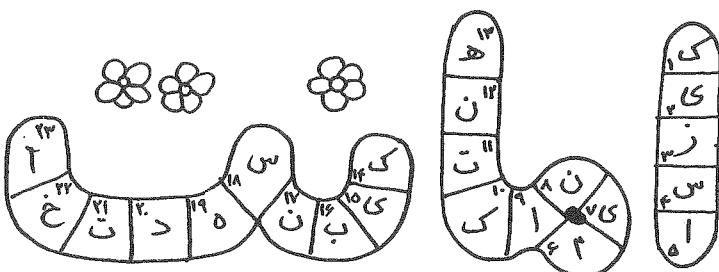
آیا می‌دانید در چه چیزهایی باید امانتدار باشیم؟^۲ بله، گاهی در مال و گاهی غیر آن؛ مثل رازی که دیگران به انسان می‌گویند که چه بسا مهم‌تر و با ارزش‌تر از مال است و گاهی به گونه‌ای است که افشاری آن باعث دعوا و جنجال‌های بزرگ می‌شود.

آیا می‌دانید به کسی که امانتدار خوبی باشد، چه می‌گویند؟
وقتی این صفت را می‌شنوید چه کسی را به یاد می‌آورید؟
چرا؟...

-
۱. مربی با کشیدن خطوط فانتزی به اطراف اعداد کلمه «امانت» را به دست آورد.
 ۲. مربی با تقسیم بندی در مقابل همان کلمه، اقسام امانتداری را بیان کرد. (امانت در اموال و امانت در اقول).

آفرین! پیامبر ﷺ که به محمد امین معروف بود. مردم مدینه قبل از اسلام اموال خود را در تجارت و... به ایشان می‌سپردند. او نیز همه آنها را صحیح و سالم به صاحبیش می‌رساند. این مسئله آن قدر برای رسول خدا ﷺ ارزش داشت که می‌فرمود:.....

برای پی بردن به کلام با ارزش پیامبر ﷺ در مورد امانت با همدیگر این جدول را که در آن حروفی نوشته شده با رمز (۳) حل می‌کنیم تا پیام آن را به دست آوریم...^۱

۱. مرتبی کلمه «امانت» را که به صورت خط فانتزی به دست آورده است، را تبدیل به یک جدول ۲۳- خانه‌ای - نماید. این حدیث ترجمه روایت: «لیس من خان الامانة» است. به طرح کامل در متن درس توجه شود.

پیام جدول: «کسی که به امانت خیانت کند، از ما نیست.» می‌باشد. بر اساس سفارش پیامبر ﷺ، پیروان پیامبر ﷺ همیشه به امانتداری اهمیت زیادی می‌دادند.

در این باره به یک داستان گوش کنید:

یکی از دوستان مرحوم آیت الله شیخ مرتضی انصاری که یکی از علمای بزرگ شیعه بود، در عالم خواب می‌بیند که شیطان زنجیرهای زیادی به روی دوش گرفته؛ اما همه - با اینکه خیلی ضخیم بودند - پاره شده‌اند و سر و صورت شیطان هم پر از خاک و خون است. می‌گوید: جلو رفتم و از او علتیش را سؤال کردم. شیطان در جواب گفت: این بلا را شیخ انصاری به سرم آورده است و از من دور شد، صبیح که از خواب بیدار شدم، سراغ شیخ را گرفتم و نزد او رفتم و از او تعبیر این خواب را جویا شدم. شیخ انصاری در جواب گفت: شاید بدان علت باشد که چون شب گذشته همسرم شدیداً مريض بود؛ اما من به جز پولی که یکی از دوستان نزدم امانت گذاشت، پولی نداشتم که او را به دکتر ببرم جلو رفتم آن را بردارم؛ اما یادم آمد که از او اجازه نگرفته‌ام؛ از این رو برگشتم؛ دیدم همسرم حالت بدتر شده، دوباره جلو رفتم؛ اما باز هم منصرف شدم و خلاصه این کار را هفت بار تکرار کردم تا اینکه با لطف خدا مشکل همسرم رفع شد؛ ولی من به مال امانشی دست نزدم. شاید این کار باعث رنجیدن شیطان از من شده است.

راستی آیا می‌دانید که ما امانت‌های دیگری هم داریم که باید در مورد آنها هم امانتدار باشیم؟

برای پی بردن به جواب، به این داستان توجه کنید:

هر گاه موقع نماز فرا می‌رسید حضرت علی علیه السلام بی‌تابی می‌کرد و بدن او می‌لرزید. وقتی از آن حضرت سؤال می‌شد که چرا این حالت به شما دست داده است؟ آن حضرت می‌فرمود: وقت نماز است، وقت امانتی که خداوند بر آسمان‌ها و زمین عرضه کرد و آن‌ها از پذیرفتن این امانت سرباز زدند و از آن ترسیدند.

راستی به نظر شما آیا این امانتداری در مورد همه کس باید رعایت شود یا فقط در مورد مسلمانان باید این چنین باشیم؟

آفرین بر شما، نه تنها در مورد مسلمانان، بلکه باید در مورد هر فردی - چه مسلمان و چه غیر مسلمان - این چنین باشیم؛ چنانکه در سال هفتم هجری پیامبر گرامی اسلام علیه السلام همراه هزار و شصصد نفر سرباز برای فتح قلعه خبیر که در ۳۲ فرسخی مدینه قرار داشت، روانه شدند. مسلمانان در بیابان‌های اطراف خبیر مدتی ماندند و نتوانستند قلعه‌های خبیر را فتح کنند. از نظر غذایی در مضیقه سختی قرار داشتند؛ به طوری که بر اثر گرسنگی، از چیزهایی می‌خوردند که خوردن آنها مکروه بود مانند گوشت بعضی از حیوانات.

در این شرایط، چوپان سیاه چهره‌ای که گوسفندان یهودیان را می‌چراند، به

حضور پیامبر ﷺ آمد و مسلمان شد و سپس گفت: این گوسفندان مال یهودیان است؛ در اختیار شما می‌گذارم. پیامبر ﷺ با کمال صراحة در پاسخ او فرمود: «این گوسفندان نزد تو امانت هستند، و در آیین ما خیانت به امانت جایز نیست. بر تو لازم است که همه گوسفندان را به قلعه ببری و به صاحبانشان بدهی.»

او فرمان پیامبر ﷺ را اطاعت کرد و گوسفندان را به صاحبانشان رساند و پس از آن به جبهه مسلمین بازگشت.^۱

امید است که همه ما بتوانیم امانتدار خوبی باشیم.

صلوات

۱. صداقت، علی اکبر؛ یکصد موضوع پانصد داستان؛ انتشارات ناصر، بهار ۱۳۷۹، ص ۶۶.

نام درس

کلید زشتهها

موضوع

اخلاق

هدف کلی

دانش آموزان در این درس با قسمتی از مباحث اخلاقی - غصب و خشم -

آشنا می شوند.

اهداف جزئی

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

۱. معنای غصب؛

۲. بخشی از زندگی یکی از پیامبران الهی ﷺ؛

۳. اقسام غصب؛

۴. درمان غصب.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانش آموزان انتظار می رود در پایان درس بتواند در هنگام غصب و خشم، خود را کنترل کنند.

روش های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: جدول، پرسش و پاسخ، کارت و ...

رسانه های آموزشی

تابلو و کارت.

کلید زشتیها

به نام خداوند بخشندۀ مهربان

سلام، امیدوارم حالتان خوب باشد و مانند همیشه با آمادگی کامل، برنامه را شروع کنیم. آماده‌اید؟...بله، بسیار عالی است. پس حواستان را جمع کنید تابا چند سوال درس را آغاز کنیم.^۱

عصر

به آخر روز تا هنگام غروب چه می‌گویند؟

غضب

رشته‌های سفید رنگی که حس و حرکت بدن با آنها صورت می‌گیرد؟

غضب

اگر یک نقطه روی حرف اول آن بگذاریم چه می‌شود؟

اگر یک نقطه روی حرف دوم قرار بدهیم چه کلمه‌ای می‌شود؟

بسیار عالی! خیلی ممنونم.

حالا چه کسی می‌تواند توضیحاتی راجح به این کلمات بدهد...؟

عصر: سوره ۱۰۳ قرآن که سه آیه دارد.

۱. مریم گرامی کارت‌های مورد نظر را آماده کرده و جواب سوال‌ها را روی آن نوشته و بعد از هر جواب کلمه مورد نظر به وسیله کارت نشان دهد. کارت غصب به شکل طرح نقاشی باشد.

غصب: سیستمی است که یکصد و پنجاه میلیارد سلول تشکیل شده است. فقط یکصد میلیارد آن در مغز جا گرفته‌اند.^۱ عصب هر قسمت از اجزای بدن موظف هستند تمام پیام‌ها را به مغز ارسال کنند تا فرمان‌های لازم از سوی مغز صورت گیرد.

غصب: چیزی را از کسی به زور گرفتن.

چه کسی می‌تواند بگوید بزرگ‌ترین غاصب جهان که کشوری را غصب کرده است کیست؟

بله، درست است؛ اسرائیل غاصب، کشور فلسطین را به زور اشغال کرده است.

غصب: به معنای خشم گرفتن، بیش از اندازه ناراحت شدن.^۲

آیا تاکنون کسی را که خشمگین شده باشد، دیده‌اید؟

شما چطوری خشمگین می‌شوید و در حالت خشم و غصب چهره شما چطور می‌شود؟^۳

غصب مثل شعله آتش است.

آتش هم مفید است و هم ویران‌گر. آتش کنترل شده مفید است و لازم و آتش کنترل نشده، ویرانگر و خطرناک.

غصب گاهی مفید است و گاهی ویرانگر.

۱. شگفتی‌های آفرینش؛ انتشارات سروش، ج ۴، ص ۱۷۰.

۲. لغت نامه دهخدا؛ ج ۳۶، ص ۲۴۶.

۳. از بچه‌ها خواسته شود تا خاطره‌ای نقل کنند و الا درس را دادمه دهید.

غضب^۱ ویرانگر چیست؟

عصب ویرانگر

در این باره داستان یکی از پیامبران الهی ﷺ را برایتان بگوییم:

حضرت موسی ﷺ روزی در میان قوم بنی اسرائیل صحبت می‌کرد. بعد از تمام شدن صحبت مردی دامن او را گرفت و گفت: ای پیغمبر خدا! آیا در زمین، داناتر از تو کسی هست؟ موسی ﷺ گفت: نه، زیرا پیش خود فکر می‌کرد چون پیغمبر خدا و زعیم (رهبر) پیغمبران بنی اسرائیل است و معجزات زیادی دارد، حتماً از نظر علوم از همه برتر هست! ولی خداوند به سوی او وحی فرستاد که علم نهایت ندارد و هر کس بیشتر تلاش کند، بیشتر علم فرامی‌گیرد و هم اکنون در زمین کسی است که خدا بهره علم او را بیشتر از تو قرار داده است.

موسی گفت: پروردگار! مکان او را به من بنمای تا از فیض دیدارش برخوردار گردم. پروردگار فرمود: او را در مجمع البحرين دیدار خواهی کرد و نشانه آن ماهی‌ای است که در زنبیل می‌گذاری و با خود می‌بری، هر وقت ماهی را گم کنی، آن مرد را خواهی یافت.

موسی با یوشع بن نون - یکی از یارانش - به راه افتاد تا به مجمع البحرين رسیدند. در آنجا موسی را خواب گرفت و در اثنای خواب باران بارید و ماهی زیر باران زنده شده و خود را به دریا افکند. موسی بیدار شد و با همسفرش مقداری راه

۱. از کارت غصب و غصب استفاده شود.

رفتند تا خستگی و گرسنگی بر ایشان غلبه کرد، موسی به یوشع گفت: غذایمان را بیاور تا بخوریم. یوشع دست به زنبیل ماهی برد و جریان زنده شدن ماهی را به یاد آورد و گفت: آن زمان که، پشت آن تخته سنگ به خواب رفته بودی، ماهی زنده شد و به دریا رفت و من فراموش کردم ماجرا را به تو خبر دهم.

موسی ﷺ از شنیدن این خبر خوشحال شد و گفت: باید به همانجا برگردیم که ماهی در آنجا گم شده است.

وقتی به آن محل رسیدند، مردی لاغر اندام را دیدند که آثار نبوت در سیماش نمودار بود. حضرت موسی فهمید که به مقصودش دست یافته است. و جریان وحی الهی را برای حضرت خضر تعريف نمود. خضر به او گفت:

تو هرگز نخواهی توانست با من صبر کنی. حضرت موسی ﷺ که تشنہ علم و معرفت بود، گفت: شکیبایی و فرمانبرداری خواهم کرد.

بدین ترتیب موسی شرط را پذیرفت که اعتراضی به کارهای حضرت خضر نکند همراه حضرت خضر راه افتاد تا به یک کشتی رسید. از اهل کشتی تقاضا کردند که آنها را سوار کنند. مردم چون نور نبوت را در چهره آنها دیدند، آن دو را بدون اجرت سوار کشتی کردند. در میان راه حضرت خضر مشغول معیوب نمودن کشتی شد. حضرت موسی با دیدن این منظره سخت بر حضرت خضر برآشافت و از عهد و پیمانی که با او بسته بود، تخلف کرد اما حضرت خضر بار دیگر عهد و پیمان را یاد آور شد. به راه خود ادامه دادند تا اینکه خسته و رنجور به دهکده‌ای رسیدند، اما

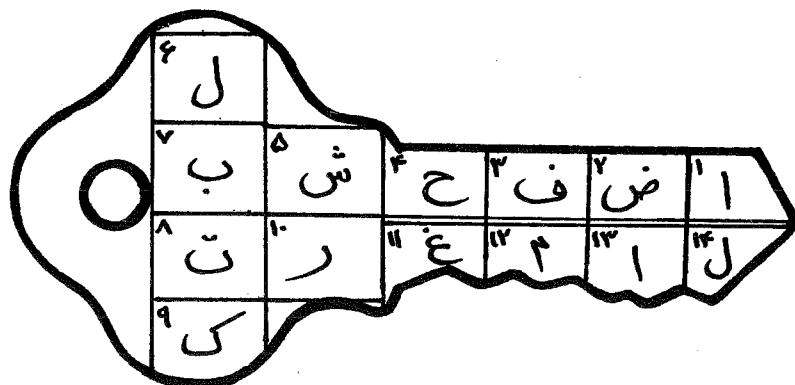
مردم دهکده آنها را بآ خشونت و شکم گرسنه بیرون کردند. در خارج از دهکده دیواری را دیدند که نزدیک به ویرانی بود. حضرت خضر آن را مرمت و اصلاح کرد. موسی که خسته و گرسنه بود واز بدرفتاری مردم دهکده خشمناک بود، بار دیگر به حضرت خضر اعتراض کرد. حضرت خضر که یقین کرد دیگر موسی تاب صبر و شکیبایی ندارد، رو به او کرد و گفت: «اینک موقع جدایی من و تو است و من سر آنچه را که تاب دیدنش را نداشتی، با تو باز می‌گوییم، اما آن کشتی چون متعلق به عده‌ای از مسکینان بود و به وسیله آن رزق و روزی خود را فراهم می‌ساختند، پادشاهی ستمکار به زور از صاحبانش می‌گرفت؛ مگر کشتی‌های معیوب و ناقص را که کاری به آن نداشت. پس من کشتی را سوراخ کردم تا به دست آن ظالم نیفتد. اما دیوار دهکده، من به طریق وحی دریافتم که زیر آن گنجی متعلق به دو کودک یتیم می‌باشد، پس خواستم دیوار آن استوار بماند تا آنها به سن رشد و بلوغ برسند و سپس از آن استفاده کنند.

این کارها را من به دستور و راهنمایی خدا انجام دادم؛ ولی تو نتوانستی درباره آنها صبر کنی! این داستان درباره صبر در برابر سختی‌ها بود. اما صبر در برابر سختی‌های زندگی و فرو بردن خشم به هنگام ناراحتی، یکی از صفات پسندیده اخلاقی است.

خوب چه کسی می‌تواند بگوید آن کلمه‌ای که به معنای خشم درست کردیم چه بود؟^۱

غضب

در این باره احادیث فراوانی آمده است که به یکی از آنها اشاره خواهم کرد؛ البته با کمک شما. برای رسیدن به این حدیث به طرحی که می‌کشم توجه کنید:

در این طرح پیامی نهفته است. به سؤال‌ها پاسخ دهید تا در خانه‌های مورد نظر بنویسم. آن گاه پیام را به دست آوریم.

۱. نام فرمانده لشکر حضرت علی علیہ السلام که هنگام شنیدن ناسزا به مسجد رفت و برای هدایت شخص بدگو دعا کرد؟
مالک (۹، ۱۲، ۱)
۲. حرف هیجدهم از الفبای فارسی، خواهر «صاد»؟
ض (۲)

۱. مربی کارت غصب را نشان دهد.

۳. سخن گفتن زیر لب، از روی خشم و ناراحتی؟
 غر (۱۰، ۱۱)
۴. عجله و تندی در کار؟
 شتاب (۷، ۱۳، ۸، ۵)
۵. نجات و رستگاری؟
 فلاخ (۴، ۱، ۱۴، ۳)
- برای رسیدن به کلام حضرت صادق علیه السلام حرف خانه اول را بنویسید و پنج تا پنج
 تا شمرده، آن گاه از حروف به دست آمده کلمات مناسب بسازید:
 چه کلماتی را به دست آوردید؟

آفرین! کلمات مورد نظر عبارت است از:

«الغضب مفتاح كل شر»

چه کسی می‌تواند ترجمه حدیث را بگوید؟
 بله! «خشم کلید تمامی بدی هاست»
 چه کسی می‌تواند به نمونه‌هایی از بدی خشم و غضب اشاره کند؟
 در اینجا به مواردی که اشاره می‌کنم توجه کنید و با حروف به هم ریخته نام آن
 موارد را که در کارت است بگویید:

خشم و غضب وسیله نذف و نقوّه^۱ ی ش ط ان «شیطان» است در
 قلب شخص خشمناک تا ان می‌کند «ایمان» او را نابود کند. و ع وی ب «عیوب»
 او را آشکار سازد. خشم سبب ی ک ۵ ن «کینه» و دم ش ی ن «دشمنی»
 می‌شود و ع ل ق «عقل» و ک ر ف «فکر» را از بین می‌برد. آثار دیگر خشم
 ب دو گ ی ی «پدگویی» و ق ر ه «قهر» کردن و غ ب ی ت «غیبت»
 نمودن از دیگران و... است.

۱. مربی از قبل کارت‌های مورد نظر را تهیه کنید.

حالا چه کسی خسته است؟

چه کسی تشنه است؟^۱

دشمن

...

آب

تشنه چه می‌خواهد؟

بهترین نوشیدنی و در دسترس ترین نوشیدنی همین آب است. حالا این آب می‌تواند ارزان‌ترین و راحت‌ترین راه درمان هم باشد، هم بیماری‌های جسمی و هم بیماری‌های روحی.

اما چگونه؟

حضرت پیامبر ﷺ فرمودند: «خشم و کینه کاری است شیطانی و شیطان از آتش آفریده شده است، برای خاموش کردن آتش از آب استفاده می‌شود».

اما چگونه؟

در هنگام خشم آیا آب بخوریم یا...؟

چه کسی می‌تواند بگوید پیامبر ﷺ چه فرمود؟

پیامبر ﷺ فرمود: «زمانی که خشمگین می‌شوید، ^و بگیرید». ^۲

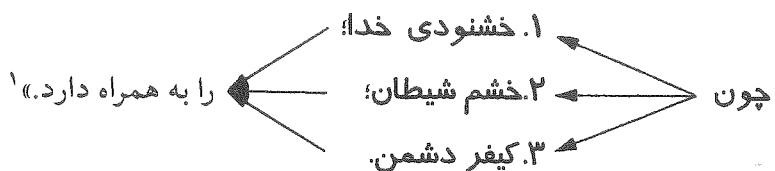
در این داستان اکنون به راه حل دیگری گوش کنید:

روزی شخصی به قنبر غلام علی طیلہ دشمن داد، او آماده شد که جوابش را

۱. دانش‌آموزان به دنبال پاسخ سؤال اول می‌گویند: «دشمن» ولی مرتبی باید توجه آنها را به مطالب بعدی جلب کند.

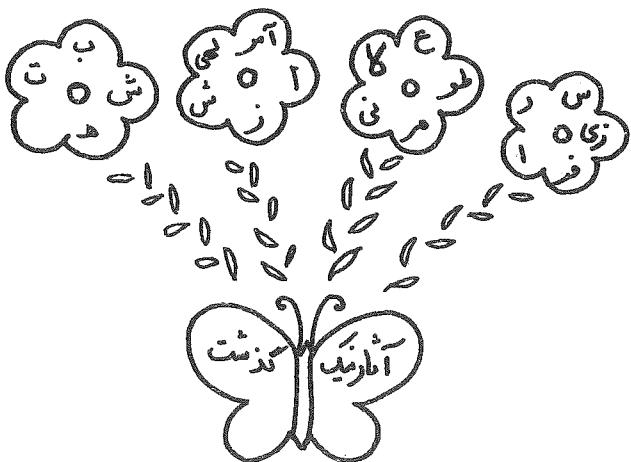
۲. محمدی ری شهری، محمد؛ میزان الحکمه، دارالحدیث، قم، ۱۳۷۵، ج ۱، ج ۳، ص ۲۲۶۹، ح ۱۵۰۶۱.

بدهد، حضرت علی ظلیله فرمود: «قنبر آرام باش» و بعد فرمود: «هر کس که به تو ناسزا گوید، بابی اعتمایی او را به حال خود واگذار:

خوب به این سکوت قنبر و به حال خود گذاشتن آن شخص بدگو چه می‌گویند؟
بله، درست است، گذشت؟

بهترین کار در مقابل دیگران به جای خشم، گذشت است؛ البته در مقابل دشمن می‌باید خشمگین شد؛ ولی در آن هنگام نیز لازم است اعتدال را حفظ کنیم، هر کار خوب آثار نیک به جا می‌گذارد. شما هم با کمی دقت در این شکل می‌توانید، آثار نیک گذشت را پیدا کنید.

۱. محمدی ری شهری، محمد؛ میزان الحکمه؛ ج ۷، ص ۲۲۹.

نام درس

ورزش

موضوع

اخلاق

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با چگونگی استفاده از ورزش در پرورش روح و جوانمردی آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. آشنایی با ورزش‌ها بر اساس رشته‌های گوناگون؛

۲. شکل‌گیری ورزش‌ها؛

۳. فرازی از دعای کمیل؛

۴. آشنایی با ورزش باستانی.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس، ورزش را به عنوان وسیله‌ای جهت پرورش جسم و روح خود انجام دهند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: نقاشی، جدول و داستان.

رسانه‌های آموزشی

تخمه و کارت.

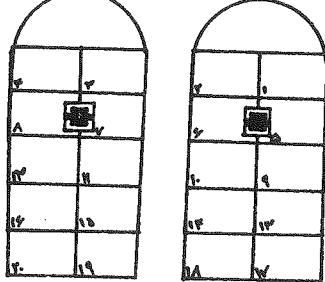
~

ورزش

بسم الله الرحمن الرحيم

ز نیرو بود مرد را راستی ز سستی کُری زاید و کاستی
دوستان سلام حالتان خوب است؛ سرحال و قبراق هستید؟ امیدوارم که هیچ گاه
سستی و کاستی در تن و جانتان رخنه نکند.
خوب، حاضرید تا گشته در تاریخ بزنیم! آنها یکی که حاضرند، با صدای بلند
پیا علیع بگویند:

قرن‌ها پیش از این، آن زمان‌ها که انسان‌های نخستین در شرایط سخت و بسیار
دشوار زندگی می‌کردند و برای زنده ماندن و ادامه حیات مشکلات متعددی
داشتند و خطرات فراوانی آنها را تهدید می‌کرد: حیوانات وحشی، پرنده‌گان
خطرناک، طوفان، زمین لرزه، آتش‌فشان.
آنها برای مقابله با این همه تهدید و مشکل، هیچ اسلحه‌ای در اختیار نداشتند؛
جز نیروی تفکر و اندیشه که به عنوان اشرف مخلوقات، در نهادشان بود.^۱

۱. مریبی به هنگام صحبت با بچه‌ها این دو طرح سنگ زورخانه را ترسیم نموده و شماره گذاری کند؛ ولی حروف را تا مرحله بعد پُر نکند.

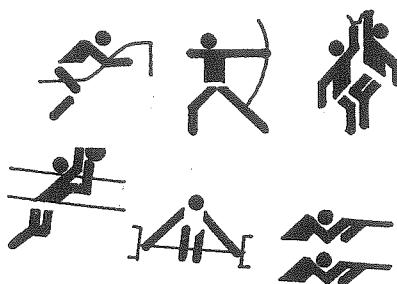
انسان نخستین، دریافت که برای مقابله با خطر و امکان پیروز شدن بر آن، باید قوی تر و ماهرتر باشد و اسلحه داشته باشد و اسلحه های خود را کامل تر کند تا بهتر بتواند از خود و خانواده اش دفاع کند؛ پس چوب های بلند را به صورت نیزه در آورد؛ قایق ساخت و به رام کردن حیوانات، به ویژه اسب پرداخت؛ تیر و کمان اختراع کرد و مهم تر از همه دانست که اگر بدنی نیرومند داشته باشد، می تواند از اختراعات و ابداعات خود بیشتر استفاده کند و بهتر زندگی را ادامه بدهد.

بدین ترتیب پرتاپ نیزه، تیراندازی، اسب سواری، کشتی گرفتن و زورآزمایی کردن، دویدن، پریدن و بسیاری کارها و تمرین های دیگر، بخش بزرگی از زندگی و اوقات فراغت انسان ها را به خود اختصاص داد تا آن ها را برای لحظه های حساس در شکار یا جنگ آماده و ماهر کند. این فعالیت ها و تمرین ها را کودکان و نوجوانان خانواده و قبیله تماشا می کردند و با تقلید از بزرگترها، در میان خود اجرا می نمودند. به این ترتیب بود که به تدریج انواع بازی ها و ورزش ها به وجود آمد. هر بازی و ورزش برای خود مقررات مخصوصی پیدا کرد و هر چه زمان گذشت کامل تر و بهتر شد.

خوب بچه ها، حالا چه کسی می تواند بگوید موضوع بحث ما چیست؟ بله، درست است: «ورزش». ورزش برای انسان ها چیزی نیست؛ جز ورزیده شدن و آمادگی برای ورود به میدان بزرگ زندگی.

خوب بچه ها، حواستان را خوب جمع کنید تا چند شکل از مسابقات ورزشی را

روی تخته نقاشی کنم و شما اسم آن رشته از ورزش را بگویید. ۱

خوب دقت کنید! من برای اینکه وقت کلاس گرفته نشود، از میان اسامی ورزش‌هایی که نام بردید چند حرف را انتخاب می‌کنم و در جدول می‌نویسم. ۲ در این جدول یک پیام وجود دارد که با کمی دقت می‌توانید آن را با رمز عدد (۳) به یاد خامس تن آل عبا یعنی امام سوم علیه السلام، به دست آورید.

ج	ا
ر	خ
ب	ر
ع	و
ک	ت

ک	ل
ه	د
ا	ب
ق	م
ت	س

۱. مربی می‌تواند از طرح‌های داده شده تصویر بزرگ‌تری را تهیه کند و به دانش آموزان نشان دهد.
۲. لازم است بدون اینکه کلام قطع شود حروف را به ترتیب وارد جدول نمایید.

حالا مقداری صبر می‌کنم تا شما پیام را بگویید... بله، درست است پیام جدول

این است:

«یا رب قوّ علی خدمتک جوارحی» این جمله فرازی از دعای کمیل حضرت
علی ظلله است که می‌فرمایند: «...ای خدا اعضایم را بر خدمت قوت و
توانایی دهیم.»^{۵۵}

ما هم به پیروی از مولای متقیان از خدا می‌خواهیم که جسم و بدن ما را برای
خدمت و انجام وظیفه الهی توانا و نیرومند گرداند.^۱

خوب، حالا چه کسی می‌تواند بگوید این طرح در کدام یک از ورزش‌های رایج و
ستنی ایران استفاده می‌شود؟

بله، ورزش باستانی که ورزشکاران با الگوگیری از ابزارهای جنگی و آمادگی
همیشگی برای مقابله با دشمنان و سریز با ظالمان، در محلی به نام زورخانه جمع
می‌شدند و به پرورش جسم و روح خودشان می‌پرداختند. نام این وسیله، سنگ
نشان سپر جنگی است.

بنیاد زورخانه بر اصول و عقاید مذهبی و آمیخته با ادب، انضباط و جوانمردی

۱. در این قسمت طرح جدول را کامل کنید.

است. در زورخانه، ورزشکاران به پیشوای جوانمردان و آزادگان اقتدا می‌کنند و حضرت علی علیله را مراد و رهبر خود می‌شناسند.

مردم ورزشکاران باستانی را، با عنوان پهلوان در جامعه می‌شناسند و لابد نام پهلوان بزرگ، «پوریای ولی»، را شنیده‌اید. آمده باشد تا داستان پوریای ولی را تعریف کنم.

به شرح داستان گوش کنید:

پوریای ولی یکی از پهلوانان معروف ایرانی است و تمام مردم ایران و به خصوص ورزشکاران او را مظہر مردانگی و جوانمردی می‌دانند.

سالی به یکی از کشورها سفر کرد تا با پهلوان درجه اول آن کشور مسابقه کشته بدهد. در شب جمعه به پیروزی برخورد که حلوا پخش می‌کرد و از مردم التماس دعا داشت. پیروز حلو را به پوریای ولی تعارف کرد و گفت: حاجتی دارم، برایم دعا کن. از طرفی پیروز این پهلوان نامی را نمی‌شناخت؛ از این رو گفت: پسر من قهرمان کشور است و قهرمان دیگری از خارج آمده و قرار است در همین روزها با پسرم مسابقه بدهد. تمام زندگی ما با همین حقوق قهرمانی پسرم اداره می‌شود، اگر پسر من در این مسابقه شکست بخورد، نه تنها آبروی او رفته، بلکه تمام زندگی ما نیز تباہ می‌شود و من پیروز نیز، از بین می‌روم.

پوریای ولی گفت: مطمئن باش من دعا می‌کنم، و بعد با خودش فکر کرد که فردا چه کنم؟ اگر زور من بیشتر از او بود، او را به زمین بزنم یا نه؟ بعد یاد حرفی افتاد که مدتی قبل شنیده بود: «**قهرمان کسی است که با هوا نفس خود مبارزه کند.**»

روز مسابقه که با حریف خودش کشتی گرفت، خود را نسبت به او قوی‌تر احساس کرد؛ به طوری که خیلی راحت می‌توانست پشت او را به خاک برساند، ولی برای اینکه کسی متوجه نشود، مدتی با او دست و پنجه نرم کرد و بعد هم طوری خود را سست کرد که حریف او را زمین زد و روی سینه‌اش نشست.

نوشته‌اند: پوریای ولی در همان وقت احساس کرد خدای متعال یکباره نوری بر قلب او تابانده است که گویی ملکوت را با آن نور مشاهده می‌کند. چرا؟ برای آنکه یک لحظه جهاد با نفس کرد؛ بعد این مرد از اولیاء الله شد.^۱

آری به فرموده امام علی طیللا: «اشجع الناس من غالب هوا^۲؛ شجاع‌ترین انسان‌ها کسی است که بر هوا نفس خود پیروز گردد».

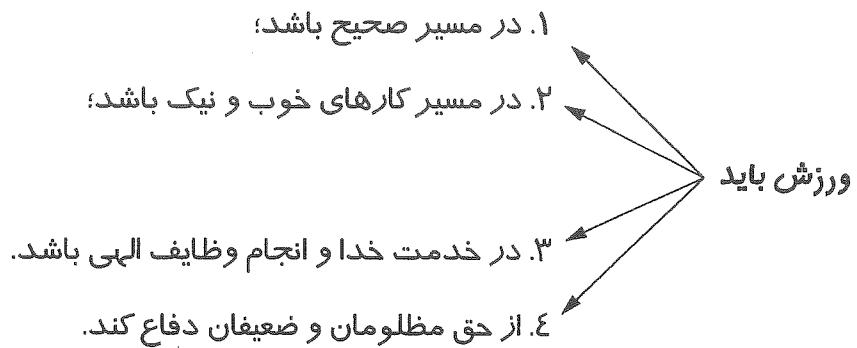
اگر چه پوریای ولی در ظاهر شکست خورد؛ ولی در باطن مдал قهرمانی خویش را از خدایش گرفت و برای همیشه در تاریخ نامش به عنوان جوانمرد ثبت شد.^۳

خوب بچه‌ها، پس بدانیم ورزشی ارزش دارد که:

۱. مطہری، مرتضی؛ گفتارهای معنوی.

۲. سفينة البحار؛ ج ۱، ص ۶۸۸.

۳. محمدی اشتهاردی، محمد؛ داستانها و پندها، ج ۹، ص ۲۶.

همه پا هم در پیان این فراز از دعای کمیل را با هم تکرار می کنیم:

گروه اول: قو علی حمدتک چواری

گروه دوم: و اشده علی العزیمة چوانجی

مناسبتها

نام درس

شقایق بهشتی

موضوع

تاریخ اسلام

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با قسمتی از زندگی و سیره عملی حضرت

زینب علیها السلام آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. نام گذاری حضرت زینب علیها السلام؛

۲. مقام علمی حضرت علیها السلام؛

۳. لقب و کنیه حضرت زینب علیها السلام؛

۴. فعالیت‌های اجتماعی و فردی حضرت علیها السلام؛ مثل: پرستاری، نمازو و بخشش؛

۵. چهار مورد از نجات دادن جان امام سجاد علیها السلام.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس بتوانند سیره حضرت زینب علیها السلام را الگوی عملی خود قرار دهند. همچنین بتوانند در مورد مقام علمی حضرت و تلاش‌های آن بانوی بزرگوار در جریان کربلا سخن بگویند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، مسابقه، شعر و سرود.

رسانه‌های آموزشی

تخته و کارت.

شقایق بهشتی

بسم الله الرحمن الرحيم

با سلام خدمت شما برنامه خود را با یاد و نام خدا آغاز می‌کنم، چون شاعر

فرمود:

ای نام تو پوئرین سرآغاز
بی نام تو نامه کی کمم باز

من هم با نوشتن «بسم الله الرحمن الرحيم» و زینت دادن تخته به این جمله

مبارک، برنامه خود را شروع می‌کنم.

خوب، در ابتداء شعری می‌خوانم، بعد از اتمام آن بگویید: منظور شاعر کیست؟

در پلاعنت چون علی و در صبوری چون حسن

در شهمهارت چون حسین و در حیا چون مادر است.^۱

بله، آن‌ها که گفتند حضرت زینب، درست پاسخ دادند؛ اما به نظر شما وقتی آن

حضرت در شهر مدینه متولد شد، چه کسی نام او را انتخاب کرد؟ مادرش، فاطمه

علیله؟ پدرش علی علیله؟، جدش پیامبر ﷺ...^۲ هیچ کدام. زینب نامی است که از

طرف خداوند و به وسیله جبرئیل به پیامبر ﷺ وحی شد.^۳

۱. صادقی اردستانی، «زینب قهرمان دختر علی علیله»، ج ۲، نشر مطهر، ۱۳۷۴، ص ۹۹ (به نقل از حسان).

۲. مربی نام‌های مبارک را روی تخته بنویسد، بچه‌ها جواب هایی می‌دهند؛ آن گاه مربی توضیح کافی

بدهد.

۳. صادقی اردستانی؛ همان، ص ۱۴.

حالا به من بگویید این چه حرفی است؟^۱
 «ن» بله، نون.
 اگر اول آن، حرف «ی» اضافه کنم، واحد پول کدام کشور به دست می‌آید؟ «ین» بله،
 واحد پول ژاپن.

حالا اگر به اول «ین» حرف «زا» با فتحه اضافه کنم، چه می‌شود؟
 «زین» بله «زین» یعنی زینت.

در عربی به پدر چه می‌گویند؟... بله، اب.
 حالا من «اب» را کنار «زین» می‌نویسم: «زین اب». حالا در کنار هم، معناش
 می‌شود: «زینت پدر». زینب هم به همین معناست.^۲
 خوب بچه‌ها، من چند سؤال می‌کنم:

اول: عرب‌ها به مادر چه می‌گویند؟
 ام
 دوم: جمع کلمه مصائب چیست?
 مصائب^۳
 سوم: مسلم، فرستاده امام حسین علیه السلام به کوفه، پسر چه کسی بود؟
 عقیل^۴
 حالا اگر «ام» را با «المصائب»^۴ «ام + المصائب» جمع کنیم، چه می‌شود؟
 می‌شود ام المصائب

۱. محلاتی، شیخ ذبیح اللہ؛ *ریاحین الشریعہ*؛ تهران: دارالکتب الاسلامیہ، ج، ۳، ص ۳۹.

۲. مریبی به ابتدای کلمه «مصائب»، «ال» می‌افزاید.

۳. کلمه «ام» و «عقیل» را با فاصله روی تخته بنویسید.

۴. علامت جمع و کلمه «المصائب» را جلوی «ام» بنویسد.

اگر به آخر کلمه عقیل حرف «ها» اضافه کنیم،^۱ چه به دست می‌آید؟ «عقیله»

ام المصائب، کنیه حضرت زینب علیها السلام است؛ یعنی مادر مصیبت‌ها.

عقیله، لقب آن بانو و به معنای «زن با فضیلت»^۲ است.

راستی چرا زینب، زینت پدر شد؟

برای یافتن پاسخ به ادامه برنامه توجه کنید تا بینیم او چگونه زینت پدر شد.

خوب، حالا من روی تخته هفت مریع می‌کشم و در آن کلماتی به طور پراکنده

می‌نویسم. هر مریع یک شماره دارد و شما باید با کمک اعداد و این کلمات پراکنده،

- از کوچک به بزرگ - جمله‌ای عربی بسازید.^۳

غیر

مفهومة

فهمة

عالمة

معلمة

و

غیر

۱۱

۱۴

۱۰

۱۶

۷

۸

۹

خوب، حالا بینم چه کسی زودتر جمله را به دست می‌آورد... بله، جمله ما این

است: «عالمة غیر معلمة و فهمة غیر مفہمة».

۱. یک «ها» به آخر عقیل اضافه کنید.

۲. همان، ص ۴۶، اگر لازم دیدید، درباره کنیه و لقب توضیح دهید، بگویید: کنیه آن است که با «ام» یا «اب» همراه است (مثل: ابوالفضل و ام المصائب و...). و لقب آن است که صفت خوب یا بد را به کسی نسبت دهیم (مثل: امیرالمؤمنین و...).

۳. مریبی طبق شکل آن را روی تخته بکشد تا بچه‌ها جمله مورد نظر را حدس بزنند؛ بعد جمله را روی تخته بنویسد.

بچه‌ها! این جمله از امام سجاد علیہ السلام درباره عمه‌اش زینب علیہ السلام است. و معنای آن این است: «تو دانشمند هستی که معلم ندیده است و فهمیده‌ای هستی که کسی تو را فهم نیاموخته است.»^۱ بله، علم زینب علیه السلام الهی بود و از کودکی آن را داشت. من نمونه‌ای از آگاهی حضرت در کودکی را برایتان تعریف می‌کنم که از خداپرستی ایشان حتی در کودکی خبر می‌دهد:

روزی علی علیه السلام دخترش، زینب را که بچه بود، در آغوش گرفت و فرمود: دخترم! بگو: یک.

زینب گفت: یک.

علی علیه السلام فرمود: دخترم! حالا بگو دو.

زینب سکوت کرد و چیزی نگفت.

علی علیه السلام از او پرسید: چرا نمی‌گویی دو؟ زینب فرمود: پدر جان زبانی که به گفتن «یک» عادت کرد، چگونه کلمه «دو» را بگوید؟!

علی علیه السلام دخترش را در آغوش ^۲گرفت و بوسید. علم حضرت به این جا ختم نمی‌شود. او بعد از شهادت مادرش، برای زنان در

۱. محلاتی، ذبح الله؛ همان، ص ۱۳۴.

۲. همان، ص ۵۴.

خانه‌اش تفسیر قرآن می‌فرمود^۱ و مردم در احکام حلال و حرام به او مراجعه می‌کردند.^۲

خوب بچه‌ها، حالا نوبت یک مسابقه است، به نام «حواست را جمع کن».

من مقداری از عبارت این مسابقه را که درباره حضرت زینب عليها السلام است، روی تخته می‌نویسم؛ ادامه‌اش را روی یک کارت نوشته‌ام تا شما آن را کامل کنید؛ البته نوشته شما باید بدون نقطه باشد؛ یعنی عبارت روی کارت را باید «بدون نقطه» روی تخته بنویسید. خوب، حالا عبارت ناقص را روی تخته می‌نویسم تا شما آن را کامل کنید:^۳

امام سجاد عليه السلام می‌فرماید: «عمه‌ام زینب با وجود آن همه رنج و سختی، از کربلا تا شام، همواره نماز شب می‌خواند و با این که مسئولیت پرستاری

.۱. همان، ص ۵۷

.۲. صادقی اردستانی، زینب قهرمان دختر علی عليها السلام؛ چ ۲، تهران: نشر مطهر، ۱۳۷۴، ص ۱۰۷

.۳. مریم عبارت زیر را به طور ناقص روی تخته می‌نویسد؛ آن گاه یکی از بچه‌ها راجلو می‌آورد تا او با کمک کارت، جمله را ادامه دهد. این کار ادامه پیدا می‌کند تا یک نفر بدون این که نقطه بگذارد جمله را به پایان ببرد. مریم با گفتن «زودتر»، «مواظب باش» نقطه نگذاری، به مسابقه شور می‌دهد. وقتی مسابقه تمام شد، مریم جملات را نقطه گذاری می‌کند و از برندۀ می‌خواهد تا جمله کامل شده را بلنند بخواند. متن جمله‌ای که باید روی مقوای نوشته شود، این است: «اما در یکی از مکان‌هایی که توقف کردم، عمه‌ام نشسته، به نماز مشغول بود. من سبب این کار را پرسیدم، گفت: سه شب است که سهم غذای خود را به کودکان خردسال داده‌ام و امشب از نهایت گرسنگی قدرت ایستادن ندارم».

اطفال مصیبت زده و جویا شدن از احوال اسیران را به عهده داشت، از عبادت غافل نبود.^۱

خوب بچه‌ها، حالاکه کلام امام سجاد علیه السلام درباره عمه‌اش زینب کامل شد، شما با کمک شکلی که روی تخته می‌کشم، به سه موضوع مهم در کلام امام سجاد علیه السلام درباره عمه‌اش اشاره کنید.^۲

نه . خش پ - ری

حضرت زینب علیه السلام در کربلا حافظ جان و نگهدار کدام یک از امامان ما بود؟
بله، امام سجاد علیه السلام. حضرت زینب علیه السلام در آنها جان امام علیه السلام را نجات داد.
حالا به یک مسابقه که با حضور دوستان شما اجرا می‌شود توجه کنید:
من دو دسته مقوا دارم که به صورت پازل است و هر دسته از قطعاتی تشکیل

۱. محلاتی، ذبیح الله؛ همان، ص ۶۲.

۲. شکل را روی تخته، زیر جمله کامل شده، بکشید تا بچه‌ها با کمک جمله کامل، به سه موضوع مهم اشاره کنند. وقتی اشاره کردند، شما شکل را کامل کنید. روش تکمیل شکل، این گونه است: با اضافه کردن چند خط، به سه موضوع مهم خواهیم رسید. شکل کامل بدین گونه است.

شده. با چیدن هر دسته کنار هم، مواردی که حضرت زینب علیها السلام جان امام سجاد علیهم السلام را نجات داد، به دست می آید.^۱

مطلوبی که روی کارت‌ها نوشته می‌شوند عبارتند از:

﴿۱﴾. بعد از ظهر عاشورا، دشمن به خیمه‌ها هجوم آورد. شمر می‌خواست امام سجاد علیهم السلام را بکشد؛ ولی زینب جلو دوید و فریاد زد: تا من زنده هستم، نمی‌گذارم جان زین العابدین علیهم السلام در خطر افتاد. اگر می‌خواهید او را بکشید، اول مرا به قتل برسانید. دشمن با دیدن این وضع از قتل امام صرف نظر کرد.^۲

﴿۲﴾. آن جا که ابن زیاد، فرماندار کوفه، فرمان قتل امام را صادر کرد، زینب حضرت را در آغوش کشید و با خشم فریاد زد: ای پسر زیاد! خونریزی بس است. دست از کشن خاندان ما بردار. به خدا. هرگز زین العابدین علیهم السلام را رها نخواهم کرد تا اگر خواستی اورا به قتل برسانی، خون مرا هم با خون او بریزی.^۳

۱. دو نفر را جلو بیاورید و به هر نفر، یک دسته از پازل‌ها را بدھید. بعد با تشویق «بچین، بچین، زودتر بچین» از هر کدام بخواهید تا پازل‌های مربوط به خود را بچینند. نفری که دیرتر بچیند، از مسابقه خارج می‌شود.

۲. همان، ص ۱۱۰-۱۰۹.

۳. همان، ص ۱۱۱.

همسنگر حسین

آن شب که گل از دامن مهتاب می‌ریخت
شبنم به پای نخل باور آب می‌ریخت
شهر مدینه طالب دیدار حق بود
چشم انتظار مطلع الفجر فلق بود
فطرس فراز آسمانها بال می‌زد
فریاد آزادی و استقلال می‌زد
کای اهل عالم در دیار شور و شادی
زد خیمه روز پنجم ماه جمادی
روز ولادت روز سرور است

زینب به دنیا چون نور نور است

دیوان خلقت را خدا زیب و فری داد
ساقی کوثر را ز کوثر کوثری داد
جبریل بر ختم رسی پیغام می‌داد
پیغام از پیروزی اسلام می‌داد
می‌گفت یا احمد شکوه باور آمد
بهر حسینت زینب هم سنگر آمد
بر خلق عالم نعمتی عظمی است دختر
سوم گل و گلواژه زهراست دختر
روز ولادت روز سرور است

زینب به دنیا چون نور نور است

دختر مگو چون همتی مردانه دارد
از آیه قالوا بلا پیمانه دارد
دختر مگو که دختران را رهبر آمد
بی پرده گویم صبر را پیغمبر آمد
بر روی ما تا مهر رخشان در گشاید
در بردباری مثل او مادر نزاید
از صبر او دین خدا پاینده گردد
هر مرده‌ای زانفاس گرمش زنده گردد
ثابت قدم مانند او گیتی ندیده
زیرا خدا او را حسینی آفریده
روز ولادت روز سرور است

^۱ زینب به دنیا چون نور نور است

۱. عسگری، محمد؛ از عاشورا تا غدیر، ۲، قم: مؤلف، ص ۱۱۰-۱۰۹.

نام درس

لالة خونین

موضوع

تاریخ اسلام

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با بخشی از زندگی و سیره حضرت فاطمه علیها السلام و نحوه شهادت حضرت آشنا می‌شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنا می‌شوند:

۱. محبت پیامبر صلوات الله علیه و آله و سلم به حضرت فاطمه علیها السلام؛

۲. ظلم و ستم بر فاطمه علیها السلام بعد از پیامبر صلوات الله علیه و آله و سلم؛

۳. اطاعت و حمایت فاطمه علیها السلام از علی علیها السلام؛

۴. نحوه شهادت؛

۵. وصیت فاطمه علیها السلام.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود در پایان درس بتوانند سیره حضرت زهراء علیها السلام را الگوی عملی خود قرار دهند و نحوه شهادت ایشان را بیان کنند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، کلمه سازی، خط فانتزی و مسابقه.

رسانه‌های آموزشی

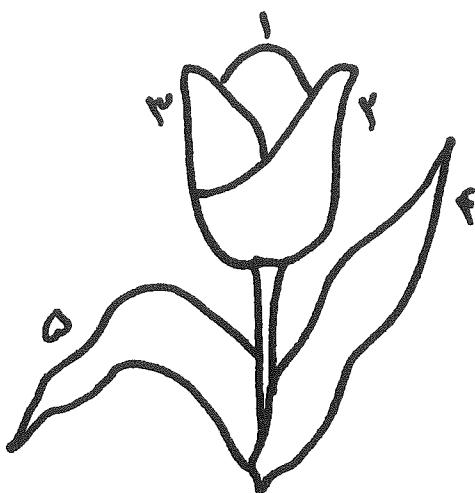
تخته و کارت.

لَّهُ خَوْنِين

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

به نام خدایی که رحمان و رحیم است، درسمان را آغاز می‌کنیم. من اول یک گل

می‌کشم:

سؤالاتی از شما می‌پرسم. شما حرف اول جواب‌ها را به ترتیب در خانه‌های
مربوط قرار دهید تا کلمه مورد نظر به دست آید.^۱

۱. از خودگذشتگی در راه هدف مقدس؟

فداکاری

۱. مربی می‌تواند کلمات را در کارت‌ها یا روی تخته بنویسد و در طول درس از آن‌ها استفاده کند.

۲. به خاندان پیامبر (امام علی عَلِیٌّ، امام حسن عَلِیٌّ، امام حسین عَلِیٌّ و حضرت زهرا عَلِیٌّ) گفته می‌شود؟
اهل بیت

۳. به زن پاکیزه گفته می‌شود؟
طاهره

۴. دوستی؟
محبت

۵. دوری از وطن؟
هجرت

حالا سریع بگویید گلی که من کشیدم، چه نام دارد؟
لاله

گل لاله به چه گلی معروف است؟
شهادت

از ترکیب حروف داخل گل چه کلمه‌ای به دست می‌آید؟
فاطمه

بله دوستان، درسمان در مورد «شهادت فاطمه عَلِیٌّ» است.

حضرت فاطمه عَلِیٌّ تمام دوران کودکی خود را در دامان رسول خدا صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ گذرانده. او در آن دوران سختی‌های زیادی را در مکه تحمل کرد. فاطمه عَلِیٌّ نه تنها شاهد آزار و اذیت مسلمانان به وسیله مشرکان بود، بلکه خود نیز با این که کودکی چند ساله بود همراه پدر و دیگران در منطقه‌ای بد آب و هوا (شعب ابی طالب) به مدت سه سال در محاصره قرار گرفت. در این دوره کسی حق نداشت با آن‌ها ارتباط برقرار کند. بله، دشمن می‌خواست آن‌ها تسليم شوند؛ ولی فاطمه عَلِیٌّ و دیگران آن سختی‌ها را به جان خریدند و مقاوم‌تر شدند.

پیامبر خدا صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ به دخترش علاقه و محبت زیادی داشت. وقتی او نزد

پیامبر ﷺ می آمد؛ به احترامش از جا بلند می شد؛ او رادر جای خود می نشانید^۱ و دیگران را از اذیت کردن او بر حذر می داشت. پیامبر ﷺ جمله‌ای در مورد حضرت فاطمه ؓ دارد.^۲

«من آذاها فقد آذانی؛ هر که فاطمه را اذیت کند مرا اذیت کرده است.»^۳ یاوران پیامبر ﷺ، ابوطالب و خدیجه ؓ بودند. وقتی که ابوطالب و خدیجه از دنیا رفتند، فاطمه ؓ یار و مونس پدر در تنها بی بود و از هیچ نوع فداکاری در راه اسلام و حمایت پیامبر ﷺ دریغ نداشت. وقتی که دشمنان در کوچه‌های مکه به پیامبر ﷺ آزار می رسانند و لباس‌های او را کثیف می کردند، فاطمه ؓ جامه پدر را پاک می کرد^۴ اکنون فاطمه ؓ یار و یاور پیامبر ﷺ در خانه و بیرون خانه بود. او اکنون دیگر فقط دختر خانه نیست، بلکه جانشین ابوطالب و خدیجه است و باید وظیفه مادری را نیز انجام دهد به علت همین مهر و محبت و حمایت‌های فاطمه ؓ

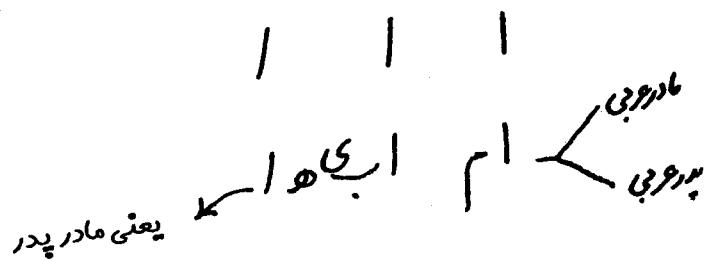
۱. مجلسی، محمد باقر؛ «بخار الانوار»؛ قم: الرفاء، ۱۳۷۳ ش، ج ۳۷، ص ۷۱، ح ۳۸.

۲. مریمی دو گروه را برای مسابقه انتخاب می کند و به دست هر گروه شش کارت می دهد. هر گروه که زودتر حدیث را کامل کرد و خواند، برنده اعلام می شود؛ سپس مریمی حدیث را می خواند و دانش آموزان تکرار می کنند.

۳. کشف الغمة؛ ج ۲، ص ۹۴.

۴. شهیدی؛ «زنگانی فاطمه زهرا ؓ»؛ ص ۳۸.

از رسول خدا ﷺ پیامبر ﷺ، فاطمه زینت‌اللّٰه را به این لقب نامید؛ یعنی:^۱

او بود که در جنگ احد جراحت‌های پیامبر ﷺ را شست و شو داد و خون زخم‌های پدر را بند آورد؛^۲ در جنگ خندق چند قرص نان پخت و برای مبارزان حق و پدر خود برد.^۳ و هر جاکه لازم می‌شد، از اسلام و پیامبر ﷺ دفاع می‌کرد تا این که پیامبر ﷺ از دنیا رفت. او برای این مصیبت تا پایان عمر محزون بود؛ البته از جهتی دیگر نیز ناراحت بود. بله، از این جهت که می‌دید وصیت پیامبر ﷺ در مورد او و جانشینی خود و سفارش‌های ایشان درمورد دخترش، به زودی فراموش

۱. فیض کاشانی، ملام‌حسن؛ *المحجة البيضاء*، ص ۱۲۲، ۱، و مناقب؛ ج ۳، ص ۱۳۲، (مریمی سؤال می‌کند: مادر و پدر در عربی چه می‌شود؟ بعد «ام» و «اب» را نوشت، یک «ها» و «هم» اضافه کند).

۲. مغازی؛ ص ۱۸۱.

۳. مجلسی، محمد باقر؛ *بحار الانوار*، ج ۲۰، ص ۲۴۵.

شده است و دشمن شیوه‌های جدیدی را در پیش گرفته است.^۱

آتش

اذیت

غصب

شلاق

بعد از پیامبر ﷺ رهبر شایسته چه کسی بود؟... علی ؓ

چرا؟... چون او سزاوارترین فرد به این مقام و نزدیک ترین فرد به رسول خدا ﷺ پیامبر ﷺ این جایگاه مهم را غصب کردند. حضرت فاطمه ؓ در برابر این

برخوردها بی تفاوت نماند و در کنار ۱-ت اطاعت

علی ؓ، این دو وظیفه را انجام داد. ۱-ت حمایت

فاتحه ؓ از امامت به حق که بر عهده علی ؓ گذاشته شده بود، حمایت و از فرمان‌های حضرت اطاعت می‌کرد. او همه جا مردم را آگاه می‌ساخت و می‌گفت: «آیا سخنان رسول خدا ﷺ را فراموش کردید که در روز غدیر^۲ فرمود:

«من کنت مولاه فعلی مولاه»

يعنى:

هر که من پاشم پر او مولای او پعدمن پاشد علی مولای او

۱. مریب چهار کارت آماده کند، در وقت مناسب درس را با آن‌ها ادامه دهد.

۲. مریب حدیث را بخواند تا بچه‌ها تکرار کنند. خوب است قسمت اول حدیث را یک طرف و قسمت دوم را بقیه بخوانند؛ سپس مریب ترجمه را به صورت شعر بخواند تا آن‌ها نیز بخوانند.

۳. علامه امینی؛ *الغدیر*، ج ۱، ص ۱۹۷.

و فرمود: «بعد از غدیر خدا برای کسی بهانه‌ای باقی نگذاشت». ^۱ اما آن‌ها که خلافت را غصب کردند، برای این که نگویند کارشان خلاف است، تصمیم گرفتند از علی عَلِيٌّ بیعت بگیرند. امام علی عَلِيٌّ به این کار حاضر نمی‌شد؛ از این رو آن‌ها زمانی که علی عَلِيٌّ مشغول غسل دادن پیامبر صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ بود، سراغش فرستادند. وقتی دیدند امام راضی نمی‌شود، عده‌ای به خانه او هجوم برند. فاطمه فَاطِمَةُ عَلِيٍّ جلو آمد و از علی عَلِيٌّ حمایت کرد و فرمود: «از خدا بترسید و بروید». آن‌ها قبول نکردند.^۲ آتش فراهم کردند و خانه را آتش زدند. آنان علی عَلِيٌّ را اذیت کردند و خواستند او را به مسجد ببرند. فاطمه فَاطِمَةُ عَلِيٍّ باز هم در حمایت از علی کوتاه نیامد و نگذاشت ایشان را به مسجد ببرند؛ اما دختر پیامبر صَلَّى اللّٰهُ عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ را با شلاق زدند و این جا بود که فاطمه فَاطِمَةُ عَلِيٍّ فداکاری کرد و خود را سپر مولا علی عَلِيٌّ قرار داد تا به وظیفه خود در اطاعت و حمایت از امام و رهبر خود عمل کرده باشد ما هم باید از فاطمه فَاطِمَةُ عَلِيٌّ شیوه اطاعت و حمایت از رهبر خود را بیاموزیم.

فاطمه فَاطِمَةُ عَلِيٍّ بر اثر همین ضربات که به بازویش زدند، در بستر بیماری افتاد.

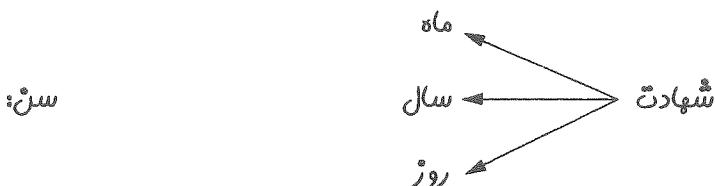
اعداد زیر با شهادت ایشان چه ارتباطی دارد:

۹۵ و ۷۵ و ۶۷ و ۳۱ و ۱۸

۱. مجلسی، محمد باقر؛ *بحار الانوار*، ج ۳۰، ص ۱۲۴، ح ۲.

۲. مریبی شکل آتش و در را بکشد.

حالا چه کسی می‌تواند^۱ بگوید فاطمه ظلیلہ در چه روز، ماه و سالی شهید شد؟

فاطمه ظلیلہ بعد از پیامبر ﷺ ۷۵ روز یا ۹۵ روز بیشتر زنده نماند.^۲ او در فراق پیامبر ﷺ و برای ستمی که دشمنان به او و علی ظلیلہ می‌کردند، می‌گریست و به خدا و رسول خدا ظلیلہ شکایت می‌کرد. سرانجام در سال یازدهم هجرت در سن هجده سالگی در ماه ششم یا هفتم هجری قمری بعد از مدت‌ها بیماری شهید شد. یعنی چه ماه هایی؟ بله، جمادی الاول و جمادی الآخر در سیزده یا سوم ماه؛ در روز و ماه شهادت ایشان دو نظریه وجود دارد: عده‌ای سیزده جمادی الاول^۳ و برخی سوم جمادی الثاني^۴ را گفته‌اند. شیعیان برای احترام به مقام این بانو، هر دو مناسبت را که به فاطمیه اول و دوم معروف است، به عزاداری می‌پردازنند.

فاطمه ظلیلہ به علت نارضایتی از مردم زمان خود، هنگام شهادت وصیتی کرد و

به امام علی ظلیلہ فرمود:

۱. مربی می‌تواند با انتخاب دو نفر مسابقه‌ای برگزار کند؛ هر کسی که سریع‌تر اعداد را کنار کلمه مناسب قرار داد، برنده است.

۲. مجلسی، محمد باقر؛ بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۲۱۵.

۳. همان.

۴. رحمانی همدانی، احمد؛ «فاطمه زهرا شادی دل پیامبر»؛ مترجم سید حسن افتخار زاده؛ ص ۷۵۷.

(نقل از دلائل الامامة؛ ص ۴۵).

شبانه..... غسل

شبانه..... کفن

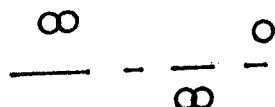
شبانه..... دفن

به راستی چرا دختر پیامبر ﷺ که آن همه نزد پدر خود محترم بود، مجبور شد چنین وصیت کند که او را شب به خاک بسپارند؟... بله، علت را باید در اوضاع زمان بررسی کرد.

فاطمه ؓ خود در این باره فرمود: «راضی نیستم آنها که به من ستم کردند، در مراسم من شرکت کنند».^۱ ما آن زمان نبودیم، اما اکنون خود را در مصیبیت‌های آن بانو شریک می‌دانیم.

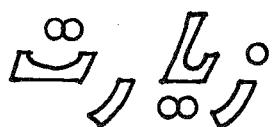
آنچه که از این راه دور برای این بانوی نمونه می‌توانیم انجام بدھیم، چیست؟

ما در حرم امامان ؓ هم آن را انجام می‌دهیم؛ حالا من شکل را کامل می‌کنم:

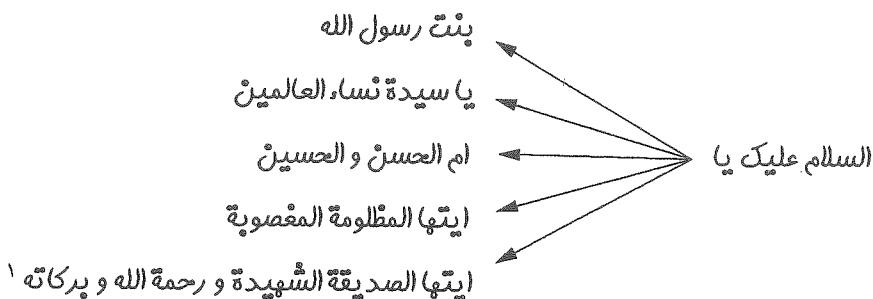

حالا با هم در روز شهادت فاطمه زهراء ؓ زیارت ایشان را می‌خوانیم و بعد

نوحه سرایی می‌کنیم:

۱. مجلسی، محمد باقر؛ همان، ج ۴۳، ص ۲۱۰، ج ۳۰.

ربان حمال امام على عليه السلام

غريب و خسته و تنها	كنار خانه بنشستم
مدینه گریه کن با من	که زهرا رفته از دستم
واویلا آه و اویلا، شدم من یکه و تنها	
بنال از داغ آن بلبل	که پرپر در قفس می‌زد
به جرم یا علی گفتن	به پشت در نفس می‌زد
واویلا آه و اویلا، شدم من یکه و تنها	
غريبی مرا مردم	همه با چشم خود دیدند
ميابان شعله آتش	گلم را با لگد چيدند
واویلا آه و اویلا، شدم من یکه و تنها	
بود هر شب همی نفرین	به لب در دشت و صحرایم
الهی بشکند دستی	که سیلی زد به زهرايم
گلاب از دیده جاري	به سر سجاده کن زینب
برای مادرت زهرا	کفن آماده کن زینب
واویلا آه و اویلا، شدم من یکه و تنها ^۲	

۱. فمی، شیخ عباس؛ *مفاتیح الجنان*؛ ص ۳۱۷. (مربی بخواند و بجهه‌ها تکرار کنند)

۲. دهقان، احمد؛ *از محروم تا غدیر*، ج ۳، قم، نهادنی ۱۳۸۰، ج ۳، ص ۱۰۳.

نام درس

مادر شقاچ

موضوع

تاریخ

هدف کلی

دانشآموزان در این درس با گوشه هایی از زندگی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام آشنایی شوند.

اهداف جزئی

دانشآموزان در این درس با موارد زیر آشنایی شوند:

۱. تفسیر کوتاه سوره کوثر؛

۲. معنای کوثر؛

۳. حضور چهار زن در هنگام تولد حضرت علیها السلام؛

۴. دو مسئولیت حضرت فاطمه علیها السلام؛

۵. حدیثی از آن حضرت علیها السلام.

هدف رفتاری (خروجی)

از دانشآموزان انتظار می‌رود پس از این درس بتوانند ضمن بیان مسئولیت‌های حضرت زهرا علیها السلام ایشان را الگو در زندگی خود قرار دهند.

روش‌های مناسب تدریس

۱. توضیحی ۲. فعال: پرسش و پاسخ، جدول، شعر و داستان.

رسانه‌های آموزشی

تحته.

مادر شفایق

بسم الله الرحمن الرحيم

بعد از یاد و نام خداوند متعال برنامه را با چند سؤال از شما شروع می کنم:

۱. واژه‌ای در قرآن به معنای «غاری در دل کوه» و نام سوره‌ای از قرآن که اصحابی

کهف

بدان نام شهرت یافتند؟

واقعه

۲. تنها سوره‌ای که با «واو» شروع می شود؟

۳. نام قومی که معجزه پیامبرشان (شتر بیرون آمده از دل کوه) را کشتند و خداوند

ثمود

آن را به عذاب گرفتار کرد؟

۴. دو صفت خداوند که اغلب با «بسم الله» همراه است؟

بعد از اتمام سؤالات، یک بار در ذهنتان چهار جواب را به ترتیب در کنار هم

بگذارید (كهف، واقعه، ثمود، رحمان و رحیم) سپس حرف اول هر کلمه را به

ترتیب کنار هم قرار دهید و نام صد و هشتادین سوره قرآن را به دست آورید و

کوثر

بگویید نام سوره چیست؟

چه کسی می تواند سوره کوثر را برایمان بخواند؟...

چه کسی می تواند آیات این سوره را برایمان ترجمه کند؟^۱

چه کسی می تواند بگوید کوثر به چه معنا می باشد؟

۱. اگر کسی نتوانست، خود مربی از روی قرآن یا از حفظ سوره را ترجمه نماید.

کوثر، به معنای خیر کثیر است. خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «ما به تو خیر کثیر عطا فرمودیم» گفته شده که یکی از مصادیق خیر کثیر، فاطمه زهرا عليها السلام است؛ چون از نسل حضرت زهرا عليها السلام، امامان زیادی برای هدایت بشریت پا به عرصه وجود گذاشتند تا جلوی کسانی را که با حرف‌های خود پیامبر اکرم صلوات الله عليه و آله و سلم را مسخره می‌کردند، بگیرند. در تاریخ آمده که پیامبر اکرم صلوات الله عليه و آله و سلم از راهی گذشتند. عاص بن وائل جلو آمد و با او صحبت کرد. حضرت نیز با او مشغول گفت و گو شد. آن دو بعد از مدتی از یکدیگر جدا شدند. عده‌ای از دوستان عاص بن وائل از او پرسیدند: با چه کسی صحبت می‌کردی؟ او به پیامبر صلوات الله عليه و آله و سلم اشاره کرد و گفت: با این ابتر (ابتر، یعنی کسی که ادامه ندارد و نسل او قطع می‌شود. پیامبر اکرم صلوات الله عليه و آله و سلم چون پسر نداشت، عاص بن وائل به او چنین اهانتی کرد) خداوند در پاسخ به عاص بن وائل و دیگر بدخواهان، فاطمه زهرا عليها السلام را به پیامبر داد و از او با کلمه «کوثر» یعنی خیر کثیر یاد کرد.^۱

در آیه دوم خداوند از رسول خدا صلوات الله عليه و آله و سلم در مقابل اعطای کوثر چه می‌خواهد؟...
بله، نماز بخواند و قربانی کند.

در آیه سوم به آن حضرت چه می‌فرماید؟... دشمنان تو ابتر هستند. از ابوسفیان‌ها و معاویه‌ها و بنی عباس‌ها نسلی به یادگار نماند.

۱. مکارم شیرازی، ناصر؛ تفسیر نمونه؛ ج ۲۷، ص ۳۷۴-۳۷۵.

حال که سخن از تولد حضرت زهرا علیها السلام است، آیا شما می‌توانید نام چهار زن را بگویید که به هنگام تولد حضرت فاطمه زهرا علیها السلام برای کمک به حضرت خدیجه کبری علیها السلام از طرف خداوند آمده بودند؟

من حرف اول نام این چهار زن را روی تخته می‌نویسم و بعد جریانی را در همین مورد نقل می‌کنم. شما تا آن زمان می‌توانید نام این چهار زن را حدس بزنید.

— آ —

هنگام ولادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام حضرت خدیجه، مادر او، کسی را نزد زنان قریش فرستاد و از آنان کمک خواست؛ اما فرستاده خدیجه بعد از مدتی ناامید برگشت. وقتی خدیجه از یاری دوستان مأیوس شد، رو به سوی خدای جهانیان آورد و خداوند هم چهار بانوی پاکدامن را به یاری خدیجه فرستاد.

آیا اسم این چهار زن را حدس زدید؟

این چهار زن این‌ها بودند:

۱. حضرت مریم علیها السلام که مادر حضرت عیسی علیها السلام بود و سخنان فرزندش را پذیرفت و به او ایمان آورده و از او حمایت کرد؛

۲. ساره علیها السلام که همسر حضرت ابراهیم علیها السلام بود؛

۳. آسیه علیها السلام که زن فرعون بود. فرعون خودش را خدا می‌دانست و از همه می‌خواست او را عبادت کنند. خداوند حضرت موسی را فرستاد تا فرعون و مردم را به سوی خدای یکتادعوت کند. فرعون قبول نکرد؛ اما زنش، آسیه، پیامبری

حضرت موسی علیه السلام را پذیرفت و از او دفاع کرد و به همین دلیل جزء زنان بهشتی شد.

۴. کلثوم خواهر حضرت موسی علیه السلام.

حال که با این چهار زن بهشتی آشنا شدید، عددی را روی تخته می‌نویسم.^۱ از شما می‌خواهم ارتباط آن را با حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بگویید.

معصوم دوم حضرت علی علیه السلام همسر فاطمه زهرا علیها السلام بود

دو پسر حضرت حسن و حسین علیهم السلام

دو دختر فاطمه زهرا علیها السلام زینب و کلثوم نام داشتند

دو مسئولیت مهم حضرت فاطمه علیها السلام در خانه

برای پی بردن به یکی از دو مسئولیت، جریانی را نقل می‌کنم؛ شاید شنیده باشد؛ ولی می‌خواهم بدانم این ماجرا کدام مسئولیت حضرت را به یاد شما می‌آورد.

امام حسن علیه السلام هفت سال داشت، در مجلس سخنرانی پیامبر خدا علیهم السلام حاضر می‌شد و سخنان او را حفظ می‌کرد. زمانی که به خانه می‌آمد، برای مادرش تعریف می‌کرد و امام علی علیه السلام وقتی به خانه می‌آمد می‌دید همسرش از آنچه بر پیامبر از طرف خدا نازل شده است آگاه است. علت را می‌پرسید و فاطمه علیها السلام هم می‌فرمود از فرزندم شنیدم.

۱. مرتبی عدد را وسط تخته برای برنامه بعدی بنویسد.

امام حسن علیه السلام وقتی به خانه می‌آمد، بالش‌ها را روی هم می‌گذارد؛ منبری درست می‌کرد و سخن می‌گفت؛ اما شبی که زهرا علیه السلام این راز را به علی علیه السلام گفت، فرمود: چه پسر خوبی داری که از عهده سخنرانی بر می‌آید دوست داری پای سخنرانی اش بنشینی؟ البته می‌ترسم پرسم در حضور شما دست و پایش را گم کند. در گوشه‌ای پنهان شوید و گوش کنید. امام علی علیه السلام همین کار را کرد. امام حسن علیه السلام مثل همیشه بالش‌ها را روی هم گذاشت و بر فراز آن نشست و بسم الله والحمد لله گفت؛ ولی هنگام سخنرانی زیانش گرفت. مادر با نرمی پرسید: پرسم! چه شده امروز لکنت زبان داری؟ تو که زیانت مثل شمشیر برنده بود؟ حضرت فرمود: گمان دارم شخصیت بزرگی سخنان مرا گوش می‌دهد؛ لذا بزرگی و مقام او زیانم را از حرف زدن باز می‌دارد. در همین وقت علی علیه السلام از پشت پرده بیرون آمد؛ فرزندش رادر آغوش گرفت، بوسید و او را بر این کار تشویق کرد.^۱

^۲ این جریان به مسئولیتی که روی تخته می‌نویسیم اشاره دارد:

اَرْبِيلٌ ۚ اَنْرَرَادٌ تُرْبِيلٌ ۚ فُرْزِيلٌ

۱. مجلسی، محمد باقر؛ بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۸.

۲. مریبی در دو مرحله مسئولیت را کامل می‌کند.

برای بیان مسئولیت دوم حضرت فاطمه ؑ از یک سؤال و یک عدد کمک می‌گیرم.

ما چند امام داریم؟... دوازده امام، آن را روی تخته می‌نویسم. حالا با عدد (۱۲) به دومین مسئولیت اشاره می‌کنم. کسی می‌تواند حدس بزند؟...

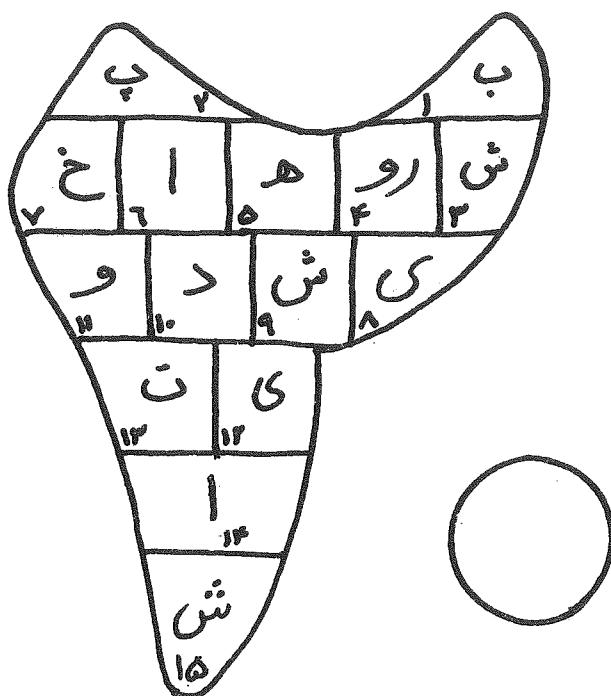
۱۳ کار

دومین مسئولیت حضرت فاطمه ؑ کار حضرت در خانه است. انسان‌ها با کار و تلاش نیازهای خود را بر طرف می‌کنند و به خود و دیگران سود می‌رسانند و در این باره باید از وقایع روزگار و سیزه‌ی عمل پیشوایان معصوم ؑ درس گرفت؛ زیرا آنان نه تنها خود اهل کار بودند، بلکه دیگران را هم بدان تشویق می‌کردند. حضرت زهرا ؑ بانوی نمونه جهان، همان گونه که به کارهای عبادی و سیاسی اهتمام داشت و از شدت عبادت پاهایش آرده و ورم می‌کرد، در کار کردن نیز تلاش می‌کرد تا آنجا که دست هایش پینه بر می‌داشت. او از چاه آب می‌کشید؛ به اندازه‌ای که بدنش رنجیده می‌شد. در این زمینه نزدیک ترین شخصی که زحمت‌های او را دیده، شوهرش امام علی ؑ بود که می‌گوید: «فاطمه ؑ به اندازه‌ای آسیاب می‌کرد که در دستش اثر می‌گذاشت. روزی رسول خدا وارد منزل ما شد و از اوضاع و احوال زندگی خانوادگی ما پرسید. حضرت زهرا ؑ پاسخ داد: ای رسول خدا دستان من از کار کردن با آسیاب سنگی تاول زده و زخم شده است؛ زیرا گاهی گندم آرد می‌کنم و زمانی آرد را خمیر می‌سازم.^۱»

۱. دشتی، محمد؛ *نهج الحياة*؛ ج ۱۱، قم؛ مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین، ۱۳۷۴، ص ۴۶۵ و به نقل از احقاق الحق؛ ج ۱۰، ص ۲۶۶.

فاطمه علیها السلام با مشک آب می‌کشید؛ به گونه‌ای که گردنش رنجیده شد. خانه را جارو می‌زد؛ آن قدر که لباس‌هایش خاک آلود می‌شد. برای پخت و پز آتش افروخت تا آن که رنگ لباس‌هایش تیره و کدر می‌شد.

تا اینجا به دو مسئولیت حضرت فاطمه علیها السلام به وسیله عدد (۲) اشاره کردیم. حال اگر در جلوی عدد (۲) روی تخته یک صفر اضافه نماییم، چه عددی به دست می‌آید؟

با هم خانه‌های داخل عدد (۲) را پر می‌کنیم تا به یک سخن زیبای حضرت زهرا علیها السلام درباره انسان‌های نمره (۲۰) پی ببریم.

۱. به معنای راهنمایی کردن یا راه راست را نشان دادن است؟

هدايت (۵، ۱۰، ۱۲، ۱۳)

۲. پیامبر ﷺ فرمود: زیادی آن در میان دوستان، موجب آبروریزی شو خی (۳، ۱۱، ۷، ۸)

۳. اجر، سزای عمل؟

۴. دومین حرف الفبا فارسی؟

بعد از اتمام سؤالات برای پی بردن به پیام جدول به رمز جدول نیاز داریم که اگر بیست را تقسیم بر پنج کنیم، رمز جدول ما همان عدد می شود. عدد (۴) رمز جدول ما شد. همه برای شرکت در مسابقه توجه کنند! حرف اول جدول (ب) را بنویسید، بعد چهار خانه بشمارید و حرف خانه چهارم را در کنار حرف (ب) قرار دهید. اگر شما چهار بار جدول را دور بزنید، پیام جدول به دست می آید. هر کس زودتر پیام را به دست آورد. برنده خواهد بود.

پیام جدول: «بهشت پاداش خوشروی» است.

من برای کامل تر شدن سخن، به طور کامل آن را روی تخته می نویسم:

«پاداش خوشروی در برایر مؤمن، بهشت است^۱».

در پایان چه کسی می تواند بگوید عدد (۲۰) چه ارتباطی با زندگانی حضرت فاطمه ؑ دارد؟... ۲۰ جمادی الثانی سالروز میلاد آن حضرت است. به همین

۱. دشتی، محمد؛ نهج الحیاة، مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین، قم، ۱۳۷۴، ج ۱۱، ص ۲۶

بُشِّرَ فِي وَجْهِ الْمُؤْمِنِ يُوْجِبُ لِصَاحِبِهِ الْجَنَّةَ.

مناسبت شعری می خوانیم و برنامه را به پایان می بریم.

عطر یاس

تو مادر شقایق

تو دختر بهاری

شیشه عطر یاسی

نسیم بی قراری

چمن چمن گل از تو

بهار، با تو زیباست

تو آن پرنده هستی

که آسمان تو را خواست

تو کیستی که اصلاً

تو را جهان نفهمید

زمان تو گذر کرد

و آسمان نفهمید

تو آفتاب مادر

تونور چشم بابا

که دیده روی این خاک

کسی شیشه زهر اعلیّاً؟!

تفی متقی

